

המוסד לביטוח לאומי

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

תוכן עניינים

חלק א' - דוח מינהלה, תיאור פעילות המוסד לביטוח לאומי

7	תאור כללי
7	סביבה עסקית
8	תוצאות הפעילות
18	המצב הכספי
24	אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח
26	פעילות עבור אחרים

חלק ב' - דוחות כספיים ליום 31 לדצמבר 2020

31	דוח רואה החשבון המבקר
32	דוחות על המצב הכספי
34	דוחות על הביצוע הכספי
35	דוחות על השינויים בגרעון בהון
36	דוחות על תזרימי המזומנים
38	באורים לדוחות הכספיים

89	חלק ג' - דין וחשבון של אקטואר המוסד לביטוח לאומי
----	--

דוח מינהלה

**תאור פעילות המוסד לביטוח לאומי
לתקופה ינואר - דצמבר 2020**

תיאור פעילות המוסד לביטוח לאומי לתקופה ינואר – דצמבר 2020

דוח מנהלה

דוח המנהלה ליום 31 בדצמבר 2020, סוקר את השינויים העיקריים בפעילות המוסד לביטוח לאומי (להלן - "הביטוח הלאומי") בחודשים ינואר - דצמבר 2020. דוח המנהלה הינו חלק בלתי נפרד מהדוח הכספי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח כמקשה אחת.

א. תיאור כללי

הביטוח הלאומי הוא תאגיד כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית. הביטוח הלאומי הוקם בשנת 1954 ומעניק מאז הטבות וביטוח סוציאלי לתושבי מדינת ישראל על פי "חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995" (להלן - החוק).

בחוק הביטוח הלאומי מעוגנות תכניות לביטוח אזרח ותיק ושארים, אימהות, ילדים, נפגעי עבודה, נכות כללית, סיעוד, אבטלה, פשיטת רגל ופרוק תאגיד. לבד מגמלאות בכסף מעניק הביטוח הלאומי שירותי שיקום והכשרה מקצועית לנכים, לאלמנות ולנפגעי איבה, שרותי סיעוד ושירותי ייעוץ לקשישים.

הביטוח הלאומי מופקד גם על ביצוע חוקים נוספים והסכמים בתחום הביטוח הסוציאלי, אחד המשמעותיים בהם הוא חוק הבטחת הכנסה שנועד להגן על כל משפחה בישראל מפני אובדן הכנסה ולהבטיח קיום בסיסי לאוכלוסיות נזקקות. כמו כן במקרים בהם בחרה המדינה לתגמל אוכלוסיות מסוימות למרות שלא צברו זכויות ביטוחיות, הביטוח הלאומי הינו צינור להעברת כסף זה - תשלום קצבה לא ביטוחית (קצבה הממומנת על ידי הממשלה).

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי (להלן - "חוק הבריאות"). על פי סעיף 15 לחוק הבריאות גובה הביטוח הלאומי מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה הביטוח הלאומי את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, על פי סעיף 13(א)(5) לחוק הבריאות מימון עלות סל הבריאות לקופות החולים מושלם מתקציב המדינה, כפי שנקבע מידי שנה בחוק התקציב השנתי. ההקצבה כאמור מועברת על ידי משרד הבריאות לביטוח לאומי. הביטוח הלאומי מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה שנקבעה בחוק הבריאות.

ב. סביבה עסקית

הביטוח הלאומי כפוף להוראות חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995, והתקנות שהותקנו על פיו.

בסוף שנת 2019 התפרץ נגיף הקורונה (COVID-19) בסין והחל להתפשט למדינות נוספות רבות בעולם, כולל ישראל. ביום 11 במרץ 2020 ארגון הבריאות העולמי הכריז על התפרצות נגיף הקורונה כמגיפה עולמית. מתחילת שנת 2020 התקבלו החלטות על ידי ממשלת ישראל לאופן ההתמודדות עם התפרצות נגיף הקורונה. חלק נכבד מאלו, בעיקר ההקלות בתנאי תשלומי דמי אבטלה ומענקים למיניהם, בוצעו על ידי הביטוח הלאומי והן מפורטות בדוח הכספי. עם הדעיכה המשמעותית של התפרצות נגיף הקורונה, בעקבות הסגרים והחיסונים שבוצעו על ידי ממשלת ישראל, קיימות השלכות כספיות הולכות ופוחות, שגלשו לשנת הכספים 2021.

הביטוח הלאומי היה מעורב ושותף בהצעות החקיקה בתחומים הרלוונטיים למענקי אבטלה והתמודדות עם הביטוח הסוציאלי של אזרחי המדינה כאשר מימוןן בחלקן על חשבון הביטוח הלאומי ובחלקן על חשבון האוצר.

ג. תוצאות הפעילות

תמצית דוחות על הביצוע הכספי (במיליוני ש"ח):

2018	2019	2020	
			מחזור הפעילות
			הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:
49,712	52,635	51,202	הכנסות מדמי ביטוח
31,311	33,255	32,313	הכנסות מהעברות
81,023	85,890	83,515	
			הכנסות מעסקאות חליפין:
3,477	34,127	573	הכנסות מימון
884	717	875	הכנסות אחרות
4,361	34,844	1,448	
			פעילות עבור אחרים:
24,260	25,464	25,279	תקבולים מדמי ביטוח בריאות
22,581	27,083	29,422	תקבולים עבור השלמת סל בריאות
10,500	10,138	11,372	תקבולים עבור גמלאות במימון אוצר המדינה ומשרד הביטחון
-	-	18,609	תקבולים עבור הקלות באבטלה ומענקי קורונה
57,341	62,685	84,682	
142,725	183,419	169,645	סך מחזור הפעילות
(57,341)	(62,685)	(84,682)	בניכוי סכומים שהתקבלו עבור אחרים
85,384	120,734	84,963	סך הכל הכנסות הביטוח הלאומי
			הוצאות
76,307	83,947	101,205	גמלאות ותשלומים אחרים (כולל תמיכות)
16,735	164,410	58,654	גידול בקרנות הביטוח
1,165	1,277	1,408	שכר ואחרות
94,207	249,634	161,267	סך הכל הוצאות
(8,823)	(128,900)	(76,304)	גרעון נטו לשנה

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

הכנסות מדמי ביטוח:

הכנסות הביטוח הלאומי מדמי ביטוח ממעסיקים ומלא שכירים (כולל שיפוי האוצר) בשנת 2020 הסתכמו ב- 51,202 מיליוני ש"ח לעומת 52,635 מיליוני ש"ח בשנת 2019. סך הכל קיטון נטו של 2.7%.

דמי ביטוח ממעסיקים:

שיעור הקיטון בהכנסות דמי הביטוח ממעסיקים עמד על 2.7%, בין שנת 2019 לשנת 2020. השינוי נבע מקיטון בנפח השכר החייב בדמי ביטוח של המועסקים המורכב בשל האטה במשק, פיטורין והוצאה לחליית בהיקפים נרחבים, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה והטיפול בו.

דמי ביטוח מלא שכירים:

הקיטון בהכנסות מלא שכירים בשיעור של 2.5% בשנת 2020 לעומת שנת 2019, נבע מקיטון בנפח השכר החייב בדמי ביטוח של העצמאיים בשל האטה במשק בעקבות התפרצות נגיף הקורונה והטיפול בו.

הרכב הכנסות מדמי ביטוח (במיליוני ש"ח):

דמי ביטוח מעסיקים	2020	2019	שינוי ב %
הכנסות דמי ביטוח ממעסיקים	43,716	44,811	(2.4)
שיפוי אוצר	3,078	3,150	(2.3)
	46,794	47,961	(2.4)
עדכון הפרשה לחובות מסופקים	(338)	(196)	
סה"כ דמי ביטוח מעסיקים	46,456	47,765	(2.7)
דמי ביטוח לא שכירים	2020	2019	שינוי ב %
הכנסות דמי ביטוח מלא שכירים	4,530	4,618	(1.9)
שיפוי אוצר	240	248	(3.2)
	4,770	4,866	(2.0)
עדכון הפרשה לחובות מסופקים	(24)	4	
סה"כ דמי ביטוח מלא שכירים	4,746	4,870	(2.5)
סה"כ הכנסות מדמי ביטוח	51,202	52,635	(2.7)

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

התפלגות הכנסות דמי ביטוח לענפי הביטוח השונים (במיליוני ש"ח):

דמי ביטוח מעסיקים	2020	2019	שינוי ב %
אזרח ותיק ושארים	18,633	19,153	(2.7)
ילדים	7,937	8,204	(3.3)
נכות כללית	6,836	7,015	(2.6)
נפגעי עבודה	6,112	6,274	(2.6)
אימהות	4,105	4,212	(2.5)
אבטלה	1,152	1,184	(2.7)
סיעוד	989	1,012	(2.3)
נפגעי תאונות	441	449	(1.8)
פשיטת רגל	237	248	(4.4)
הענקות מטעמי צדק	14	14	-
סך הכל	46,456	47,765	(2.7)

דמי ביטוח מלא שכירים	2020	2019	שינוי ב %
אזרח ותיק ושארים	2,210	2,273	(2.8)
ילדים	999	1,027	(2.7)
נכות כללית	762	785	(2.9)
אימהות	359	364	(1.4)
נפגעי עבודה	289	290	(0.3)
סיעוד	84	86	(2.3)
נפגעי תאונות	42	44	(4.5)
הענקות מטעמי צדק	1	1	-
סך הכל	4,746	4,870	(2.5)

הכנסות מהעברות - הכנסות מהשתתפות תקציב המדינה מכוח סעיף 32 לחוק:

ההכנסות מתקציב המדינה הסתכמו בשנת 2020 ב- 32,313 מיליוני ש"ח לעומת 33,255 מיליוני ש"ח בשנת 2019, קיטון של כ- 2.8%. הקיטון נובע הן מהורדת שיעור ההקצבה המשוקלל מ- 56.06% בשנת 2019 ל- 55.76% בשנת 2020 (שיעור ההקצבה האחיד בשנת 2020 - 55.74% ובשנת 2019 - 55.96%) והן מקיטון בהיקף תקבולי דמי הביטוח הלאומי בשיעור של כ- 2.4% המהווים בסיס להכנסה זו.

בנוגע לאופן חישוב הקצבת אוצר לפי סעיף 32 לחוק, ראה פירוט בביאור טו(2) ו-8 לדוחות הכספיים.

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

התפלגות הכנסות מהעברות לענפי הביטוח השונים (במיליוני ש"ח):

ענף	2020	2019	שינוי ב %
אזרח ותיק ושארים	11,460	11,782	(2.7)
אימהות	6,927	7,133	(2.9)
נכות כללית	4,297	4,426	(2.9)
ילדים	3,433	3,536	(2.9)
אבטלה	2,329	2,396	(2.8)
נכות מעבודה	1,296	1,336	(3.0)
סיעוד	921	947	(2.7)
תאונות	864	890	(2.9)
פשיטת רגל	776	799	(2.9)
הענקות מטעמי צדק	10	10	-
סך הכל	32,313	33,255	(2.8)

הכנסות מימון:

להלן הרכב הכנסות המימון (במיליוני ש"ח):

2020	2019
7,910	8,193
(1,175)	660
(6,217)	25,241
55	33
573	34,127

(1) בשנת 2020 נרשמה ירידה במדד המחירים לצרכן הידוע בשיעור של 0.6%, לעומת עליה של 0.3% בשנת 2019. שינוי זה גרם לגידול בהוצאות הביטוח הלאומי בגין הפרשי הצמדה על השקעותיו באגרות חוב.

(2) התאמת איגרות החוב לשווי הוגן כתוצאה מהשפעת התאמה לשווי הוגן בהתבסס על וקטור ריביות Zero Coupon בין השנים כמפורט להלן.

שווי הוגן והשימוש בווקטור ריביות:

המודל אשר יושם לצורך הערכת השווי ההוגן של איגרות החוב הינו מודל היוון תזרימי המזומנים בהתחשב בווקטור ריביות.

וקטור הריביות שהביטוח הלאומי משתמש בו מבוסס על חישוב המתקבל מידי שנה מחברת "מרווח הוגן". גוף זה מחשב את עקום הריביות לצורך חישובי השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הבלתי סחירים הכוללים את השקעות הביטוח הלאומי באגרות החוב של ממשלת ישראל, את ההתחייבויות בגין קרנות הביטוח ואת ההתחייבויות בגין זכויות עובדים בגין פנסיה תקציבית.

וקטור הריביות בשנת 2020 השפיע על שחיקת איגרות החוב בסכום של כ- 6.2 מיליארד ש"ח לעומת השפעת שיערוך איגרות החוב של וקטור 2019 בסכום של כ- 25.2 מיליארד ש"ח. הפרש זה נגרם כתוצאה מירידה בתחזית של ריביות העקום לאורך השנים.

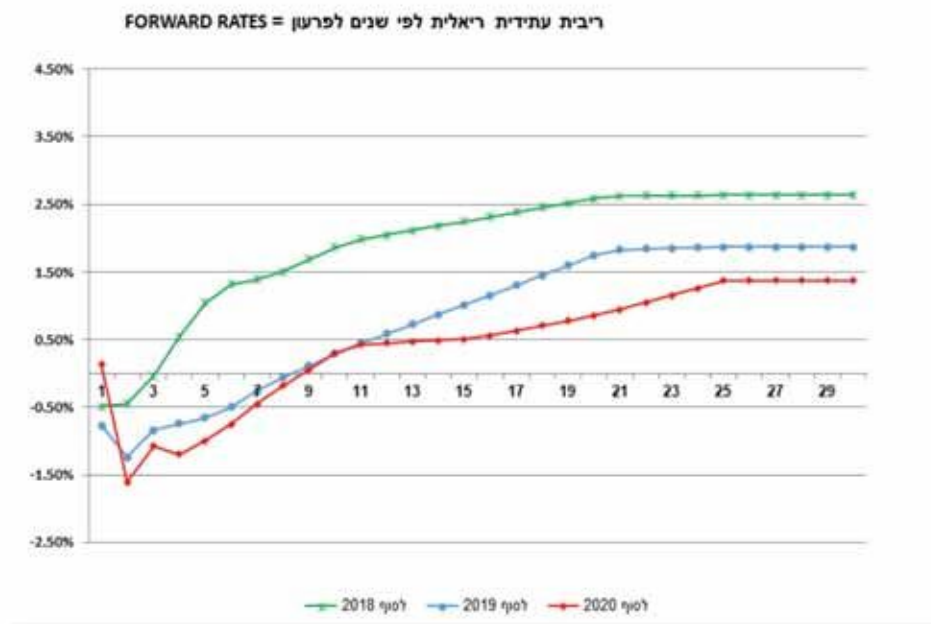
השינוי בווקטור הריביות בין שנת 2019 לבין שנת 2020 הביא לגידול בקרנות הביטוח של כ- 28 מיליארד ש"ח. ראה פרוט בהמשך סעיף זה. ובגידול ההפרשה לזכויות עובדים בסך של כ- 0.3 מיליארד ש"ח.

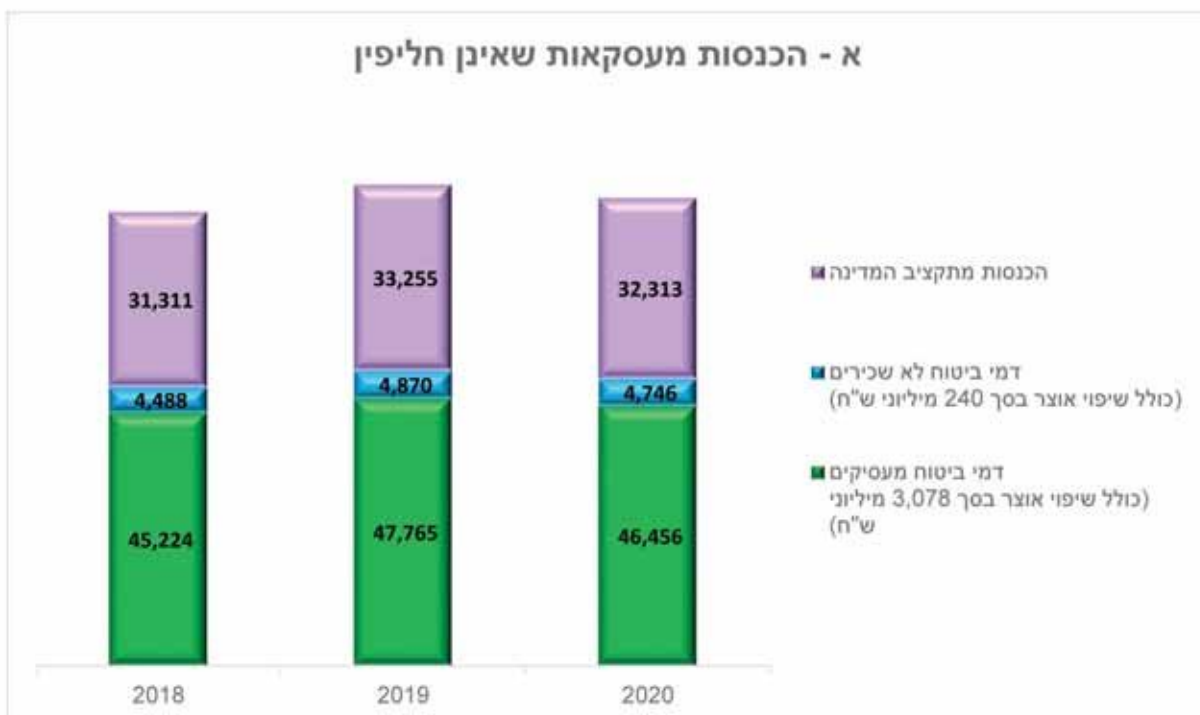
ג. תוצאות הפעילות (המשך)

שווי הוגן והשימוש בווקטור ריביות (המשך):

להלן גרף אשר מצביע על התנהגות עקום הריבית לשנים 2017-2020:

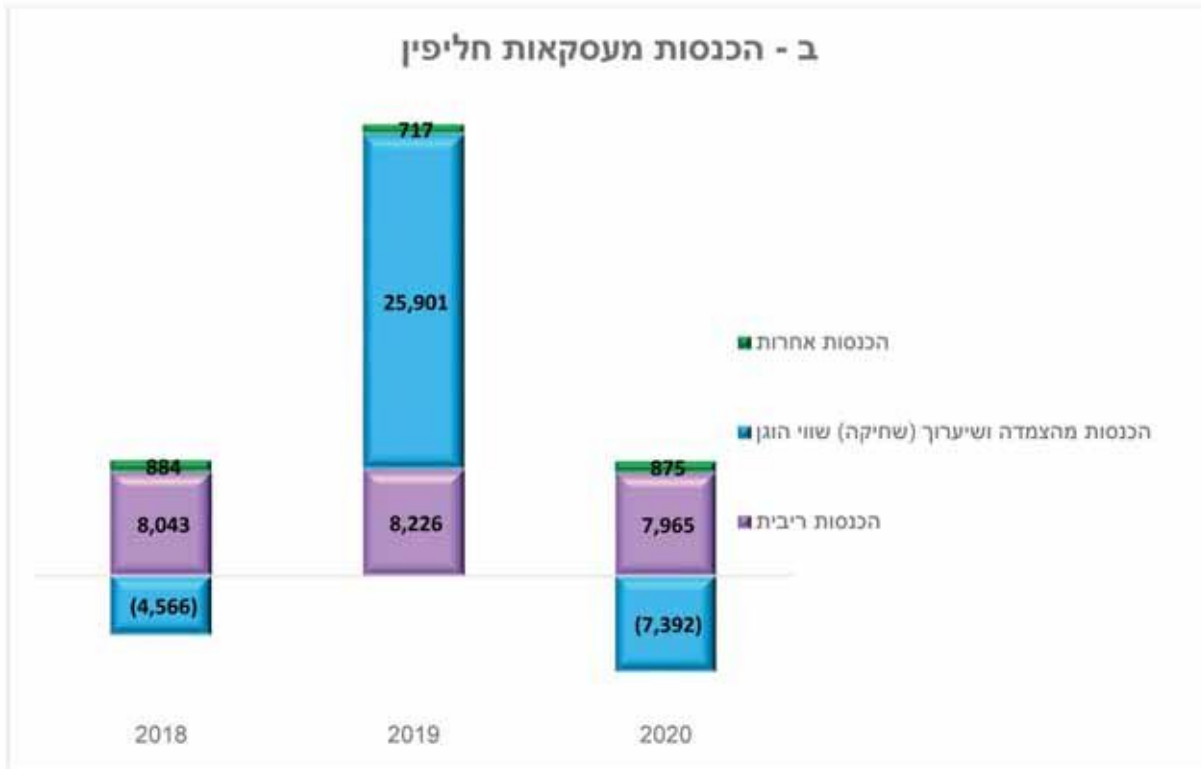
תרשים א' - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (במיליוני ש"ח)

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

תרשים ב' - הכנסות מעסקאות חליפין (במיליוני ש"ח)

פעילות עבור אחרים:

על מנת לשקף גם את הפעילות שמבצע הביטוח הלאומי עבור אחרים (ראה גם ביאור יד' לדוחות הכספיים), החל משנת 2018 ניתן ביטוי לתקבולים שגובה הביטוח הלאומי בעבור אחרים, פעילות זו מפורטת בפרק ו' לדוח זה.

גמלאות ותשלומים אחרים:

הוצאות גמלאות כוללות תשלומים על פי חוק בלבד ואינן כוללות גמלאות הממומנות על ידי משרדי ממשלה, בעיקר משרד האוצר ומשרד הביטחון, על פי סעיף 9 לחוק ועל פי חוקים והסכמים אחרים. תשלומים אחרים מתייחסים בעיקר לתשלומים בעין ותשלומים אחרים על פי חוק הכוללים: סיעוד, שיקום, סיוע משפטי, דמי קבורה, ריפוי לנפגעי עבודה וכדומה.

הוצאות גמלאות בשנת 2020 הסתכמו ב-101,205 מיליוני ש"ח לעומת 83,947 מיליוני ש"ח בשנת 2019. עלייה של 21%.

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

גמלאות ותשלומים אחרים (המשך):

השינוי בהוצאות הגמלאות נבע בעיקר מהסיבות הבאות:

(1) גידול במספר מקבלי הגמלאות בשנת 2020 לעומת שנת 2019.

- בענף אבטלה, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה והוצאתם לחופשה ללא תשלום של מאות אלפי עובדים, חלה עליה משמעותית בתביעות האבטלה בהתאם לחוק גמלת אבטלה. בנוסף לכך, במסגרת תיקוני חקיקה ניתנו הקלות משמעותיות בנושא האבטלה מעבר לחוק על חשבון משרד האוצר.
- בענף סיעוד, במהלך השנה גדל אחוז התביעות המאושרות, בין היתר עקב שינויים במבחני הערכת התלות ובאופן ביצועם, כגון: הרחבת ההגדרה לסכנת נפילות (לפי הגדרה של משרד הבריאות), מעבר להערכת תלות על בסיס מסמכים רפואיים וצמצום החלטות המבוססות על ביקור בבתי התובעים.

(2) השפעת שינויי חקיקה על גמלאות הביטוח הלאומי:

- בענף הסיעוד, נכנסה בנובמבר 2018 לתוקף הרפורמה בביטוח סיעוד, עיקריה: מעבר מ-3 רמות גמלה ל-6 רמות גמלה, הרחבת השימוש בגמלה בכסף ועיגון רמות הגמלה לפי טווח הניקוד בהערכת תלות. מספר יחידות השירות ברמות 3-6 תוגדלנה בשלוש פעימות. בינואר 2020 בוצעה הפעימה השנייה (מתוך שלוש) להגדלת מספר יחידות השירות וכן הורחב השימוש בגמלה בכסף, בין השאר בשל העדר שירותים זמינים בתקופת הקורונה.

- גמלת נכות כללית - בשנת 2020 צפויה הייתה להתבצע פעימה נוספת על חשבון הגדלת קצבאות הנכות, אך עקב מצב החירום שנגרם בשל התפשטות נגיף הקורונה, חל עיכוב בגיבוש המלצות צוות ממשלתי, שהוקם להגיש את עמדותיו בנושא. במטרה לשפר את רמת חייהם של אנשים עם מוגבלות פורסם תיקון לחוק הביטוח הלאומי ונקבע מענק חד פעמי חלף הגדלת קצבאות הנכות לשנת 2020. בתיקון נקבע שיפוי מוגבל בסכום על חשבון אוצר המדינה.

- פשיטות רגל ופירוק תאגידים - בספטמבר 2019 נכנס לתוקף חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (התשע"ח-2018), אשר ערך שינויים בדיני חדלות הפירעון הקיימים. בהתאם לכך הביטוח הלאומי ערך שינויים והתאמות בתנאי הזכאות, באופן הגשת התביעה ובתשלום הגמלה, הדבר קיבל ביטוי בהוראת שעה שיצאה בנושא. החל מיום 15.9.19 ואילך עובד שכיר שנגד מעסיקו ניתן צו לפתיחת הליכים יגיש את התביעה ישירות לביטוח הלאומי. לפני כן הגשת התביעה הייתה מתבצעת לאחר שניתן צו פירוק והייתה מוגשת לבעל התפקיד, שמונה בהליך על ידי בית המשפט והוא נדרש להכינה ולהגיש לביטוח הלאומי. התפרצות נגיף הקורונה צפויה להגדיל את מספר פשיטות הרגל והתביעות לתשלום גמלה זו.

פרוט הוצאות הגמלאות לפי ענפים (במיליוני ש"ח):

שינוי ב %	2019	2020	
4.3	31,299	32,631	אזרח ותיק ושארים
5.4	16,967	17,889	נכות כללית
(0.9)	8,050	7,979	אימהות
31.3	8,591	11,278	סיעוד
(7.5)	8,813	8,154	ילדים
10.9	5,766	6,394	נפגעי עבודה
313.6	3,872	16,014	אבטלה
54.9	525	813	פשיטת רגל
(16.3)	43	36	נפגעי תאונות
(19.0)	21	17	הענקות מטעמי צדק
			סך הכל
20.6	83,947	101,205	

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

שינוי בקרנות הביטוח:

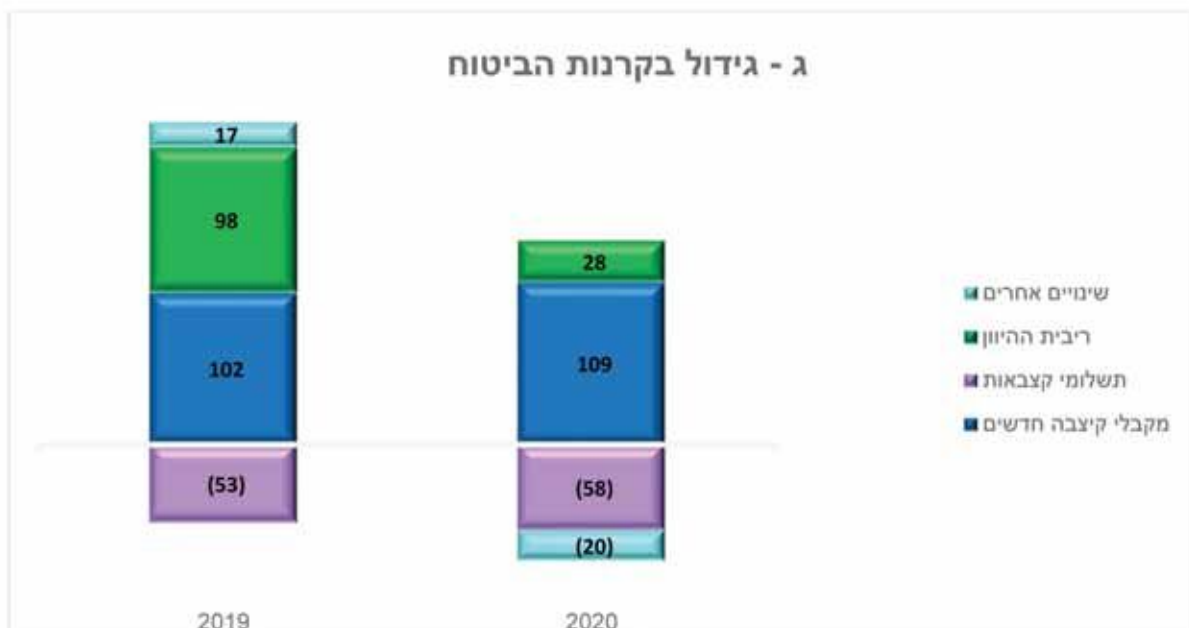
להלן פרוט עדכון קרנות הביטוח לפי ענפים (במיליוני ש"ח):

2019	2020	
77,614	35,673	אזרח ותיק ושארים
60,082	(7,182)	נכות כללית
11,776	8,503	נפגעי עבודה
14,938	21,660	סיעוד
164,410	58,654	סך הכל

הסיבות העיקריות שגרמו לגידול בקרנות הביטוח הינן:

- **מקבלי קצבה חדשים פחות תשלומי קצבאות בשנה שחלפה** - גידול של כ- 109 מיליארדי ש"ח בגין מקבלי קצבה חדשים מצד אחד, וקיטון של כ- 58 מיליארדי ש"ח בגין תשלומי קצבאות בשנת 2020. סך הכל גידול נטו של כ- 51 מיליארדי ש"ח.
- **ריבית ההיוון** - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריבית של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) שסופק מדי שנה על ידי חברת "מרווח הוגן" בע"מ. השינוי בווקטור הריביות בין שנת 2020 לבין שנת 2019 הביא לגידול בקרנות הביטוח של כ- 28 מיליארד ש"ח.
- **שינויים אחרים** - בענף סיעוד, הכנסת מקדם החמרה לתחשיב האקטוארי הביא לגידול של כ- 7 מיליארד ש"ח. מאידך, בענף נכות כללית, עדכון לוחות הגריעה בתחשיב האקטוארי הביא לקיטון של כ- 17 מיליארד ש"ח, ושינויים דמוגרפיים ואחרים בכלל הענפים הביאו לקיטון של כ- 10 מיליארד ש"ח נוספים.

תרשים ג' - גידול בקרנות הביטוח (במיליארדי ש"ח)

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

שכר עבודה והוצאות כלליות:

הוצאות שכר עבודה והוצאות כלליות מוצגות בניכוי חלקם היחסי של האוצר וקופות החולים, הנובע מביצוע חוקים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק בריאות ממלכתי, התשנ"ד - 1994. הוצאות שכר עבודה ונלוות כוללות הוצאות בגין שכר שוטף ועדכון ההפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה מוצגות בניכוי השתתפות גורמי חוץ.

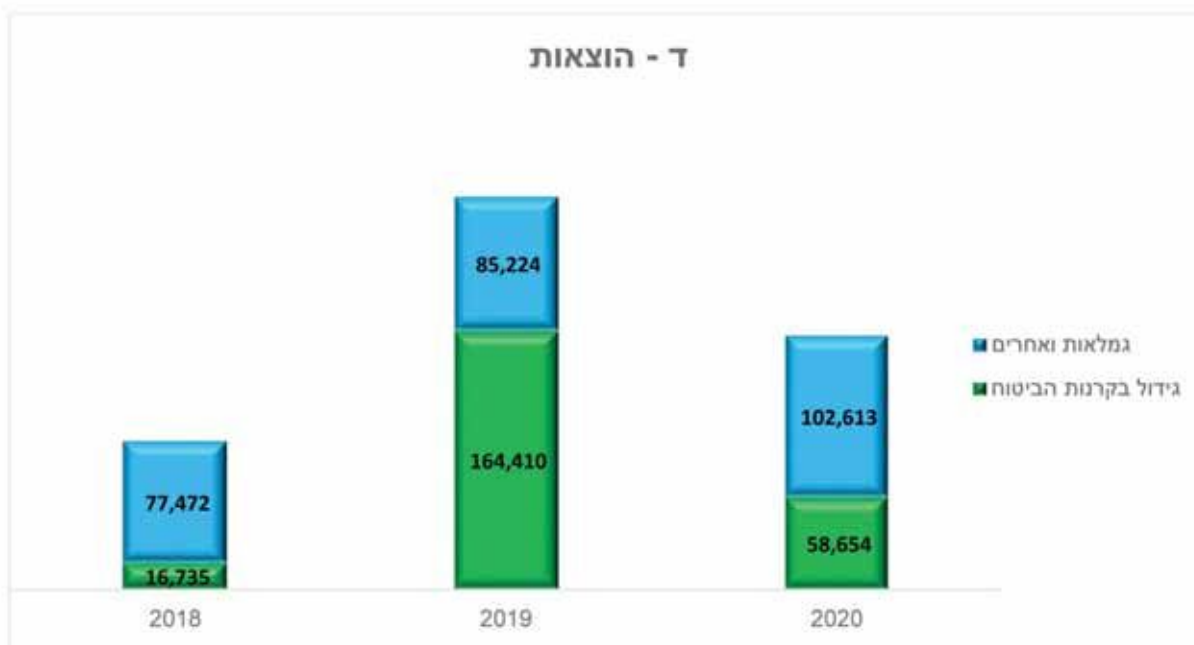
פרוט שכר עבודה ונלוות (במיליוני ש"ח):

2018	2019	2020	
1,145	1,224	1,313	שכר ונלוות
(331)	(8)	(188)	עדכון הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה
814	1,216	1,125	
(233)	(360)	(299)	בניכוי – השתתפות גורמי חוץ
581	856	826	סך הכל שכר ונלוות

הנהלה וכלליות:

הוצאות הנהלה וכלליות הסתכמו ב- 582 מיליוני ש"ח בשנת 2020 (הוצאות בסך של 793 מיליוני ש"ח בניכוי 211 מיליוני ש"ח השתתפות גורמי חוץ). בשנת 2019 סך ההוצאה הסתכמה בכ- 421 מיליוני ש"ח (הוצאות בסך של 598 מיליוני ש"ח בניכוי 177 מיליוני ש"ח השתתפות גורמי חוץ).

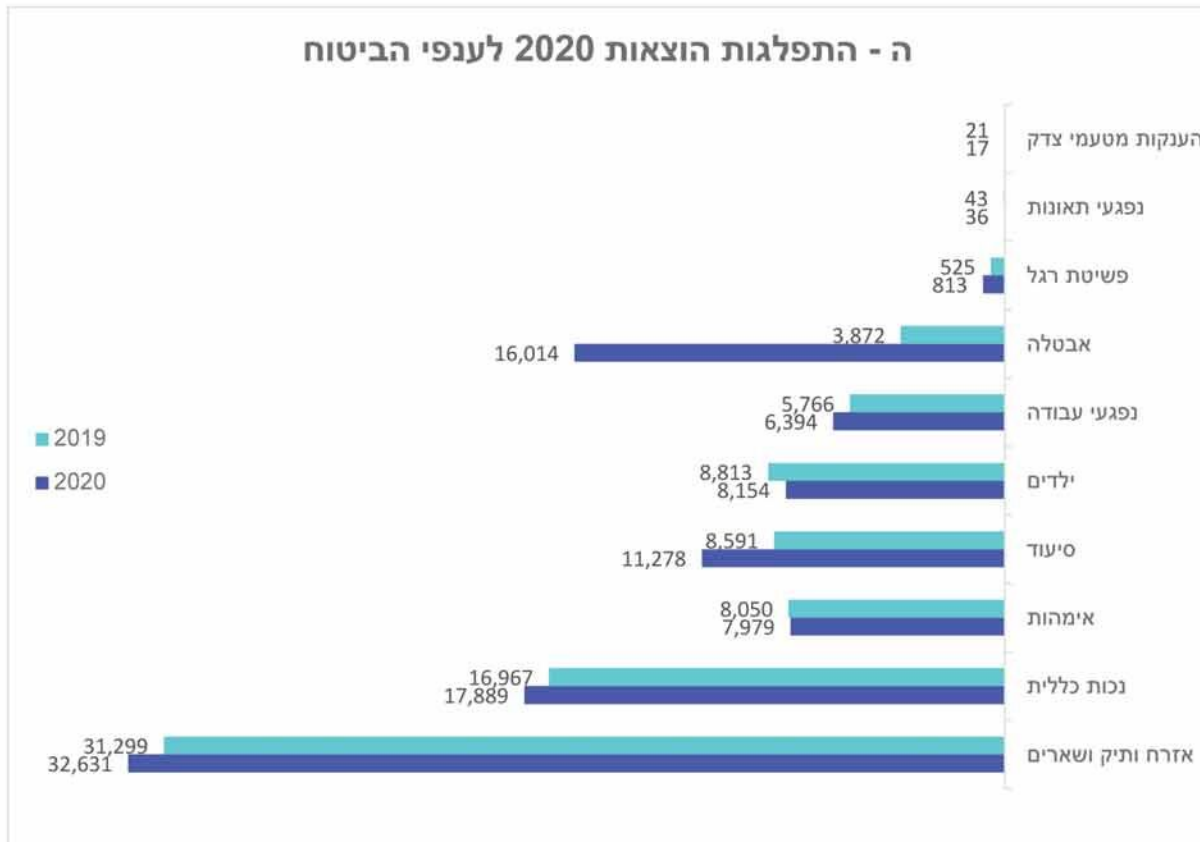
תרשים ד' - הוצאות (במיליוני ש"ח)

ג. תוצאות הפעילות (המשך)

תרשים ה' - התפלגות הוצאות 2020 בין ענפי הביטוח (במיליוני ש"ח)

ד. המצב הכספי

תמצית דוחות על המצב הכספי (במיליוני ש"ח):

2019	2020	
		נכסים שוטפים:
5,779	6,205	חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח
21,888	21,574	חלות שוטפת - איגרות חוב של ממשלת ישראל
1,303	1,682	חובות הציבור
766	3,109	נכסים שוטפים אחרים
29,736	32,570	
		נכסים שאינם שוטפים:
281,560	261,994	איגרות חוב של ממשלת ישראל
1,247	1,487	ממשלת ישראל
1,846	1,900	נכסים אחרים
284,653	265,381	
314,389	297,951	סך הכל נכסים
		התחייבויות שוטפות
5,875	6,926	
		התחייבויות שאינן שוטפות:
7,141	7,445	התחייבויות בגין זכויות עובדים
887,022	945,676	קרנות הביטוח
319	406	התחייבויות אחרות
894,482	953,527	
(585,968)	(662,502)	גרעון בהון
314,389	297,951	סך הכל התחייבויות וגרעון בהון

ד. המצב הכספי (המשך)

סך המאזן ליום 31.12.2020 מסתכם ב- 297,951 מיליוני ש"ח לעומת 314,389 מיליוני ש"ח ליום 31.12.2019. הנכסים השוטפים ליום 31.12.2020 הסתכמו ב- 32,570 מיליוני ש"ח ומהווים כ- 10.9% מסך המאזן. הנכסים השוטפים ליום 31.12.2019 הסתכמו ב- 29,736 מיליוני ש"ח והיוו כ- 9.5% מסך המאזן באותו מועד.

ההתחייבויות השוטפות ליום 31.12.2020 הסתכמו ב- 6,926 מיליוני ש"ח ומהוות כ- 2.3% מסך המאזן, לעומת ההתחייבויות השוטפות ליום 31.12.2019 אשר הסתכמו ב- 5,875 מיליוני ש"ח והיוו כ- 1.9% מסך המאזן באותו מועד.

ליום 31.12.2020 לביטוח הלאומי הון חוזר חיובי בסך 25,644 מיליוני ש"ח לעומת 23,861 מיליוני ש"ח ב- 31.12.2019. היחס השוטף של הביטוח הלאומי ליום 31.12.2020 הוא 4.7 לעומת 5.1 ליום 31.12.2019.

נכסים שאינם שוטפים ליום 31.12.2020 הסתכמו ב- 265,381 מיליוני ש"ח ומהווים כ- 89% מסך המאזן, לעומת נכסים שאינם שוטפים ליום 31.12.2019 אשר הסתכמו ב- 284,653 מיליוני ש"ח והיוו כ- 91% מסך המאזן באותו מועד. נכסים שאינם שוטפים כוללים בעיקר את יתרת השקעות הביטוח הלאומי באיגרות חוב של ממשלת ישראל, כאשר מדיניות הביטוח הלאומי הינה להשקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות, המונפקות עבורו על ידי ממשלת ישראל (ראה גם באור 9 לדוחות הכספיים).

התחייבויות שאינן שוטפות ליום 31.12.2020 הסתכמו ב- 953,527 מיליוני ש"ח ומהוות כ- 320% מסך המאזן, לעומת התחייבויות שאינן שוטפות ליום 31.12.2019 אשר הסתכמו ב- 894,482 מיליוני ש"ח והיוו כ- 285% מסך המאזן באותו מועד. עיקר הגידול בהתחייבויות שאינן שוטפות נובע מהגידול בקרנות הביטוח, בעיקר כתוצאה מהוספת מקבלי קצבה חדשים בפרט בענף סיעוד, הקיטון בריבית ההיוון, והכנסת מקדם החמרה לתחשיב האקטוארי בענף סיעוד.

הגרעון בהון ליום 31.12.2020 הסתכם ב- 662,502 מיליוני ש"ח לעומת 585,968 מיליוני ש"ח ביום 31.12.2019. השינוי בגרעון בהון נובע בעיקר מתוספת בגרעון נטו השנה שהסתכם ב- 76,304 מיליוני ש"ח.

חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין, דמי ביטוח:

יתרת החייבים אינה כוללת חובות דמי ביטוח לאומי ממעסיקים לא פעילים בסך של 4.7 מיליארד ש"ח אשר הופרשו במלואם לחובות מסופקים (יתרה שנה קודמת - 4.5 מיליארד ש"ח). חובות אלו הינם חובות שנצברו במשך שנים וסיכויי הגבייה בגינם הינם קלושים.

חובות הציבור:

חייבים בגין פיצוי מצד שלישי - חובות הציבור כוללים חייבים בגין פיצוי מצד שלישי בסך של 994 מיליוני ש"ח ליום 31 לדצמבר 2020 ו- 809 מיליוני ש"ח ליום 31 לדצמבר 2019.

בהתאם לסעיף 328 לחוק, במקרה בו שילם הביטוח הלאומי למבוטח גמלה, בעילה המהווה עילה גם לחייב צד שלישי לשלם פיצויים לאותו זכאי, רשאי הביטוח הלאומי לתבוע מאותו צד שלישי פיצוי על הגמלה ששילם ושהוא עתיד לשלם.

ד. המצב הכספי (המשך)

השקעה באיגרות חוב של ממשלת ישראל:

הביטוח הלאומי משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו על ידי ממשלת ישראל. האיגרות המונפקות הן משני סוגים בתנאים המופרטים להלן. ההשקעה בתקופת הדוח מתחלקת באופן שווה בין שני הסוגים.

- איגרות חוב מסוג "עיבל": איגרת ל-20 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5%, המשולמת אחת לשישה חודשים, כאשר מדד הבסיס הוא המדד אשר פורסם בחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה התשיעית.

- איגרות חוב בריבית משתנה: איגרת ל-17 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן כאשר מדד הבסיס הוא המדד המתייחס לחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה השישית. הריבית על איגרת זו נקבעת על פי מועד ההנפקה בשיטה שהוסכמה עם משרד האוצר והיא מותאמת לריבית על איגרות חוב, המונפקות על ידי הממשלה באותו חודש. שיעור הריבית הממוצעת לשנת 2020 הינו 0.52% (שנה קודמת 0.03%-).

- איגרות החוב מוצגות לפי שיטת השווי ההוגן. המודל שיושם לצורך הערכת השווי ההוגן הוא מודל היוון תזרימי מזומנים לפי וקטור ריביות של איגרות תלוש אפס (Zero Coupon).

- יתרת איגרות החוב לפי שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2020 הינה 283,567 מיליוני ש"ח, מזה סך של 21,574 מיליוני ש"ח הינו חלות שוטפת של אג"ח הצפויים להיפרע במהלך שנת 2021 (שנה קודמת - 303,448 מיליוני ש"ח, מזה סך של 21,888 מיליוני ש"ח שהוצגו בחלות שוטפת).

- בשנת 2020 הוחזרו להשקעה 1.3 מיליארד ש"ח (לעומת פירעון של כ-21.5 מיליארד ש"ח קרן ריבית והצמדה בשנת 2020), זאת לאור הצורך להתמודד עם קיטון בהכנסות וגידול משמעותי בתשלומי הגמלאות, בעיקר גמלת אבטלה, וגם לצורך גידול בנזילות בשל אי הוודאות ששררה בנושאים אלו במהלך התקופה.

- יתרת איגרות החוב לפי עלות מתואמת ליום 31 בדצמבר 2020 הינה 215,607 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 229,271 מיליוני ש"ח).

במסגרת מתווה לחיזוק האיתנות הפיננסית של המוסד לביטוח לאומי ועצמאות תפקודו, הודיע הביטוח הלאומי בתאריך 12 בספטמבר 2018 לממשלת ישראל ולמשרד האוצר, על אי חידושו של הסכם השקעות העודפים עם ממשלת ישראל, החל מיום 1 בינואר 2019, במטרה לקבל לידיו את כספי הביטוח הלאומי ולהשקיע את העודפים המצטברים באופן עצמאי, להלן "הסכם השקעות העודפים".

בהתאם לבקשת משרד ראש הממשלה ומשרד האוצר, נחתם ביום 6 בינואר 2019 הסכם בין הביטוח הלאומי לבין נציגי הממשלה, לפיו חודש הסכם השקעות העודפים של הביטוח הלאומי בכפוף למספר שינויים ובתנאים כדלקמן:

- משרד האוצר התחייב לא להפחית במהלך שנת 2019 את הריבית על איגרות החוב, בגין עודפי הביטוח הלאומי המושקעים בידיו.

- ככל שההוצאות השוטפות וההתחייבויות על פי דין של המוסד לביטוח לאומי לשנת 2019 יעלו על האומדן הצפוי של האמור לשנת 2019, הביטוח הלאומי יהיה ראשי להשתמש בתקבולי האג"ח לצורך כיסוין.

- החל מיום 1 למרץ 2019 הביטוח הלאומי יהיה ראשי להודיע בכל עת על ביטול ההסכם להשקעת העודפים, וזאת בהודעה מוקדמת של לא פחות מחודשיים ימים.

- צוות מו"מ בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה ובהשתתפות מנכ"ל הביטוח הלאומי, ראש המועצה הלאומית לכלכלה, מנכ"ל משרד הרווחה והשירותים החברתיים, הממונה על התקציבים במשרד האוצר והחשב הכללי, ידון בנושאי האיתנות הפיננסית של הביטוח הלאומי ועצמאות תפקודו, בהתאם לבקשות שהועברו על ידי הביטוח הלאומי.

הביטוח הלאומי הודיע על ביטול ההסכם ביום 15 ביולי 2019, משרד האוצר התנגד להודעת ביטול הסכם העודפים בין הביטוח הלאומי לממשלת ישראל ופנה למשרד המשפטים, וזה האחרון הביע עמדתו לפיה, לאותה עת, ביטול הסכם העודפים בין הביטוח הלאומי לממשלת ישראל טרם נכנס לתוקפו, ולפיכך ההסכם בתוקף, אולם הביטוח הלאומי נחרץ בדעתו כי ביטול ההסכם בתוקף.

ד. המצב הכספי (המשך)

מדידת ההתחייבות בגין קרנות הביטוח והשקעות באיגרות חוב לפי שיטת השווי ההוגן:

מדידה חשבונאית - בהתאם לחשבונאות קיים מדרג מסוים ביחס למקורות המידע המורכב משלוש רמות המבוססות על נתוני שוק נצפים לעומת הערכות סובייקטיביות של הישות המדווחת:

רמה 1 - מחירים מצוטטים בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.

רמה 2 - אין שוק פעיל, אך קיים מכשיר שמאוד דומה לו בשוק פעיל.

רמה 3 - נתונים שאינם נצפים בשוק - החישוב מתבצע בהתאם למודלים.

מאחר והמוסד לביטוח לאומי משקיע את יתרות המזומנים שלו באיגרות חוב שאינן סחירות ושאינן להן שוק פעיל, החישוב מבוצע ע"פ רמה 3. המודל אשר יושם לצורך הערכת השווי הוא מודל היוון תזרימי המזומנים בוקטור ריבית. ומאחר והשקעות הביטוח הלאומי באיגרות חוב מיועדות, מהוות חלק ממקור ההכנסה לכיסוי קרנות הביטוח הוצגו אף הן לפי שיטת השווי ההוגן ובאותה ריבית.

מדידת השקעותיו באיגרות חוב והתחייבויות המוסד לביטוח לאומי על פי אותו בסיס מביא ל"הקבלה חשבונאית" נאותה ולהצגה רלוונטית. כמו כן, ההצגה החשבונאית כאמור עולה בקנה אחד עם הוראות התקינה הבינלאומית.

נכסים בלתי מוחשיים - פרויקט תבל:

המוסד לביטוח לאומי אישר ומממש את פרויקט תבל, פרויקט לחידוש מערכות המידע של הביטוח הלאומי אשר מטרתו להסיר חסמים טכנולוגיים ותהליכיים ולאפשר לביטוח לאומי לממש את ייעודו בצורה מיטבית לרווחת מבוטחיו.

הפרויקט החל בשנת 2010. הפרויקט כולל הקמה של תשתיות טכנולוגיות ויישומיות חדשות, אשר תשמנה את דור העתיד של כלל מערכות הביטוח הלאומי.

מערך תבל מיועד לשרת את תהליכי העבודה הרבים והמגוונים המתבצעים בביטוח לאומי ואת כלל עובדי הביטוח הלאומי, תוך דגש על שיפור משמעותי בחוויית הלקוח הפונה לקבלת שירותים בביטוח לאומי.

לאור ההיקפים הכספיים המשמעותיים שהושקעו בפרויקט ודחייה במועדי העלייה לאוויר של חלק מהמודלים, נעשתה בשנת 2017 בחינה מקיפה של העקרונות ושל הכלים שפותחו. לאחר בחינה זו נתקבלו החלטות לעניין המשך הפרויקט ומימוש ההשקעות שנעשו ועוד יעשו, כל זאת תוך חיזוק ושיפור הבקורות והפיקוח השוטף על התכולות שמתקבלות, על לוחות הזמנים שנקבעו ועל ההוצאה התקציבית שאושרה.

במהלך 2018-2020 נפרסה מערכת נכות כללית ושירותים מיוחדים ב-15 סניפים ו-2 מכוניס, עבור תביעות חדשות בענף. צוות ההדרכה וההטמעה של המערכת מלווה את תהליך הפריסה. כמו כן, רוב החסמים הטכנולוגיים הוסרו והישימות הטכנית להשלמת הפיתוח של המערכת היא גבוהה. הפרויקט מתקצב עד סוף שנת 2021.

הביטוח הלאומי החל להפחית בשנת 2020 את המערכות הזמינות לשימוש. אומדן אורך החיים השימושיים נקבע ל-15 שנים בהתאם להערכות מנהלת הביטוח הלאומי.

ד. המצב הכספי (המשך)**קרנות הביטוח:**

קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי המבוטחים, שלגביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות לגמלה. קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד. הקרנות מבוססות על תחשיבים אקטואריים, על בסיס הנחות יסוד שנקבעו על ידי מנהלת הביטוח הלאומי.

חישוב ההתחייבות נערך על פי סכום הקצבה העומד לזכות המבוטח ביום המאזן, תוך התאמה לשינויים הצפויים בסכום הקצבה לפי החוק במועד החישוב, כגון למשל הפעימות הרשומות בחוק שיגדילו את הקצבה בעתיד.

קרנות הביטוח מוצגות לפי שיטת השווי ההוגן. שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות בגין קרנות הביטוח הינם וקטור ריביות של איגרות תלוש אפס (Zero Coupon) "חסרות סיכון" וצמודות למדד שסופקו מדי שנה על ידי חברת "מרווח הוגן" בע"מ.

הגידול בהתחייבויות בגין קרנות הביטוח בשנת 2020 הסתכם ב-58,654 מיליוני ש"ח, לעומת גידול של 164,410 מיליוני ש"ח בשנה קודמת. ראה סעיף "שינוי בקרנות הביטוח" לעיל.

פרסום דין וחשבון אקטוארי מלא:

ביוני 2020, בהתאם לדרישה בסעיף 24(ב) לחוק הביטוח הלאומי, פרסם הביטוח הלאומי דין וחשבון אקטוארי מלא (להלן: "הדוח המלא")¹. הדוח המלא מפורסם אחת לשלוש שנים ומטרתו העיקרית היא לבחון את הקיימות הפיננסית של הביטוח הלאומי. הדוח המלא מציג תחזית אקטוארית של התשלומים, התקבולים והקרן (האג"ח) של הביטוח הלאומי החל מיום 31.12.2016, ומבוסס על הנחות דמוגרפיות וכלכליות וכן על חוק הביטוח הלאומי נכון ליום 31.12.2019. על פי הדוח המלא, בשנת 2044 צפויה יתרת ההשקעה באג"ח המדינה להתרוקן וללא מימון נוסף לא יוכל הביטוח הלאומי לשלם את מלוא התחייבויותיו על פי החוק.

נכון למועד פרסום הדוח המלא הייתה אי וודאות רבה לגבי השלכות התפרצות נגיף הקורונה על מצבו האקטוארי של הביטוח הלאומי. התקבלה החלטה לא לזרז ולא לכלול אומדן לגבי השלכות הנגיף על תוצאות התחזית האקטוארית בדוח שעמד להתפרסם, אלא לחכות עד שהתמונה תתבהר יותר ויהיה אפשר לכלול את הנושא בצורה סבירה בדוח המלא הבא.

בדצמבר 2020, האקטואר הציג לוועדת הכספים של הביטוח הלאומי, ניתוח ראשוני שבדק את השפעת הנגיף על תוצאות התחזית האקטוארית בדוח המלא. הניתוח הראשוני התבסס על אומדן ליתרת האג"חים של הביטוח הלאומי ליום 31.12.2020, ואומדנים לתקבולים ותשלומים לשנת 2021 בהתאם לתרחיש האופטימי של מינהל המחקר והתכנון (נכון ליום 10.12.2020). בתרחיש אופטימי זה הונח כי הנגיף ישפיע על תשלומי ותקבולי הביטוח הלאומי במשך שנת 2021 בלבד, ומשנת 2022 המשק יחזור למצבו לפני הנגיף. יודגש כי יכול להיות מצב שבו הקורונה תשפיע על תשלומי ותקבולי הביטוח הלאומי גם לאחר 2021, וזאת עד שהמשק יחזור בהדרגה לשגרה. מהניתוח הראשוני נייל עולה כי התאפסות הקרן תוקדם בכשנה וחצי, מאמצע 2044 לתחילת 2043 כולל השפעת הנגיף לפי התרחיש האופטימי.

¹ http://www.btl.gov.il/Publications/aktuarial/Documents/2016_Triennial_Report_Final_Pagination---.pdf

ד. המצב הכספי (המשך)

התייחסות המינהלה לדוח האקטוארי המלא:

בשונה מחישובים אלה הגרעון בהון המוצג בדוחות הכספיים כולל אומדנים להתחייבויות לתשלום רק של קצבאות מסוימות ותקבולים קיימים של דמי ביטוח, אך הוא לא כולל התחייבות בגין תשלומי אותן קצבאות שלגביהן לא נוצרה עד יום המאזן עילה לשלמן ולא תקבולי דמי ביטוח צפויים. הוא גם לא כולל הכנסות עתידיות מהשתתפות הממשלה (סעיף 32), שיבוב וריבית הצפויות בעתיד.

מכאן שתמונת המצב המוצגת בדוח הכספי, שנעשה על פי כללי חשבונאות והנחות כאמור שונה בהשוואה לדוח המלא. כמו כן, כאמור קרנות הביטוח שמוצגות בדוח הכספי מחושבות בגין ארבעה ענפים בלבד וזאת בשונה מהדוח המלא, המרחיב ומציג תמונה מלאה של מחויבות הביטוח הלאומי לטווח ארוך בגין כל הגמלאות וגם כולל אוכלוסייה שעדיין אינה זכאית לגמלה במועד הדוח המלא ואוכלוסייה שצפויה להיוולד בתקופת התחזית ותהיה זכאית לגמלאות בעתיד. בנוסף, הדוח המלא כולל, בין היתר, הכנסות עתידיות מתקבולי דמי ביטוח ממבוטחים שכבר נולדו ויצטרפו בעתיד ואף ממבוטחים פוטנציאליים שייוולדו במהלך תקופת התחזית ויגיעו לגיל תשלום דמי ביטוח, ואת השפעת ההגדלה בתקבולי דמי ביטוח כתוצאה מהעלייה הצפויה בעתיד בהכנסות מעבודה של המבוטחים הקיימים והעתידים.

במסגרת הדוח המלא מוצגת התפתחות בתזרים של התקבולים והתשלומים של הביטוח הלאומי על פני השנים. עודף או גרעון בתזרים זה מחושב כהפרש בין התקבולים השוטפים - דמי ביטוח, השתתפות האוצר, הכנסות משיבוב וריבית על נכסי הביטוח הלאומי (אגרות חוב של ממשלת ישראל, להלן - "אג"ח מדינה") לבין התשלומים השוטפים - תשלומי קצבאות והוצאות מינהל (שכר עבודה, הנהלה וכלליות ועוד).

עיקרי מסקנות הדוח המלא שפורסם ביוני 2020 הם שבהינתן מערכת הכללים לגבי התקבולים והתשלומים כפי שמוגדרים בחוק, ובהתאם לתחזיות שינויים באוכלוסייה ובשכר, הביטוח הלאומי לא יוכל לעמוד במלוא התחייבויותיו בעוד כ-25 שנה, מבלי לנקוט צעדים מתקנים.

על פי הדוח המלא, החל משנת 2027 התשלומים צפויים להיות לראשונה גבוהים מהתקבולים, ומשנה זו ואילך הביטוח הלאומי יצטרך להשלים את תשלומי ההתחייבות מפירעונות אג"ח מדינה, עד שבשנת 2044 צפויה יתרת ההשקעה באג"ח המדינה להתרוקן וללא מימון נוסף לא יוכל הביטוח הלאומי לשלם את מלוא התחייבויותיו על פי החוק. מניתוח ראשוני שהאקטואר בצע בדצמבר 2020, עולה כי התאפסות הקרן תוקדם בכשנה וחצי לתחילת 2043 כולל השפעת נגיף הקורונה לפי התרחיש האופטימי, כאמור.

תהליך כזה של התרוקנות יתרות הרזרבה, צפוי לערער את אמון ציבור המבוטחים לגבי עתיד זכויותיהם ולדרבן את קובעי המדיניות לעשות מעשה הרבה לפני התרוקנות הקופה, היות שהתרוקנות כזאת צפויה להתרחש בתהליך משברי.

כמו כן, הדוח המלא מציג את ההשפעה ההולכת וגדלה של הגרעון התזרימי שיווצר בתקציב המדינה, גם במצב בו עודפי הגביה מועברים לאוצר, בהיעדר צעדים מתקנים.

בהיעדר טיפול בגרעון האקטוארי באופן רציונלי (העלאת גיל הזכאות לקצבת אזרח ותיק לנוכח הגידול בתוחלת החיים ובצוק העיתים העלאה מידתית של דמי הביטוח) ההשפעה של הגרעון התזרימי שיווצר, על תשלומי האוצר הנדרשים לכיסוי התחייבות הביטוח הלאומי, באמצעות ההלוואות שהביטוח הלאומי הפקיד ברשותו, תלך ותגדל. לכאורה קיצוץ קצבאות, שנוגד את עקרון ההסתמכות הביטוחית והביטוח הלאומי מתנגד לו בהיבטים הציבורי והחברתי כאחד, גם מהווה פתרון לצמצום הגרעון האקטוארי. בהקשר זה יש לזכור שרמת הקצבאות בישראל נמצאת בקצה הנמוך בכל ההשוואות מול מדינות ה-OECD.

בהיעדר תכנית מושכלת הביטוח הלאומי יידרש לממן את הוצאותיו מריבית ו/או מפירעונות אג"ח מדינה שהוא מקבל מהאוצר. מאחר ובשנים אלו, ככל שתתגבש הסכמה בדבר העברת עודפי הגביה לתקציב המדינה, הסכומים יצטמצמו ולכן צפוי להיווצר עומס ניכר על תקציב המדינה. בהמשך האוצר אף יידרש למימון נוסף על תשלומי השוטפים לביטוח לאומי בהתאם להוראות החוק הקיימות (סעיף 32), כך שהביטוח הלאומי יוכל לעמוד בהתחייבויותיו על פי החוק. למצב משברי זה יש פתרונות שונים וסבירים שמוצעים על ידי הביטוח הלאומי.

יחד עם זאת, ככל שלא יתקבלו החלטות שייתנו מענה לחישובים האקטואריים, כך האי-וודאות לגבי מעמדו העצמאי של הביטוח הלאומי גדלה והסיכון לאיתנות הפיננסית ימשיך ויגדל. בנוסף, האיתנות החברתית בסיכון הולך וגדל עם היעדר העצמאות מאחר שככל שלא ינקטו הצעדים המחויבים, בסופו של דבר עלולים לקצץ בקצבאות הנמוכות בלאו הכי, דבר שיפגע באיתנות החברתית.

ה. אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

א. בעקבות התפרצות נגיף הקורונה נקבעו מספר הוראות לשעת חירום העשויות להשפיע על פעילות הביטוח הלאומי בשנים הבאות. להלן פרוט עיקרי הוראות השעה וההסכמים שנחתמו עם משרד האוצר שפורסמו עד למועד אישור הדוח הכספי והשפעתם:

1. אבטלה

מענק עידוד חזרה לעבודה משולם למי שחזר לעבודה בשכר הנמוך משכרו טרם האבטלה כך שההכנסה מעבודה וממענק גבוהה יותר מדמי האבטלה. המענק משולם בעד 4 חודשי עבודה לכל היותר. הביטוח הלאומי ישופה על ידי האוצר בגין סכום המענק. עלות המענק מינואר עד מאי 2021 כ- 13 מיליוני ש"ח.

2. אזרח ותיק

הוארך תשלום מענק הסתגלות מיוחד לבני 67 ויותר שעבודתם הופסקה ואין להם פנסיה או שסכום הפנסיה קטן מ- 5,000 ש"ח. בגין סכומים אלו הביטוח הלאומי יקבל שיפוי מהאוצר. אומדן עלות המענק מינואר עד יוני 2021 כ- 550 מיליוני ש"ח.

3. אמהות

א. דמי לידה ליולדת שהיתה זכאית לדמי אבטלה עד ליום הלידה ואינה זכאית לדמי לידה.
ב. תשלום מיוחד ליולדת - תשלום ליולדת שקיבלה דמי אבטלה לפני הלידה ואינה זכאית לדמי לידה מלאים כיוון שלא צברה תקופת אכשרה או שצברה תקופת אכשרה חלקית.

עלות מינואר עד אפריל 2021: כ- 52 מיליוני ש"ח (כולל תשלומים עבור תקופות ב-2020).

4. דמי בידוד

בתאריך 19.1.21 אושרה הצעת חוק אשר הגדירה את החזרי התשלום למעסיקים עבור עובדים שנעדרו מעבודתם בשל שהיה בבידוד, וקבעה כי על המעסיקים להגיש תביעה מקוונת לביטוח הלאומי לקבלת שיפוי דמי הבידוד עבור השכר ששילמו לעובדיהם הנמצאים בבידוד. על פי החוק המעסיקים ישופו עבור תקופות בידוד החל מתאריך 1.10.2020 ועד ה- 31.3.2021 עם אופציה להארכת התקופה (בהוראת שר האוצר). בשל הבחירות האחרונות לכנסת הוארכה תקופת השיפוי באופן אוטומטי עד 30.6.2021.

החל מה- 07.02.2021 ניתן היה להגיש בקשה לשיפוי דמי הבידוד על ידי המעסיק או המייצג. משרד האוצר ישפה את הביטוח הלאומי בגין כל הוצאה שהוציא לצורך ביצוע חוק זה. אומדן עלות במימון מלא (מינואר 2021) כ- 720 מיליוני ש"ח.

5. המשך הקלות בתנאי הזכאות בגמלאות

הארכה אוטומטית של זכאויות זמניות שהסתיימו בגמלאות שונות, הקלות במבחני הכנסות, הקלות בהתייצבות בשרות התעסוקה, קבלת גמלת סיעוד בכסף בהיעדר שירותים זמינים, שינוי חישוב דמי לידה לעובדת עצמאית. לא ניתן להעריך את העלות הנובעת משינויים אלה.

6. נכויות

הוחלט להמשיך את תשלום המענקים של חלף קצבת נכות ששולמו בשנת 2020 גם בשני הרבעונים הראשונים של שנת 2021 ולפי אותם תנאים. התשלומים הם עבור זכאי קצבות נכות כללית, השלמה לנכות בקצבת אזרח ותיק, שר"מ וילד נכה. הביטוח הלאומי יקבל שיפוי ממשרד האוצר עד לסך של 1,569 מיליוני ש"ח עבור המענקים. אומדן יתרת העלות למחצית הראשונה של שנת 2021 כ- 562 מיליוני ש"ח.

ה. אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח (המשך)

ב. קיימים מספר תיקוני חקיקה שנחקקו בשנים קודמות, ביניהם חוק ההסדרים לשנת 2019, העשויים להשפיע על תקציב הביטוח הלאומי, בשנת הכספים 2021 ובשנים הבאות. להלן פרוט תיקוני החקיקה ואירועים העיקריים לאחר תאריך המאזן ואומדן מנהלת הביטוח הלאומי על פעילותו:

1. גבייה ודמי ביטוח

תיקון שיעור השתתפות אוצר בסעיף 32(א):
במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2019 תוקן סעיף 32 לחוק הביטוח הלאומי, כך ששיעור הקצבת משרד האוצר באחוזים מתקבולי הביטוח הלאומי בכל שנת כספים, לפי ענפי ביטוח (הקבועים בלוח י' לחוק), יהיה כדלהלן:
אומדן הגידול במונחים כספיים במיליוני ש"ח:
שנים 2021-2023 - 40 לכל שנה.
שנת 2024 ואילך - 515 כל שנה.

2. פטור מתשלום דמי ביטוח בגין עובד בחל"ת

בתאריך 16.3.21 תוקן חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 224 והוראת שעה) ונקבע כי מעסיק יהא פטור מתשלום דמי ביטוח לאומי (ודמי ביטוח בריאות) בחודשים בהם שהה עובדו בחל"ת וזאת בתקופה הקובעת (בין חודשים 4.2021-4.2020). שר האוצר רשאי להאריך בצו את התקופה הקובעת עד לחודש 6.2021.
משרד האוצר ישפה את הביטוח הלאומי בעבור אי גביית דמי הביטוח כאמור. אומדן התוספת הינו של כ- 500 מיליוני ש"ח בשנת 2021.

3. הסדרת השיבוב בפיצויי תאונות דרכים בחוק

נקבע בחוק כי בכל הקשור לתביעות לפי חוק הפיצויים יחול הסדר התחשבות כולל שבמסגרתו יועבר מידי שנה מחברות הביטוח סכום קבוע שייקבע בתקנות על ידי שר האוצר. כמו כן, נקבע כי לגבי תאונות דרכים שהתרחשו לאחר 1 בינואר 2014 ועד 31 בדצמבר 2018 ואשר טרם הוגשה לגביהן תביעה או דרישה לביטוח הלאומי, יקבע סכום כולל חד פעמי שיש להעביר לביטוח הלאומי שיוסדר בתקנות. עד לפרסום הדוח הכספי לא חוקקו התקנות הנדרשות ליישום חוק זה. לאור זאת, ועל מנת שלא להיכנס להתיישנות ובהסכמה עם משרד האוצר וחברות הביטוח, החל משנת 2020 הוצאו חיובים פרטניים על שנים 2014 ו- 2015 והוסכם כי ככל ויקבע סכום גלובלי כאמור בחוק, יקוזזו ממנו הסכומים ששולמו על ידי חברות הביטוח בגין שנים אלו.

4. גמלאות גמלת סיעוד

שינוי ברמות גמלת הסיעוד - קביעת 6 רמות סיעוד במקום 3 רמות הקיימות כיום, שיוחלו בשלוש פעימות: נובמבר 2018, ינואר 2020 וינואר 2021.
תוספת העלות המשוערת בשנת 2021 - 2.2 מיליארדי ש"ח.

ג. מבצע "שומר החומות"

בעקבות ההסלמה במצב הביטחוני, שכללה הפרות סדר ברחבי הארץ וירי רקטות מרצועת עזה לאזור הדרום, ביום 10 במאי 2021 פתח צה"ל במבצע "שומר החומות". בעקבות זאת הוכרז מצב מיוחד בעורף ונקבעו מגבלות התקהלות של עד 10 אנשים בשטח פתוח ועד 100 אנשים במרחב סגור באזורים הנמצאים בטווח של עד 80 קילומטר מרצועת עזה.

לאירועים הנ"ל, תהיה השפעה בשנת 2021 על תשלומי קצבאות בעיקר בגין נפגעי פעולות איבה, הממומנות במלואן על ידי משרד האוצר. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, אין ביכולת הביטוח הלאומי להעריך ולכמת באופן מהימן את ההשפעה הכספית על תשלומי קצבאות אלו.

1. פעילות עבור אחרים

דמי ביטוח בריאות:

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ממועד תחולת החוק מנועות קופות החולים לגבות דמי ביטוח לכיסוי סל הבריאות. על פי סעיף 15 לחוק הבריאות גובה הביטוח הלאומי מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה הביטוח הלאומי את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, השלמת מימון סל הבריאות מועברת אף היא ממשדד הבריאות לביטוח לאומי.

הביטוח הלאומי מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה (נוסחת החלוקה) שנקבעה בחוק הבריאות.

השתתפות בהוצאות מינהל:

על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק הבריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות הביטוח הלאומי), התשנ"ה - 1995. השתתפות קופות החולים מוגבלת לתקרה של 0.5% מתקבולי דמי ביטוח בריאות (לא כולל הוצאות שמיוחסות באופן ישיר).

השתתפות קופות החולים בשנת 2020 בהוצאות הביטוח הלאומי הסתכמו ב- 126.4 מיליוני ש"ח (שנת 2019 - 127.3 מיליוני ש"ח).

להלן נתוני גביית דמי ביטוח בריאות (במיליוני ש"ח):

שינוי ב %	2019	2020	גביית דמי ביטוח בריאות
(2.7)	20,571	20,015	מעסיקים
(6.6)	2,700	2,521	לא שכירים
25.1	2,189	2,738	גבייה ממקבלי גמלאות
50.0	4	6	סעיף 58
(0.7)	25,464	25,280	סה"כ לפני ניכויים
3.4	(4,911)	(5,078)	ניכויים על פי חוק
(1.7)	20,553	20,202	סה"כ דמי ביטוח בריאות

השלמת סל וקרן לנפגעי תאונות (במיליוני ש"ח):

שינוי ב %	2019	2020	
8.8	26,580	28,924	השלמת סל - שנה שוטפת
(0.8)	502	498	קרן לפצועי נפגעי תאונות
8.6	27,082	29,422	סה"כ להעברה לקופות

תשלומי גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים:

הביטוח הלאומי מבצע תשלומי קצבאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. קצבאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן לא מופיעות כהוצאה בדוחות על הביצוע הכספי.

על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות המינהל שהיו בפועל, כאשר סכום זה נאמד על יסוד חלוקת ההוצאות המנהליות לכל ענפי הביטוח. על פי שיעור ההשתתפות מחוייבת הממשלה בהוצאות שיש למוסד על בסיס מצטבר.

1. פעילות עבור אחרים (המשך)

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר (במיליוני ש"ח):

גמלה	2020	2019	שינוי ב %
הבטחת הכנסה	2,222	2,004	10.9
השלמת הכנסה אזרח ותיק ושארים	2,113	2,093	1.0
אזרח ותיק ושארים מיוחדות	1,713	1,812	(5.5)
קצבת ניידות	1,526	1,512	0.9
מענק חלף הגדלת קצבת נכות	1,040	-	-
נפגעי פעולות איבה	540	531	1.7
מענקי לימודים למשפחות חד-הוריות	442	390	13.3
פוליו	178	175	1.7
מזונות	111	159	(30.2)
פיצויים לנפגעי הקרנות	143	151	(5.3)
אסירי ציון וחסידים אומות עולם	37	35	5.7
אחרים ושונות	57	55	3.6
סה"כ	10,122	8,917	13.5

תשלומים בגין הקלות באבטלה ומענקי קורונה במימון האוצר (במיליוני ש"ח):

גמלה	2020	2019
הקלות באבטלה	7,926	-
מענק לכל אזרח	6,650	-
מענק חד פעמי - אפריל 2020 (פסח)	2,371	-
מענק לבני +67	835	-
מענק אבטלה ממושכת	811	-
אחרים	16	-
סה"כ	18,609	-

הקלות באבטלה

בעקבות משבר הקורונה, ניתנו הקלות למקבלי גמלת אבטלה עבור מי שפוטר או שמעסיקו הוציא אותו לחל"ת במהלך התקופה מ-1.3.2020 עד 30.6.2021. במסגרת זו נקבע כי מי שנגמרו לו ימי האבטלה מ-1.3.2020 ואילך - ימשיך לקבל דמי אבטלה באופן אוטומטי עד 30.6.21, כל עוד יהיה מובטל, ולא בהתאם לזכאות הרגילה על פי חוק, המתחשבת בהתאם לגיל ומספר התלויים.

כמו כן, קוצרה תקופת ההכשרה לתקופת אכשרה של לפחות 6 חודשי עבודה מתוך 18 החודשים האחרונים שקדמו ליום הרישום בשירות התעסוקה במקום 12 חודשים מתוך 18 החודשים האחרונים בהתאם לזכאות הרגילה על פי חוק. בנוסף, בוטלה הפחתה של דמי אבטלה מהיום ה-126, בוטלה הפחתת שיעור דמי האבטלה למובטל הנמצא בהכשרה מקצועית ועוד.

מענק לכל אזרח

בחוק התכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש- מענק חד פעמי) נקבע מענק לכל תושבי ישראל בסך 750 ש"ח בהתאם לכללים שנקבעו בחוק וכן מענק בסך 500 ש"ח עבור כל אחד מ-4 הילדים הראשונים ומענק בסך 300 ש"ח מהילד ה-5 ומעלה. לבעלי קצבאות מסוימות נקבע מענק כפול בסך 1,500 ש"ח. המענק שולם בעיקר במהלך אוגוסט 2020 ישירות לחשבונות הבנק של המבוטחים.

1. פעילות עבור אחרים (המשך)

תשלומי בגין מענקי קורונה והקלות באבטלה במימון האוצר (המשך):

מענק חד פעמי אפריל 2020 (פסח)

בהתאם להסכם בין ממשלת ישראל והביטוח הלאומי מיום 7 באפריל 2020, ניתן מענק בסך 500 ש"ח בעד כל ילד, עד הילד הרביעי, וכן לאזרחים ותיקים, מקבלי קצבת נכות, הבטחת הכנסה ומקבלי קצבת מזונות, והכל בהתאם לכללים ובתנאים שנקבעו בהסכם. המענקים שולמו במהלך חודש אפריל 2020.

מענק לבני 67 +

לבני 67 ומעלה, הוחלט לשלם מענק הסתגלות, במידה ועבודתם הופסקה או שהוצאו לחל"ת החל מיום 1.3.2020 ועד לסוף יוני 2021 בתנאים שנקבעו.

מענק אבטלה ממושכת

בנוסף, בנובמבר 2020 נחתם הסכם בין הביטוח הלאומי לבין משרד האוצר לתשלום מענק בשל תקופת אבטלה ממושכת (מעל 100 ימים) למובטלים שעמדו בתנאים כפי שנקבע בהסכם לרבות מי שהגיע לגיל 67 ומעלה וקיבל מענק הסתגלות.

תשלומי גמלאות שבמימון משרד הבטחון (במיליוני ש"ח):

גמלה	2020	2019	שינוי ב %
תגמולי מילואים	1,041	1,162	(10.4)
אבטלה למשחררי צבא קבע	148	37	300.0
גמלאות לנפגעי כוחות הביטחון (ועדת גורן)	59	22	168.2
דמי לידה לחיילות משוחררות	1	1	-
סה"כ	1,249	1,222	2.2

הנהלת הביטוח הלאומי מביעה את הערכתה לעבודתם של עובדי המוסד לביטוח לאומי המשתקפת בדוח זה.

מאיר שפיגלר
מנהל כללי ויו"ר המינהלה

22/6/2021
תאריך

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

דוח רואי חשבון המבקרים למינהלת המוסד לביטוח לאומי

סומך חייקין
רחוב הרטום 8, הר חוצבים
תא דואר 212
ירושלים 9100102
02 531 2000

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המוצגים של המוסד לביטוח לאומי (להלן - "הביטוח הלאומי") לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019 ואת הדוחות על הביצוע הכספי, הדוחות על השינויים בגרעון בהון והדוחות על תזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים. דוחות כספיים אלה הינם באחריות מינהלת הביטוח הלאומי. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התש"לג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי מינהלת הביטוח הלאומי וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הביטוח הלאומי לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019 ואת הביצוע הכספי, השינויים בגרעון בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים, בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית ובכפוף למדיניות מינהלת הביטוח הלאומי כמתואר בבאור 2.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים המפורטים להלן:

- א. לאמור בבאור 1 ב' בדוחות הכספיים בדבר הגרעון הנצבר של הביטוח הלאומי ליום 31 בדצמבר 2020 המסתכם לסך של כ-663 מיליארדי ש"ח, הנובע בעיקרו מהתחייבות הביטוח הלאומי בגין הזכויות העתידיות שנצברו למבוטחים וזכאים עד למועד הדוחות הכספיים, שחושבה בהתאם לאמור במדיניות החשבונאית בבאור 2.ג. בדוחות הכספיים. להערכת מינהלת הביטוח הלאומי, ממשלת ישראל תעמיד לביטוח הלאומי את האמצעים הדרושים, ככל שידרשו, לשם עמידה בהתחייבויותיו על פי כל דין, כפי שיהיה באותה עת.
- ב. לאמור בבאור 2.ג. בדוחות הכספיים בדבר החלטת מינהלת הביטוח הלאומי לשקול את מדיניות הביטוח הלאומי לגבי חישוב קרנות הביטוח לאור פרסום תקן בינלאומי בנושא, שיכנס לתוקף החל משנת 2023.
- ג. לאמור בבאור 9.ה. בדבר הודעת מינהלת הביטוח הלאומי לממשלת ישראל על ביטול הסכם השקעת העודפים.
- ד. לאמור בבאור 1.ג. בדבר ההשלכות המשמעותיות על פעילות הביטוח הלאומי, תוצאות הפעילות ומצבו הכספי של הביטוח הלאומי בשל התפשטות נגיף הקורונה.

סומך חייקין
רואי חשבון

1 ביוני 2021

דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		באור	
2019	2020		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
			נכסים שוטפים
608,980	3,038,968	3	מזומנים ושווי מזומנים
5,779,489	6,205,267	4	חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח
21,888,196	21,573,682	9	חלות שוטפת - איגרות חוב של ממשלת ישראל חייבים ויתרות חובה:
1,303,246	1,682,009	5	חובות הציבור
156,446	69,857	6	חייבים אחרים
29,736,357	32,569,783		סך הכל נכסים שוטפים
			נכסים שאינם שוטפים
81,415	72,272	7	פיקדונות בבנק
1,246,836	1,487,471	8	ממשלת ישראל
281,559,885	261,993,549	9	איגרות חוב של ממשלת ישראל
1,069,722	1,111,464	10	רכוש קבוע
694,874	716,086	11	נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה
284,652,732	265,380,842		סך הכל נכסים שאינם שוטפים
314,389,089	297,950,625		סך הכל נכסים

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על המצב הכספי (המשך)

ליום 31 בדצמבר		באור	
2019	2020		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
			התחייבויות שוטפות
5,289,460	5,991,621	12	זכאים לגמלה
266,266	247,123	13	זכאים אחרים
190,363	163,814	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
128,857	523,149	8	ממשלת ישראל
<u>5,874,946</u>	<u>6,925,707</u>		סך הכל התחייבויות שוטפות
			התחייבויות שאינן שוטפות
222,410	257,338	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
7,141,100	7,444,800	15	התחייבויות בגין זכויות עובדים
887,022,000	945,675,500	16, יג'	קרנות הביטוח
96,943	149,001	17	הפרשה לתביעות משפטיות
<u>894,482,453</u>	<u>953,526,639</u>		סך הכל התחייבויות שאינן שוטפות
-	-	18	התחייבויות תלויות
(585,968,310)	(662,501,721)		גרעון בהון
<u>314,389,089</u>	<u>297,950,625</u>		סך הכל התחייבויות וגרעון בהון

מאיר שפיגלר, מנהל כלכלי ונצי"ר המינהלה

חגית גולדשטיין מויאל, חשבת הביטוח הלאומי,
חברת מינהלה

איתן שטיין, רו"ח, מנהל אגף חשבונות

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 1 ביוני 2021

דוחות על הביצוע הכספי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2020		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	באור	
מחזור הפעילות			
הכנסות מעסקאות שאינן חליפין			
47,764,548	46,455,757	19א'	דמי ביטוח מעסיקים
4,870,634	4,746,623	19ב'	דמי ביטוח לא שכירים
33,254,780	32,312,551	20	הכנסות מהעברות
85,889,962	83,514,931		סך הכל הכנסות מעסקאות שאינן חליפין
הכנסות מעסקאות חליפין			
34,126,797	572,888	21	הכנסות מימון
716,937	874,684	22	הכנסות אחרות
34,843,734	1,447,572		סך הכל הכנסות מעסקאות חליפין
פעילות עבור אחרים			
25,464,443	25,279,406	19ג'2	תקבולים מדמי ביטוח בריאות
27,082,649	29,422,276	19ג'4	תקבולים עבור השלמת סל בריאות
8,916,651	10,122,400	8ב'	תקבולים עבור גמלאות שבמימון משרד האוצר
1,221,679	1,249,189	8ב'	תקבולים עבור גמלאות שבמימון משרד הביטחון
-	18,609,117	8ד'	תקבולים עבור הקלות באבטלה ומענקי קורונה
62,685,422	84,682,388		סך הכל תקבולים מפעילות עבור אחרים
183,419,118	169,644,891		סך מחזור הפעילות
(62,685,422)	(84,682,388)		בניכוי סכומים שהתקבלו עבור אחרים
120,733,696	84,962,503		סך הכל הכנסות הביטוח הלאומי
הוצאות			
83,762,581	101,026,137	23	גמלאות ותשלומים אחרים
183,574	178,140	24	תמיכות
164,410,400	58,653,500	25, ג'2	גידול בקרנות הביטוח
856,262	826,047	26	שכר עבודה והטבות לעובדים
421,150	582,371	27	הנהלה וכלליות
249,633,967	161,266,195		סך הכל הוצאות
(128,900,271)	(76,303,692)		גרעון נטו לשנה

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על השינויים בגרעון בהון

ק"ן הערכה מחדש אלפי ש"ח	גירעונות נצברים אלפי ש"ח	סה"כ אלפי ש"ח	
159,434	(456,013,151)	(455,853,717)	יתרה ליום 1 בינואר 2019
			שינויים במהלך שנת 2019
-	(1,214,322)	(1,214,322)	הפסדים אקטואריים ממדידה עוקבת של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים
-	(128,900,271)	(128,900,271)	גרעון נטו לשנה
159,434	(586,127,744)	(585,968,310)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
			שינויים במהלך בשנת 2020
-	(229,719)	(229,719)	הפסדים אקטואריים ממדידה עוקבת של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים
-	(76,303,692)	(76,303,692)	גרעון נטו לשנה
159,434	(662,661,155)	(662,501,721)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

(128,900,271)   (76,303,692)

138,702,930   66,539,490

9,802,659   (9,764,202)

(72,009)   (96,125)
 2,101   1,522
 (157,002)   (96,229)
 4,980   9,860
 13,259,554   13,675,162
 (22,750,000)   (1,300,000)

(9,712,376)   12,194,190

90,283   2,429,988

518,697   608,980

608,980   3,038,968

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

גרעון נטו לשנה

התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת (א)

מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת (ששימשו לפעילות שוטפת)

תזרימי מזומנים לפעילות השקעה

רכישת רכוש קבוע
 תמורה ממכירת רכוש קבוע
 עלויות פיתוח תוכנה
 משיכת פקדונות לזמן ארוך, נטו
 פדיון איגרות חוב של ממשלת ישראל
 השקעה באיגרות חוב של ממשלת ישראל

מזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה (ששימשו לפעילות השקעה)

עליה במזומנים ושווי מזומנים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

דוחות על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

(א) התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת

הוצאות (הכנסות) שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים

96,312	128,829
(1,082)	(951)
(857)	(717)
(25,900,721)	7,391,848

פחת והפחתה
רווח הון
ריבית פיקדונות
שחיקה (שערוך) והתאמת השקעות באיגרות חוב של ממשלת ישראל לשווי הוגן

שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות

(348,918)	(425,778)
(85,063)	(378,763)
1,010,770	401,324
(82,812)	200,785
(98,434)	(166,654)
22,583	(20,950)
443,927	702,161
7,214	8,379
(750,000)	-
164,410,400	58,653,500
(20,389)	46,477
138,702,930	66,539,490

גידול בחייבים דמי ביטוח
גידול בחובות הציבור
קיטון בחובות ממשלת ישראל
קיטון (גידול) בחייבים אחרים וריבית לקבל
קיטון בזכויות עובדים בעת פרישה
גידול (קיטון) בזכאים אחרים
גידול בזכאים לגמלה
גידול בהתחייבות בגין קרנות מיועדות
קיטון בהתחייבות בגין חסכון ארוך טווח ענף ילדים
גידול בקרנות הביטוח
גידול (קיטון) בהפרשה לתביעות משפטיות

(ב) פעולות מהותיות שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים

1,214,322	229,719
-----------	---------

הפסדים אקטואריים ממדידה עוקבת של התחייבויות בגין זכויות עובדים כנגד הדוח על השינויים בגרעון בהון

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 – כללי

- א.** המוסד לביטוח לאומי הוא תאגיד, כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית. המוסד לביטוח לאומי הוקם בשנת 1954 ופועל מתוקף "חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995". המוסד לביטוח לאומי נועד להבטיח לאוכלוסיות חלשות ולמשפחות שנקלעו למצוקה זמנית או ממושכת בסיס כלכלי לקיומן. בחוק הביטוח הלאומי ענפים בתחומי ביטוח אזרח ותיק ושארים, אמהות, ילדים, נפגעי עבודה, נכות כללית, נפגעי תאונות, סיעוד, אבטלה, פשיטת רגל ופירוק תאגיד. מלבד מגמלאות בכסף מעניק המוסד לביטוח לאומי שירותי שיקום, הכשרה מקצועית, שירותי סיעוד ועוד.
- ב.** כמשתקף בדוחות הכספיים, הגרעון הנצבר של הביטוח הלאומי ליום 31 בדצמבר 2020 מסתכם לסך של כ-663 מיליארדי ש"ח, הנובע בעיקרו מהתחייבות הביטוח הלאומי בגין הזכויות העתידיות שנצברו למבוטחים זכאים עד למועד הדוחות הכספיים. להערכת מינהלת הביטוח הלאומי, ממשלת ישראל תעמיד לביטוח הלאומי את האמצעים הדרושים, ככל שידרשו, לשם עמידה בהתחייבויותיו על פי כל דין, כפי שיהיה באותה עת, אולם קיים חשש ממשי שממשלת ישראל תפעל לגריעת/הפחתת תשלומי הקצבאות, בכדי להימנע מהצורך להחזר החוב שלה לביטוח הלאומי.

ג. התפרצות נגיף הקורונה

- בסוף שנת 2019 התפרץ נגיף הקורונה (COVID-19) בסין והחל להתפשט למדינות נוספות רבות בעולם, כולל ישראל. ביום 11 במרץ 2020 ארגון הבריאות העולמי הכריז על התפרצות נגיף הקורונה כמגיפה עולמית. מגיפה זו הביאה, בשנת 2020 ועד למועד אישור הדוחות הכספיים, לירידה בהיקפי הפעילות הכלכלית באזורים רבים בעולם, כולל בישראל. המדינה והמוסד לביטוח לאומי ממשיכים לעקוב באופן שוטף אחר ההתפתחויות בארץ ובעולם בהקשר זה, בשים לב להנחיות הממשלה המתפרסמות מעת לעת, ובוחנים את השפעות התפשטות הנגיף במישורים שונים מעבר למישור הבריאותי, לרבות במישור הכלכלי, החברתי והארגוני.
- בחודש דצמבר 2020 החל במדינת ישראל מבצע חיסונים הדרגתי שנמשך בשנת 2021 ומטרתו חיסון אוכלוסיית ישראל ברת החיסון לצורך בלימת המגיפה בישראל. להתפשטות נגיף הקורונה בישראל ישנן השלכות רוחביות על פעילותה הכלכלית של המדינה ושל המוסד לביטוח לאומי, המשפיעות על התקציב ופעילות כלל משרדי הממשלה והמוסד לביטוח לאומי. בהיבט הפעילות של הביטוח הלאומי, להתפשטות נגיף הקורונה ישנה השפעה על יכולת הביטוח הלאומי לעמוד ביעדים שהוגדרו עבורו ועל הקצאת המשאבים לפעילויות השונות של הביטוח הלאומי. להלן נושאים עיקריים שהביטוח הלאומי הושפע מהם במהלך ההתמודדות עם מגפת הקורונה, כולל פעילויות שבוצעו שהשפיעו על הדוחות הכספיים של הביטוח הלאומי לשנת 2020:
1. גידול בתשלומי הקצבאות בעיקר אבטלה.
  2. טיפול בתביעות אבטלה ובכללם חלי"ת (חופשה ללא תשלום) שגדלו באופן משמעותי בחודשים מרץ-אפריל 2020, דרשו תגבור של עובדי ענף אבטלה מענפי גמלאות אחרים ותחומים אחרים בביטוח הלאומי כמו: כספים, חקירות, מוקד טלפוני וכדומה.
  3. קיטון בהכנסות הביטוח הלאומי, הן מהציבור והן מהאוצר (לפי סעיף 32 בחוק הביטוח הלאומי). במקביל גידול משמעותי בפעולות שבוצעו על ידי הביטוח הלאומי עבור הממשלה כדוגמת הקלות משמעותיות באבטלה ובמענקים מסוגים שונים, כחלק מתקצוב ייעודי של ממשלת ישראל להתמודדות עם הקורונה.
  4. קיטון בהשקעות הביטוח הלאומי באגרות החוב של ממשלת ישראל. ההשקעה בשנת 2020 עמדה על סך של 1.3 מיליארד ש"ח בלבד, לעומת סך של כ-21.5 מיליארד ש"ח שתוכננו להשקעה, על פי התחזית טרום הקורונה לשנת 2020. כספים אלו הופנו לעמידה בתשלום הקצבאות שגדלו ולקיטון בהכנסות.
  5. גידול ביתרות המזומנים בחשבונות הבנק של הביטוח הלאומי.
  6. הותאמה קבלת הקהל בסניפים להנחיות משרד הבריאות ואגף הביטוח בביטוח הלאומי, והורחבו מתן השירותים למבוטחים באמצעות שירותי המוקדים הטלפונים ושירותי האינטרנט של הביטוח הלאומי.
  7. הייתה עצירה תחומה בזמנים של שליחת מכתבי חוב למבוטחים ופעולות אכיפה וחקירה אקטיביות.

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 – כללי (המשך)

ג. התפרצות נגיף הקורונה (המשך)

יצוין כי קיימות השפעות נוספות של משבר הקורונה על פעילות הביטוח הלאומי והקצאת המשאבים בשנת הדוחות. להערכת הביטוח הלאומי, מאחר ומדובר באירוע משמעותי ומתפתח, להמשך התפשטות הנגיף או בלימתו עשויות להיות השפעות נוספות, לרבות השפעות מהותיות, בהיבטים האמורים לעיל ואף בהיבטים נוספים. נושא מהותי שישפיע על פעילות הביטוח הלאומי כתוצאה מהתמשכות הטיפול באבטלה שנגרם ממשבר הקורונה בשנת 2021, עד למועד אישור הדוחות הכספיים. על פי כללי ההקלות שנקבעו בתקנות שעת חירום, נכון לכתבת הדוח עד ה- 30 ביוני 2021, עיקר ההוצאה הזו הינה על חשבון משרד האוצר.

ד. הגדרות

הביטוח הלאומי	-	המוסד לביטוח לאומי.
החוק	-	חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995.
מטבע הדיווח	-	הוא המטבע המשמש בהצגת הדוחות הכספיים.
מדד	-	מדד המחירים לצרכן המתפרסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
צדדים קשורים	-	כמשמעותם בתקן חשבונאות ממשלתי מספר 20.
אנשי מפתח בהנהלה	-	כמשמעותם בתקן חשבונאות ממשלתי מספר 20.
שווי הוגן	-	הסכום שבו ניתן להחליף נכס, או לסלק התחייבות, בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים, הפועלים בצורה מושכלת.

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) הצהרה לגבי יישום תקני חשבונאות ממשלתיים

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים ובכפוף למדיניות מינהלת הביטוח הלאומי כמפורט להלן. תקנים אלה מפורסמים על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית ומבוססים על תקני חשבונאות בינלאומיים למגזר הציבורי (IPSAS) המפורסמים על ידי הוועדה הבינלאומית לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB). הביטוח הלאומי מאמץ את הוראות התכ"ם בהתאם לשינויים המחייבים.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי מינהלת הביטוח הלאומי ביום 1 ביוני 2021.

(2) בסיסי המדידה ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים נערכו על בסיס העלות ההיסטורית, למעט נכסים והתחייבויות שונים המוצגים על בסיס מדידה אחר, כמפורט בבאורים לדוחות הכספיים. עיקרי המדיניות החשבונאית המתוארים להלן, יושמו באופן עקבי ביחס לכל השנים המוצגות, אלא אם צוין אחרת.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

(3) שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעת הכנתם של הדוחות הכספיים, עריכתם והצגתם על פי כללי החשבונאות המקובלים, נדרשת מינהלת הביטוח הלאומי להשתמש בשיקול דעת, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל סכומים של נכסים והתחייבויות. מעצם טיבם של אומדנים והנחות, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים, נדרשת מינהלת הביטוח הלאומי להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול הדעת בקביעת האומדנים, מתבססת ההנהלה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים, וכן על הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

להלן מידע בדבר הנחות שהניח הביטוח הלאומי לגבי העתיד וגורמים עיקריים אחרים לחוסר ודאות בקשר לאומדנים, שקיים סיכון משמעותי שתוצאתם תהייה תיאום מהותי לערכים בספרים של נכסים והתחייבויות במהלך שנת הכספים הבאה:

א. איגרות חוב של ממשלת ישראל - איגרות החוב מוצגות בהתאם לתזרימי המזומנים המהוונים שינבעו לביטוח הלאומי במהלך חיי איגרות החוב. שיעור ההיוון המשמש בחישוב הינו בהתאם לווקטור ריביות של איגרות חוב תלוש אפס. שינוי בשיעור ההיוון לאור השינוי בווקטור כאמור, עשוי להשפיע על ערך של איגרות החוב המוצגות בדוחות הכספיים.

ב. יישום מודל הערכה מחדש של רכוש קבוע - החל משנת 2012 המבנים מוצגים על בסיס שווים ההוגן, כאשר שינויים בשווים ההוגן נזקפים לדוח על השינויים בגרעון בהון. לצורך קביעת השווי ההוגן מתבסס הביטוח הלאומי על הערכות שווי המבוצעות על ידי שמאיי מקרקעין חיצוניים בלתי תלויים בעלי ידע, ניסיון ומומחיות נדרשים. הערכות השווי נקבעות לפי שיטות הערכה מקובלת לנכסי נדל"ן. השמאות האחרונה בוצעה בשנת 2016.

ג. התחייבויות בגין זכויות עובדים - התחייבויות בגין זכויות עובדים מבוססות על מספר רב של נתונים, תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבויות כרוך בקביעת הנחות, בין השאר לגבי שיעורי ההיוון, שיעורי תשואה צפויים, שיעור עליית השכר, שיעורי תחלופת עובדים והנחות שונות נוספות. קיימת אי-ודאות מהותית בגין הנחות אלו ושינויים בהן עשויים להביא לגידול או קיטון בערך של ההתחייבויות בספרים. ראה גם באור 15.

ד. קרנות הביטוח - קרנות הביטוח מבוססות על אומדני התחייבויות אקטואריות של ענפי הביטוח: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד כלפי מבטחים, שלגביהם נוצרה עילת זכאות לתאריך הדיווח. שינוי בהנחות אקטואריות עשויים להשפיע באופן מהותי על ערך של ההתחייבויות. ראה גם באור 16.

ה. הפרשה לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות - בהסתמך על חוות דעתם של היועצים המשפטיים של הביטוח הלאומי, נקבעים סיכויי תביעות משפטיות שהוגשו כנגד הביטוח הלאומי, במידת האפשר, ועל פיהם נאמד הסכום אותו יש לכלול כהפרשה בדוחות הכספיים. הערכות אלה מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים וכן על ניסיון העבר. תוצאות התביעות בפועל עלולות להיות שונות מהערכות אלה דבר שעשוי לגרום לביטול או יצירת הפרשה בגין תביעה. ראה גם באור 17 ו-18.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

(4) תקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי של הביטוח הלאומי הינו שנה. לפיכך, הנכסים השוטפים וההתחייבויות השוטפות כוללים פריטים המיועדים והצפויים להתממש בתקופת המחזור התפעולי העוקבת.

ב. הצמדה

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן נכללו לפי המדד המתאים לגבי כל נכס או התחייבות.

פרטים על מדד המחירים לצרכן ושעורי השינוי בתקופת הדוח:

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
100.2	100.8	100.1	מדד המחירים לצרכן - בגין (על בסיס 2018)
100.5	100.8	100.2	מדד המחירים לצרכן - ידוע (על בסיס 2018)
שעור השינוי באחוזים			
2018	2019	2020	
0.79	0.60	(0.7)	מדד המחירים לצרכן - בגין
1.20	0.30	(0.6)	מדד המחירים לצרכן - ידוע

ג. מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי. שווי מזומנים כוללים, בין היתר, פיקדונות לזמן קצר שהופקדו בבנק ישראל או בבנקים אחרים, אשר מקיימים את הקריטריונים לעיל.

ד. הפרשה לחובות מסופקים

ההפרשה לחובות מסופקים מחושבת בשיעור מסוים מסכום החובות בהתאם לאומדנים המחושבים לפי סוג החוב. השיעור נקבע על בסיס הערכת מנהלת הביטוח הלאומי המתבססת על ניסיון העבר. על פי הערכת מנהלת הביטוח הלאומי ההפרשה משקפת בצורה נאותה את ההפסד הגלום בחובות שגבייתם מוטלת בספק.

ה. הפרשות

הפרשות מוכרות בדוחות הכספיים כאשר מתקיימים התנאים הבאים במצטבר: קיימת לביטוח הלאומי מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) בהווה כתוצאה מאירועי העבר, צפוי שיידרש תזרים שלילי של משאבים המגלמים הטבות כלכליות או פוטנציאל שירות כדי לסלקה וניתן לערוך אומדן מהימן של סכום המחויבות.

הסכום המוכר כהפרשה, הינו האומדן הטוב ביותר של הוצאה הנדרשת לסילוק המחויבות הקיימת במועד הדיווח. כאשר ההשפעה של ערך הזמן הינה מהותית, סכום ההפרשה יימדד לפי הערך הנוכחי של היציאות החזויות לסילוק המחויבות. הערך בספרים של ההפרשה מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן. סכום התיאום מוכר כהוצאות ריבית.

הביטוח הלאומי מכיר בהשבה כאשר, ורק כאשר, קרוב לוודאי שההשבה תתקבל אם הביטוח הלאומי יסלק את המחויבות. ההשבה תטופל כנכס נפרד. הסכום שמוכר בגין ההשבה אינו עולה על סכום ההפרשה.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2-עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר מתקיימים התנאים הבאים במצטבר: לביטוח הלאומי קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הביטוח הלאומי יידרש למשאביו הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי.

2. איגרות חוב של ממשלת ישראל

איגרות החוב מהוות חלק ממקורות הביטוח הלאומי לכיסוי קרנות הביטוח. בהתאם לכך ובמקביל לבסיס ההערכה של קרנות הביטוח (ראה באורים 9 ו-16) מוצגות איגרות החוב בהתאם לתזרימי המזומנים המהווים, שינבעו לביטוח הלאומי במהלך תקופת איגרות החוב.

3. רכוש קבוע

הכרה ומדידה

רכוש קבוע מוכר לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות שניתן ליחסן במישרין לרכישת רכוש קבוע או להקמתו לשם הבאתו למיקום ולמצב הדרושים לצורך הפעלתו באופן שבו התכוונה ההנהלה. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר עבודה ישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לצורך הפעלתו באופן שבו התכוונה ההנהלה. כאשר נכס מתקבל ללא עלות או בעלות סמלית, עלותו היא שווי ההוגן במועד קבלתו.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המקושר אליו, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

עלות הנכסים אשר במימון רכישתם השתתפו גורמי חוץ מוצגת לאחר ניכוי סכום ההשתתפות.

חלקי חילוף, ציוד עזר וציוד גיבוי מסווגים כרכוש קבוע כאשר הם עומדים בהגדרת רכוש קבוע בהתאם לתקן חשבונאות ממשלתי 17, אחרת הם מסווגים כמלאי.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע.

בתקופות שלאחר ההכרה הראשונה פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי עלותם בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

החל משנת 2012 המבנים מוצגים לפי מודל הערכה מחדש (שווי הוגן במועד ההערכה מחדש), בניכוי פחת שנצבר לאחר מכן ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו לאחר מכן.

במהלך שנת 2016 נערכה הערכת שווי לעדכון מבני הביטוח הלאומי, אשר הסתכמה בכ-7 מיליוני ש"ח ונזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון.

הערכות השווי של המבנים בשנת 2012 נעשו על ידי מעריכי שווי מקצועיים בלתי תלויים. העלייה בערך המבנים כתוצאה מהערכה מחדש, נזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון. קרן הערכה מחדש תיזקף לעודפים בעת מימוש הנכסים אליהם היא מתייחסת.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. רכוש קבוע (המשך)

רווח או הפסד הנובע מגריעת פריט רכוש קבוע ייקבע כהפרש בין התמורה נטו מהמימוש, אם קיימת, לבין הערך בספרים של הפריט, וירשם בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח על הביצוע הכספי.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט, אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית או פוטנציאל השירות הגלומים בפריט תזרום לביטוח הלאומי וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע.

עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר שלו.

נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים לצורך הפעלתו באופן שבו התכוונה ההנהלה.

פחת נזקף לדוח על הביצוע הכספי (אלא אם נכלל בערך בספרים של נכס אחר), לפי שיטת הקו הישר על פי אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק משמעותי מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זאת משקפת את דפוס צריכת ההטבות הכלכליות העתידיות או את פוטנציאל השירות הגלומים בנכס. נכסים חכורים בחכירה מימונית, לרבות קרקעות ושיפורים במושכר מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה או השכירות לבין אורך החיים השימושי של הנכס, אלא אם צפוי באופן סביר שהביטוח הלאומי יקבל בעלות על הנכס בתום תקופת החכירה. קרקעות בבעלות אינן מופחתות.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופת השוואה הינו כדלקמן:

מבנים	-	50 שנה
שיפורים במושכר	-	10 שנים
מחשבים וציוד הקפי	-	3-5 שנים
ריהוט וציוד משרדי	-	כ- 16 שנה
כלי רכב	-	כ- 6 שנים

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש בכל שנת דיווח. שינויים, ככל שישנם, מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה

נכס בלתי מוחשי הינו נכס לא כספי, הניתן לזיהוי וחסר מהות פיזית. נכס ניתן לזיהוי אם הוא ניתן להפרדה או שנובע מהסדרים מחייבים (לרבות זכויות חוזיות או זכויות משפטיות אחרות), וזאת מבלי להתחשב אם זכויות אלה ניתנות להעברה או ניתנות להפרדה מהישות או מזכויות וממחויבויות אחרות.

הכרה לראשונה

נכס בלתי מוחשי שנרכש על ידי הביטוח הלאומי, מוכר לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות שניתן ליחסן במישרין להכנת הנכס הבלתי מוחשי לשימוש המיועד. יציאה בגין פריט בלתי מוחשי שהוכרה לראשונה כהוצאה, אינה מוכרת כחלק מהעלות של נכס בלתי מוחשי במועד מאוחר יותר.

מחקר ופיתוח

היציאות הקשורות בפעילויות מחקר המבוצעות במטרה לרכוש ידע והבנה מדעיים או טכניים חדשים, נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

פעילויות פיתוח קשורות בתכנית לייצור מוצרים, לרבות פיתוח תוכנות, או תהליכים חדשים או לשיפור משמעותי של מוצרים ופיתוח תוכנות או תהליכים קיימים. עלויות בגין פעילויות פיתוח אלו מוכרות כנכס בלתי מוחשי אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; המוצר או התהליך ישימים מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית או פוטנציאל שירות עתידי מהמוצר ולביטוח הלאומי כוונה, יכולת ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בנכס או למכרו.

עלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי בגין פעילויות הפיתוח כוללות את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר, הוצאות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד ועלויות אשראי שהווננו. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

מדידה עוקבת

נכס בלתי מוחשי מוצג לפי עלות בניכוי כל הפחתה שנצברה ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו. עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו, יתר העלויות נזקפות לדוח על הביצוע הכספי עם התהוותן.

הפחתה

סכום בר פחת של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר מוקצה באופן שיטתי על פני אורך חייו השימושיים לפי שיטת הקו הישר. הוצאות ההפחתה מוכרות כהוצאות בדוח על הביצוע הכספי, אלא אם הן נכללות בערך בספרים של נכס אחר. מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי, אלא נבחנים לפחות אחת לשנה לירידת ערך.

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרים במוסד אינם מופחתים באופן שיטתי כל עוד הם אינם זמינים לשימוש. לפיכך, נכסים בלתי מוחשיים אלו, כגון עלויות פיתוח, נבחנים לירידת ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הם הופכים להיות זמינים לשימוש.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופת השוואה הינו כדלקמן:

תוכנה ופרויקטי מחשוב - 5-15 שנים

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש בכל שנת דיווח. שינויים, ככל שישנם, מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי. הביטוח הלאומי בוחן את אומדן אורך החיים השימושי של נכס בלתי מוחשי שאינו מופחת לפחות מדי שנה על מנת לקבוע האם האירועים והנסיבות ממשיכים לתמוך בקביעה כי לנכס הבלתי מוחשי אורך חיים בלתי מוגדר.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. זכאים לגמלה

הזכאויות לגמלה למבוטחים מחושבות על ידי אקטואר הביטוח הלאומי עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח ובגין השנים הקודמות לה וטרם שולמו עד לתאריך הדוח על המצב הכספי, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגינן זכאות לתקופה שלפני תאריך הדוח על המצב הכספי. הזכאויות לגמלה חושבו בגין קצבאות המשולמות לפי חוק הביטוח הלאומי בלבד.

יא. תמיכות, העברות והקצבות

תמיכות הן הטבות לרווחת הציבור המסופקות על ידי הביטוח הלאומי, שעבורן הוא אינו מקבל תמורה ישירה ממקבלי אותן הטבות, השווה בקירוב לערכם והשירותים שסופקו.

תמיכות המקיימות את התנאים שלהלן, מוכרות כהוצאות במהלך תקופת הדיווח:

1. התקיימו תנאי הזכאות לקבלת התמיכה במהלך תקופת הדיווח.
2. סכום ההוצאה ניתן למדידה באופן מהימן.

תמיכות נרשמות כהתחייבות בדוחות הכספיים בתקופה בה התרחשו אירועים שיצרו את התמיכה, כל עוד מתקיימים כל אלה:

1. לביטוח הלאומי יש מחויבות קיימת בגין תמיכה כתוצאה מאירוע מהעבר
2. צפוי כי יידרש תזרים של משאבים החוצה בגין המחויבות וכן,
3. ניתן לאמוד את סכום התמיכה באופן מהימן.

הסוגים העיקריים של תמיכות הניתנות על ידי המשרד הם:

תמיכות בגין קרנות מיועדות

התחייבויות אלה מתייחסות לפעולות בקרנות באמצעותן מממן הביטוח הלאומי על פי החוק פעולות מיוחדות בתחומים - שירותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה פעולות מיוחדות ופיתוח שירותים לילדים בסיכון.

ההתחייבויות הן בגין הסכמים שנחתמו עם הביטוח הלאומי ואשר מחייבים אותו בתשלומים העומדים לפרעון לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי. השינוי בהתחייבויות נזקף להוצאות תמיכות בדוחות על הביצוע הכספי.

יב. התחייבויות בגין זכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו

התחייבויות הביטוח הלאומי בגין פנסיה תקציבית וצוברת מחושבות תוך שימוש בהערכות אקטואריות על ידי אקטואר הביטוח הלאומי.

החל משנת 2019 רווחים או הפסדים אקטואריים הנובעים ממדידה עוקבת של ההתחייבות האקטוארית בגין פנסיה תקציבית, נזקפים ישירות לדוח על הגרעון בהון. העדכון לא בוצע בדרך של הצגה מחדש של הדוחות הכספיים עקב חוסר מהותיות.

התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד, באשר לעובדים שאינם נכללים בפנסיה תקציבית, מחושבות בהתאם לתנאי העסקה של אותם עובדים.

ההתחייבויות בגין ימי חופשה וימי מחלה שלא נוצלו על ידי העובדים מכוסות על ידי הפרשות בדוחות הכספיים. חלקן של משרד האוצר במימון התחייבויות אלה חושב על פי השיעור הממוצע של השתתפותו בהוצאות המינהל ונרשם במסגרת נכסי הביטוח הלאומי.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. קרנות הביטוח

קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח לתאריך הדוח על המצב הכספי כלפי אלה מהמבוטחים או תלויים, שלגביהם נוצרה עד ליום הדוח על המצב הכספי עילה לזכאות ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות הביטוח הלאומי הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שבי"תהליך הרכישה". מאידך אין הדוח על המצב הכספי כולל בצד הנכסים את ייחולי הביטוח הלאומי להכנסות מדמי ביטוח שהמבוטחים יהיו חייבים בעתיד בעד השנים שלאחר שנת הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי הביטוח הלאומי כענפים ארוכי מועד. הביטוח הלאומי אינו מחשב קרן בענף ילדים. כמו כן הביטוח הלאומי אינו נוהג לחשב קרנות בענפים שהוגדרו על ידו כקצרי מועד.

קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר הביטוח הלאומי (ראה באור 16).

תקן דיווח כספי למגזר הציבורי מספר 42 - הטבות סוציאליות

בחודש ינואר 2019, פרסם המוסד הבינלאומי לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB) את תקן דיווח כספי למגזר הציבורי מספר 42 בדבר הטבות סוציאליות - (Social Benefits) (להלן - IPSAS 42 או התקן).

התקן קובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי של התחייבויות בגין קרנות הביטוח בגופים של ביטוח סוציאלי.

התקן כולל שתי גישות להכרה ולמדידה של הטבות סוציאליות:

1. גישת האירוע המחייב (Obligating event approach)

בהתאם לגישה זו, שהינה הגישה הכללית בתקן, ישות תכיר בהתחייבות ובהוצאה בגין תכניות להטבות סוציאליות כאשר:

- א. ליישות קיימת מחויבות נוכחית שנובעת מאירוע מהעבר ליציאת משאבים.
- ב. המחויבות יכולה להימדד בדרך שמקיימת את המאפיינים האיכותיים.

בהתאם לגישה זו ההתחייבות וההוצאה יוכרו בגין הזכאות לקבלת התשלום הבא בלבד. כך למשל, בתכניות בהן משולם סכום חודשי על בסיס עמידה בתנאי הזכאות במועד שחלף, ההתחייבות תייצג את התשלום שהישות צופה לשלם בחודש העוקב בלבד.

הוראות מעבר - על פי גישה זו יישום התקן ייעשה באופן רטרוספקטיבי.

2. גישת חוזה הביטוח (Insurance approach)

בהתאם לגישה זו ישות מכירה בנכסים, התחייבות, הכנסות והוצאות המתייחסים לתכניות להטבות סוציאליות, בדרך של הקשה לדרישות של תקנים בינלאומיים ואחרים הדנים בחוזי ביטוח.

ישות רשאית ליישם גישה זו, אך אינה מחויבת, רק כאשר:

- א. התכנית מיועדת להיות ממומנת במלואה באמצעות הפקדות.
- ב. קיימות ראיות לכך שהישות מנהלת את התכנית באופן זהה למנפיק של חוזי ביטוח, לרבות הערכה של הביצוע הכספי ושל המצב הכספי של התכנית על בסיס מתמשך.

הוראות מעבר - על פי גישה זו על הישות ליישם את הוראות המעבר בתקנים הבינלאומיים הדנים בחוזי ביטוח.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. קרנות הביטוח (המשך)

התקן מונה את דרישות הגילוי לכל אחת מהגישות.

התקן ייושם בתקופות שנתיות המתחילות ב-1 בינואר 2022. בעקבות התפרצות נגיף הקורונה נדחה יישום התקן על ידי המוסד הבינלאומי לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB), לשנת הכספים 2023. אימוץ מוקדם אפשרי.

הביטוח הלאומי בוחן את השלכות התקן על הדוחות הכספיים. במסגרת הבחינה כאמור, שוקלת מנהלת הביטוח הלאומי את מדיניותה באשר לאופן חישוב הקרנות בכל אחד מענפי הביטוח. נעשה מיפוי של הגמלאות השונות והטיפול הנדרש לכל אחת מהן במסגרת תחולת התקן. ליישום התקן צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים ועל סעיף קרנות הביטוח העומד כיום על סך של כ-945 מיליארדי ש"ח. לעניין לוחות הזמנים ליישום התקן יש כוונה לעמוד בלוחות הזמנים שנקבעו בתקינה, ככל ויהיה ניתן לעשות אימוץ מוקדם הנושא יובא לדיון והחלטה במינהלת הביטוח הלאומי.

יד. פעילות עבור אחרים

דמי ביטוח בריאות -

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ממועד תחולת החוק מנועות קופות החולים לגבות דמי ביטוח לכיסוי סל הבריאות. על פי סעיף 15 לחוק הבריאות גובה הביטוח הלאומי מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה הביטוח הלאומי את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, השלמת מימון סל הבריאות מועברת אף היא ממשדד הבריאות לביטוח הלאומי. הביטוח הלאומי מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה שנקבעה בחוק הבריאות.

גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים -

הביטוח הלאומי מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי משרד האוצר ומשרד הביטחון.

פעילות עבור אחרים מוצגת בדוחות הכספיים על בסיס מזומן בהתאם לתשלומים שבוצעו בפועל בשנת הדוח ולא על בסיס מצטבר, מאחר ופעילות זו אינה נכללת בחוק הביטוח הלאומי. ראה גם באור 8.ב.

טו. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין

עסקאות שאינן חליפין הן עסקאות שאינן כוללות חליפין של ערכים, השווים קירוב זה לזה, בין הצדדים לעסקה.

הכנסות מעסקאות שאינן חליפין כוללות את סוגי ההכנסות הבאות:

(1) מסים - הכנסות מדמי ביטוח

סכומים שהביטוח הלאומי גובה כדמי ביטוח מכוח חוקים ו/או תקנות למעט סכומים שהביטוח הלאומי גובה עבור גורמים אחרים. ההכנסות מדמי ביטוח שהוכרו בדוחות הכספיים אינן כוללות קנסות או עונשים אחרים המוטלים עקב הפרות חוק למעט קנסות וקביעות המוטלים מכוח חוק הביטוח הלאומי. הכנסות בגין דמי ביטוח אשר הוכרו בדוחות הכספיים הינם חובות המס הוודאיים, אשר בגינם קיימת יכולת גבייה.

(2) העברות

העברות הינן הכנסות מעסקאות שאינן חליפין, שאינן מסים או תקציב. הכנסות מהעברות כוללות: סיוע מחו"ל שנוצל, תרומות, מתנות, קנסות או עונשים אחרים המוטלים עקב הפרת חוק ועוד.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך)

נכס הנוצר כתוצאה מעסק שאינה חליפין נמדד בעת ההכרה לראשונה לפי שווי ההוגן במועד הרכישה. הכנסות מעסקאות שאינן חליפין מוכרות בגובה הנכס שהוכר בגין אותה עסקה, בניכוי כל התחייבות שהוכרה. כאשר ההתחייבות מוקטנת במועד מאוחר יותר, בשל התרחשותו של אירוע מס או עקב התקיימותו של תנאי, סכום הקטנת ההתחייבות מוכרת כהכנסות.

בהתאם לכך, הכנסות מעסקאות שאינן חליפין נכללות בדוחות על הביצוע הכספי כמפורט להלן:

(א) מסים - הכנסות דמי ביטוח

(1) הכנסות דמי ביטוח נרשמות על בסיס מצטבר כמפורט להלן:

- הכנסות ממעסיקים בגין עובדים שכירים - על פי דיווחי המעסיקים בהתאם לשכר העובדים. כאשר לא התקבל דיווח נרשם החיוב על פי קביעת הביטוח הלאומי.
- הכנסות מלא שכירים - על פי חיובי הביטוח הלאומי בהתאם לשומת המס האחרונה של המבוטח או בהתאם לשיעור המינימלי הקבוע בחוק.

(2) הכנסות דמי ביטוח מוצגות בתוספת שיפוי מהאוצר כמפורט להלן:

- על פי הוראות סעיף 32 (ג) לחוק (בתוקף מיולי 2002), מקציב האוצר לביטוח הלאומי מדי חודש סכומים בשעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה הביטוח הלאומי ממעסיקים ומעובדים לא שכירים בחודש שלגביו מחושב התשלום. החל משנת 2003 מתקבל שפוי האוצר רק על פי הוראות סעיף 32 (ג).

(3) דיווחי המעסיקים וחיובי הלא שכירים כוללים דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות. הכנסות מדמי ביטוח כוללות הכנסות בגין ביטוח לאומי בלבד.

(ב) העברות - השתתפות תקציב המדינה

הכנסות מהשתתפות תקציב המדינה נרשמות על בסיס מצטבר. אופן חישוב הקצבת משרד האוצר הינו כדלהלן:

(1) בכל ענפי הביטוח - הקצבה לפי סעיף 32(א) - שיעור הקצבה אחיד, כאחוז מהתקבולים שגבה הביטוח הלאומי בכל ענפי הביטוח כקבוע בלוח י' ומתשלומי משרד האוצר לפי סעיף 32(ג). בשנת 2020 שיעור ההקצבה המשוקלל עמד על 55.758% (בשנת 2019 - 56.06%).

(2) בענף אימהות - הקצבה לפי סעיף 32(ג) - משרד האוצר ישפה את הביטוח הלאומי על מלא ההוצאות שהוציא בגין מענק אשפוז.

(3) בענפים אזרח ותיק ושארים וסיעוד - על פי סעיף 32(ז), ישפה משרד האוצר את הביטוח הלאומי בעבור גידול באוכלוסיות אזרח ותיק ושארים וסיעוד (להלן - "המקדם הדמוגרפי"). על פי המקדם הדמוגרפי, השיפוי יחושב כמכפלה בין הפרש השיעורים בגידול האוכלוסיות לאוכלוסייה הכללית, לבין סך קצבאות אזרח ותיק ושארים וסיעוד ששולמו.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. הכרה בהכנסות מעסקאות חליפין

(1) הכנסות ממכירת סחורות

הכנסות ממכירת סחורות (כולל מקרקעין ורכבים) במהלך העסקים הרגיל נמדדות על פי השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה או התמורה שיש זכאות לקבלה, בניכוי הנחות מסחריות והנחות כמות. במקרים בהם תקופת האשראי היא קצרה ומהווה את האשראי המקובל בענף התמורה העתידית אינה מהוונת.

במקרים בהם תקופת האשראי חורגת מהמקובל בענף, הביטוח הלאומי מכיר בתמורה העתידית כאשר היא מהוונת תוך שימוש בריבית הסיכון של הלקוח. ההפרש בין השווי ההוגן והסכום הנקוב של התמורה העתידית מוכר כהכנסת ריבית על פני תקופת האשראי.

הכנסות ממכירת סחורות (כולל מקרקעין) מוכרות כאשר מתקיימים התנאים הבאים במצטבר: קיימת ראייה משכנעת (בדרך כלל ביצוע של הסכם מכירה) שהסיכונים והתשואות המשמעותיים הועברו לקונה, אין לביטוח הלאומי מעורבות נמשכת עם הסחורה, צפויות הטבות כלכליות או פוטנציאל שירות בגין העסקה וסכומי ההכנסות והעלויות בגין העסקה ניתנים למדידה באופן מהימן.

(2) הכנסות מריבית

מוכרות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

יז. גמלאות ותשלומים אחרים

גמלאות ותשלומים אחרים כוללים הוצאות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממומנות על ידי משרד האוצר על פי סעיף 9 וסעיף 284 לחוק ועל פי חוקים אחרים.

תשלומים בעין כוללים בעיקר תשלומים לספקי שירותי סיעוד, הוצאות בגין שיקום, סיוע משפטי, דמי קבורה, הוצאות ריפוי נפגעי עבודה והסעת יולדות.

תשלומים אחרים על פי חוק כוללים בעיקר הוצאות בגין מפעלים מיוחדים, מחקרים (סעיף 36 לחוק), הקרן לפיתוח שירותים לנכים (סעיף 220 לחוק), פעולות למניעת תאונות (סעיף 36 לחוק), שיפוי שירות התעסוקה (סעיף 30 לחוק), פיתוח שירותי סיעוד (סעיף 237 לחוק), פעולות מיוחדות למניעת תאונות בעבודה (סעיף 149 לחוק) ופתוח שירותים לילדים בסיכון (סעיף 74 לחוק).

יח. הטבות לעובדים

(1) התחייבויות בגין הטבות לעובדים לזמן קצר:

הטבות לעובדים לזמן קצר כוללות משכורות, ימי חופשה, מחלה, הבראה והפקדות לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים. כאשר לביטוח הלאומי קמה מחויבות משפטית או משתמעת, שניתנת לאמידה מהימנה, למתן מענקים לעובדים, הביטוח הלאומי מכיר בהתחייבות זו במועד בה קמה ההתחייבות.

(2) התחייבויות בגין סיום יחסי עובד מעביד, נטו: עבור כל התחייבויות הביטוח הלאומי בשל סיום יחסי עובד מעביד נרשמות התחייבויות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות הנהלת הביטוח הלאומי.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ט. הוצאות הנהלה וכלליות

- 1) הוצאות הנהלה וכלליות הן הוצאות תפעוליות הכרוכות בביצוע הפעילות השוטפת של הביטוח הלאומי, ונרשמות על בסיס המצטבר.
- 2) הוצאות הנהלה וכלליות מוצגות בניכוי חלקן היחסי של הממשלה וקופות החולים, הנובע מביצוע חוקים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד - 1994 (להלן: חוק ביטוח בריאות), כמפורט להלן:
  - א) על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות כפי שהיו בפועל, הנובעות מביצוע הסכמים בדבר מתן גמלאות בשיעור הקבוע בחוק.
  - ב) על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק ביטוח בריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות הביטוח הלאומי), התשנ"ה - 1995.
 השתתפות קופות החולים מוגבלת לתקרה של 0.5% מתקבולי דמי ביטוח בריאות (לא כולל הוצאות שמיוחסות באופן ישיר).

כ. מגזרים

מגזר הוא פעילות הניתנת להבחנה או קבוצת פעילויות הניתנות להבחנה של הביטוח הלאומי, העשויות להניב הכנסות ובגינן עשויות להתהוות לו הוצאות ואשר התוצאות שלו נסקרות באופן סדיר על ידי מקבלי החלטות והמנהלה של הביטוח הלאומי, על מנת לאפשר להם לעמוד באחריותם הניהולית, להעריך את ביצועי העבר של הביטוח הלאומי בהשגת מטרותיו ולקבל החלטות בדבר הקצאת משאבים של הביטוח הלאומי בעתיד.

באור 3 – מזומנים ושווי מזומנים

הרכב

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
583,223	2,999,130
24,889	38,416
868	1,422
608,980	3,038,968

בבנק ישראל
בבנק הדואר
בבנקים אחרים

באורים לדוחות הכספיים

באור 4 – חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין-דמי ביטוח

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		מעסיקים, נטו (ב. להלן)
3,748,062	3,988,926	מעסיקים פעילים (ג. להלן)
(122,359)	(215,296)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
3,625,703	3,773,630	
363,790	315,664	מעסיקים שאינם פעילים (ד. להלן)
(238,932)	(213,886)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
124,858	101,778	
3,750,561	3,875,408	סה"כ מעסיקים, נטו
1,963,938	1,984,375	לא שכירים, נטו
(642,715)	(644,826)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
1,321,223	1,339,549	סה"כ לא שכירים, נטו
266,370	646,997	חוב דמי ביטוח המוסדר על ידי כרטיסי
440,453	343,306	המחאות לגביה
882	7	חובות דמי ביטוח אחרים
5,779,489	6,205,267	סה"כ חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין דמי ביטוח

- ב.** יתרות הזכות קוזזו מיתרות החובה. הסכומים כוללים הפרשי הצמדה וקנסות על פיגור בתשלום דמי ביטוח על פי סעיף 364 לחוק.
- ג.** יתרת חובות המעסיקים הפעילים כוללת הכנסות לקבל של דמי ביטוח לאומי בגין חודש דצמבר על סך של כ- 3,573 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 3,822 מיליוני ש"ח), שנגבו בינואר 2021.
- ד.** לא כולל חובות דמי ביטוח לאומי בסך של 4.7 מיליארד ש"ח (שנה קודמת 4.5 מיליארד ש"ח) בגין מעסיקים לא פעילים שהופרשו במלואם לחובות מסופקים.
- ה.** בהתאם לחוק ביטוח בריאות (בעבר לפי חוק מס מקביל שתוקפו היה עד ליום 31 בדצמבר 1995) גובה הביטוח הלאומי עבור קופות החולים דמי ביטוח בריאות מן המעסיקים והלא שכירים כחלק מדמי הביטוח. סכומים אלה אינם שייכים לביטוח הלאומי והוא מחויב להעבירם לקופות החולים עם הגביה. יתרות חייבים בגין דמי ביטוח בריאות בגין מעסיקים ובגין מבוטחים לא שכירים, הנכללים במערכות הביטוח הלאומי עומדים על כ- 2,645 מיליוני ש"ח (שנה קודמת כ- 2,569 מיליוני ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים

באור 5 – חובות הציבור

		א.	הרכב
31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
1,226,028 (859,783)	1,756,755 (1,158,207)		חובות הציבור בגין גמלאות (ב. להלן) בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
366,245	598,548		
4,784,317 (4,656,407)	5,266,835 (5,177,333)		חובות תאגידיים בפירוק (ג. להלן) בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
127,910	89,502		
809,091	993,959		פיצוי מצד שלישי (ד. להלן)
1,303,246	1,682,009		סה"כ חובות הציבור
ב. יתרות החייבים במספר ענפי גמלאות אינן כוללות הפרשי הצמדה אשר נרשמים רק בעת גביית החוב בפועל.			
בשנת הדוח נמחקו כ- 10 מיליוני ש"ח (שנה קודמת כ- 11 מיליוני ש"ח) חובות אבודים, מחובות הציבור וזאת בהתאם לנוהל בחינת חובות של הביטוח הלאומי.			
ג. חוב מעבידים בגין תשלומי שכר עבודה וסוציאליות ששולמו על ידי הביטוח הלאומי לעובדי תאגידיים בפירוק.			
ד. היתרה משקפת את אומדן הסכומים להם זכאי הביטוח הלאומי על פי סעיף 328 לחוק מחברות ביטוח וגורמים נוספים, בגין גמלאות המשולמות על ידו לזכאים בשל פגיעה בעבודה, תאונות וכדומה.			

באור 6 – חייבים אחרים

		א.	הרכב
31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
82,301	2,335		קופות חולים - מס בריאות (ב. להלן)
35,304	35,973		מפרעות והלוואות לעובדים (ג. להלן)
13,003	13,203		הוצאות מראש
25,838	18,346		אחרים
156,446	69,857		
ב. ההתחשבות עם קופות החולים מסתיימת מידי שנה עד סוף הרבעון הראשון של השנה העוקבת.			
ג. המפרעות לא צמודות, אינן נושאות ריבית ועומדות לפירעון בתקופה של 36-6 חודשים.			

באורים לדוחות הכספיים**באור 7 – פיקדונות בבנק**

פקדונות ב"בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ" למתן הלוואות לעובדי הביטוח הלאומי. ההלוואות ניתנות למטרות שיכון ודיוור, רכישת רכב, מימון שכר לימוד ועוד. הריבית על כל סוגי ההלוואות היא בשיעור שנקבע מעת לעת על ידי החשב הכללי. החל מינואר 2009 אין מרווח לבנק יהב תמורת ניהול הפקדון, ביצוע מתן הלוואות וגבייתן.

באור 8 – ממשלת ישראל**א. יתרות לזמן קצר**

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(332,904)	(577,226)	משרד האוצר
172,771	(83,385)	בגין החזר תשלומי גמלאות ואחרים (ב. להלן)
(4,153)	(990)	בגין הקצבות האוצר (ג. להלן)
-	39,266	בגין שיפוי האוצר
(29,473)	(46,300)	בגין סכום מענק לכל אזרח (ד. להלן)
		מס הכנסה ניכויים ומע"מ
(193,759)	(668,635)	סך יתרות לזכות משרד האוצר
45,619	119,171	משרד הביטחון ואחרים (ב. להלן)
19,283	26,315	סכומים לקבל
(128,857)	(523,149)	

ב. הביטוח הלאומי מבצע תשלומי גמלאות, שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלה מתבצעים על פי חוקים והסכמים שונים.
 על פי סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי, תשלומים אלה ממומנים על ידי משרד האוצר ומשרד הבטחון. החזרי תשלומי הגמלאות כוללים השתתפות משרד האוצר בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של 381 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 295 מיליוני ש"ח).
 גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן אינן מוצגות בדוחות על הביצוע הכספי כהכנסות. להלן פרוט התשלומים ששולמו עבור משרד האוצר ומשרד הבטחון.

באורים לדוחות הכספיים

באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

ב. (המשך)

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,004,314	2,221,951	הבטחת הכנסה
2,092,528	2,113,657	השלמת הכנסה גמלת אזרח ותיק ושארים
1,811,834	1,713,972	גמלאות אזרח ותיק ושארים מיוחדות
1,511,568	1,525,811	קצבת נידות
-	1,039,713	מענק חלף הגדלת קצבת נכות
530,932	539,553	נפגעי איבה
390,467	442,116	מענקי לימודים למשפחות חד הוריות
175,273	177,725	פוליו
158,967	111,166	דמי מזונות
151,431	143,382	פיצויים לנפגעי הקרנות
34,817	36,843	אסירי ציון וחסידי אומות העולם
14,774	16,870	נכות עולים
11,121	14,092	מתנדבים
7,893	5,898	סיעוד לעולים
6,572	5,212	רב עוברי
6,140	5,180	קרן רווחה למשרתים במילואים
4,406	4,888	תגמול ליתום עקב אלימות במשפחה
2,393	2,445	נפגעי עירוי דם
1,221	1,926	שוונות
8,916,651	10,122,400	

תשלומי גמלאות שבמימון משרד הביטחון:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,162,119	1,041,007	תגמולי מילואים
37,107	148,352	אבטלה למשוחררי צבא קבע
21,882	59,255	גמלאות לנפגעי כוחות הביטחון (ועדת גורן)
571	575	דמי לידה לחיילות משוחררות
1,221,679	1,249,189	

באורים לדוחות הכספיים

באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

ב. (המשך)

חובות גמלאות נטו (גמלאות שבמימון משרד האוצר):

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
407,732	415,698	הבטחת הכנסה
175,332	173,560	גמלאות אזרח ותיק ושארים מיוחדות
91,291	92,573	השלמת הכנסה אזרח ותיק ושארים
67,874	76,752	דמי מזונות
48,961	47,261	קצבת ניידות
(3,314)	(11,065)	מענקי לימודים למשפחות חד הוריות
-	(9,599)	מענק חלף הגדלת קצבת נכות
7,194	10,041	אחרים
795,070	795,221	

ג. הקצבות אוצר

בחוק התייעלות הכלכלית נקבע בין היתר ששיעור התקצוב של הביטוח הלאומי בהתאם לסעיף 32 לחוק, יעמוד על 55.74% וזאת בהתייחס לשנת 2020. סכום התקצוב בהתאם לשיעור שנקבע בחוק מסתכם בסך של 32,313 מיליוני ש"ח לשנת 2020.

החישוב שבוצע על ידי מחלקת המחקר של הביטוח הלאומי ושימש בסיס לשיעור שנקבע בחוק לקח בחשבון שהוראות החוק יהיו בתחולה מחודש מרץ 2018 (ולא מינואר 2018). בפועל חויב האוצר בשנת 2018 בסך של 31,311 מיליוני ש"ח הנמוך בכ-490 מיליוני ש"ח מהסכום המחושב בהתאם לשיעור שנקבע בחוק.

לפי נוסח החוק הקיים, חייב משרד האוצר סכום זה. מאגף התקציבים נמסר כי בדעתם ליזום הליך חקיקה לתיקון נוסח החוק, כך שהחוב האמור יבוטל. החוק עדיין לא תוקן, לאור זאת שלא חוקק חוק הסדרים חדש בממשלה הזמנית. כאשר תוקם ממשלה התיקון לחוק צפוי להיכנס לחוק ההסדרים. בהתאם לכך, החליטה מינהלת הביטוח הלאומי שלא להכיר בפער האמור כהכנסה בדוחות הכספיים לשנת 2018.

באורים לדוחות הכספיים

באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

ד. תשלומים בגין הקלות באבטלה ומענקי קורונה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,926,000	-	הקלות באבטלה (1)
6,650,017	-	מענק לכל אזרח (2)
2,370,744	-	מענק חד פעמי אפריל 2020 (פסח) (3)
835,433	-	מענק לבני 67 + (1)
811,291	-	מענק אבטלה ממושכת (1)
15,632	-	אחרים
18,609,117	-	

1. הקלות באבטלה כולל מענק לבני 67 ואחרים

בעקבות משבר הקורונה, ניתנו הקלות למקבלי גמלת אבטלה, עבור מי שפוטר או שמעסיקו הוציא אותו לחל"ת במהלך התקופה מ-1.3.2020 עד 30.6.2021, במסגרת זו נקבע שמי שנגמרו לו ימי האבטלה מ-1.3.20 ואלו - ימשיך לקבל דמי אבטלה באופן אוטומטי עד 30.6.21, כל עוד יהיה מובטל ולא בהתאם לזכאות הרגילה על פי חוק, המתחשב בהתאם לגיל ומספר התלויים.

כמו כן, קוצרה תקופת ההכשרה לתקופת אכשרה של לפחות 6 חודשי עבודה מתוך 18 החודשים האחרונים שקדמו ליום הרישום בשירות התעסוקה במקום 12 חודשים מתוך 18 החודשים האחרונים בהתאם לזכאות הרגילה על פי חוק. בנוסף בוטלה הפחתה של דמי אבטלה מהיום ה-126, בוטלה הפחתת שיעור דמי האבטלה למובטל הנמצא בהכשרה מקצועית ועוד.

לבני 67 ומעלה, הוחלט לשלם מענק הסתגלות, במידה ועבודתם הופסקה או שהוצאו לחל"ת החל מיום 1.3.2020 ועד לסוף יוני 2021 בתנאים שנקבעו.

בנוסף, בנובמבר 2020 נחתם הסכם בין הביטוח הלאומי לבין משרד האוצר לתשלום מענק בשל תקופת אבטלה ממושכת (מעל 100 ימים) למובטלים שעמדו בתנאים כפי שנקבע בהסכם לרבות מי שהגיע לגיל 67 ומעלה וקיבל מענק הסתגלות.

2. מענק לכל אזרח

בחוק התכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש- מענק חד פעמי) נקבע מענק לכל תושבי ישראל בסך 750 ש"ח בהתאם לכללים שנקבעו בחוק וכן מענק בסך 500 ש"ח עבור כל אחד מ-4 הילדים הראשונים ומענק בסך 300 ש"ח מהילד ה-5 ומעלה. לבעלי קצבאות מסוימות נקבע מענק כפול בסך 1,500 ש"ח. המענק שולם בעיקר במהלך אוגוסט 2020 ישירות לחשבונות הבנק של המבוטחים.

3. מענק חד פעמי אפריל 2020 (פסח)

בהתאם להסכם בין ממשלת ישראל והביטוח הלאומי מיום 7 באפריל 2020, ניתן מענק בסך 500 ש"ח בעד כל ילד, עד הילד הרביעי, וכן לאזרחים ותיקים, מקבלי קצבת נכות, הבטחת הכנסה ומקבלי קצבת מזונות, והכל בהתאם לכללים ובתנאים שנקבעו בהסכם. המענקים שולמו במהלך חודש אפריל 2020.

ה. יתרות לזמן ארוך

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,487,471	1,246,836	סכומים לקבל (ו. להלן)

1. סכומים לקבל בגין חלקו של משרד האוצר בהתחייבויות הביטוח הלאומי לזכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו.

באורים לדוחות הכספיים

באור 9 – איגרות חוב של ממשלת ישראל

א. בשנת 1980, חתם הביטוח הלאומי הסכם להשקעת העודפים שלו עם ממשלת ישראל, לפיו הביטוח הלאומי ישקיע מידי חודש, את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו (להלן: האיגרות):

האיגרות המונפקות הן משני סוגים, בתנאים המפורטים להלן. ההשקעה בתקופת הדוח מתחלקת באופן שווה בין שני הסוגים.

האיגרות צמודות למדד המחירים לצרכן ונושאות ריבית צמודה (המשולמת אחת לשישה חודשים).

ב. התנאים

(1) איגרות חוב מסוג "עיבל": איגרת ל-20 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5% כשמדד הבסיס הוא המדד אשר פורסם בחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה התשיעית.

(2) איגרות חוב בריבית משתנה: איגרת ל-17 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן כשמדד הבסיס הוא המדד המתאיחס לחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה השישית. הריבית על איגרת זו נקבעת על פי מועד ההנפקה בשיטה שהוסכמה עם משרד האוצר והיא מותאמת לריבית על איגרות חוב, המונפקות על ידי הממשלה באותו חודש (שיעור הריבית הממוצעת משוקללת לשנת 2020 -0.52% שנה קודמת -0.03%).

ג. המודל שיושם לצורך הערכת השווי ההוגן הוא מודל היוון תזרימי המזומנים. איגרות החוב מוצגות בהתאם לתזרימי המזומנים המהוונים, שינבעו לביטוח הלאומי במהלך תקופת איגרות החוב.

ד. ריבית ההיוון - לצורך ביצוע ההיוון נלקח וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon).

ה. במסגרת מתווה לחיזוק האיתנות הפיננסית של המוסד לביטוח לאומי ועצמאות תפקודו, הודיע הביטוח הלאומי בתאריך 12 בספטמבר 2018 לממשלת ישראל ומשרד האוצר, על אי חידושו של הסכם השקעות העודפים עם ממשלת ישראל, החל מיום 1 בינואר 2019, במטרה לקבל לידי את כספי הביטוח הלאומי ולהשקיע את העודפים המצטברים באופן עצמאי, להלן "הסכם השקעת העודפים".

בהתאם לבקשת משרד ראש הממשלה ומשרד האוצר, נחתם ביום 6 בינואר 2019 הסכם בין הביטוח לאומי לבין נציגי הממשלה, לפיו חודש הסכם השקעת העודפים של הביטוח לאומי בכפוף למספר שינויים ובתנאים כדלקמן:

- משרד האוצר התחייב לא להפחית במהלך שנת 2019 את הריבית על איגרות החוב, בגין עודפי הביטוח הלאומי המושקעים בידי.
- ככל שההוצאות השוטפות וההתחייבויות על פי דין של המוסד לביטוח לאומי לשנת 2019 יעלו על - האומדן הצפוי של האמור לשנת 2019, הביטוח הלאומי יהיה רשאי להשתמש בתקבולי האג"ח לצורך כיסויין.
- החל מיום 1 למרץ 2019 הביטוח הלאומי יהיה רשאי להודיע בכל עת על ביטול ההסכם להשקעת העודפים, וזאת בהודעה מוקדמת של לא פחות מחודשיים ימים.
- צוות מו"מ בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה ובהשתתפות מנכ"ל הביטוח הלאומי, ראש המועצה הלאומית לכלכלה, מנכ"ל משרד הרווחה והשירותים החברתיים, הממונה על התקציבים במשרד האוצר והחשב הכללי, ידון בנושאי האיתנות הפיננסית של הביטוח הלאומי ועצמאות תפקודו, בהתאם לבקשות שהועברו על ידי הביטוח הלאומי.

הביטוח הלאומי הודיע על ביטול ההסכם ביום 15 ביולי 2019, משרד האוצר התנגד להודעת ביטול הסכם העודפים בין הביטוח הלאומי לממשלת ישראל ופנה למשרד המשפטים, וזה האחרון הביע עמדתו לפיה, לאותה עת, ביטול הסכם העודפים בין הביטוח הלאומי לממשלת ישראל טרם נכנס לתוקפו, ולפיכך ההסכם בתוקף, אולם הביטוח הלאומי נחרץ בדעתו כי ביטול ההסכם בתוקף.

באורים לדוחות הכספיים

באור 9 – איגרות חוב של ממשלת ישראל (המשך)

1. ההרכב

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
303,448,081 (21,888,196)	283,567,231 (21,573,682)	(1) איגרות חוב של ממשלת ישראל לפי השווי ההוגן בניכוי - חלות שוטפת
281,559,885	261,993,549	
31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
125,333,896 103,936,767	118,821,938 96,784,807	(2) איגרות חוב של ממשלת ישראל לפי העלות המותאמת "עיבלי" איגרת חוב החל מ- 1.4.00
229,270,663 (15,280,635)	215,606,745 (15,527,135)	בניכוי - חלות שוטפת
213,990,028	200,079,610	

2. פירעונות

2020	
אלפי ש"ח	
15,527,135	שנת 2021 - חלות שוטפת*
14,721,916	שנת 2022
15,683,433	שנת 2023
16,009,985	שנת 2024
153,664,276	שנים 2025-2040
215,606,745	

* כולל ריבית שנצברה ליום 31 בדצמבר 2020 בסך 1,423 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 1,537 מיליוני ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים

באור 10 - רכוש קבוע

א. הרכב:

סך הכל אלפי ש"ח	רהוט ועוד משדדי אלפי ש"ח	כלי רכב אלפי ש"ח	מחשבים ועוד היקפי אלפי ש"ח	שיפורים במושב אלפי ש"ח	קרקע וקרקע ובניינים אלפי ש"ח
1,478,922	154,832	20,440	241,971	62,641	999,038
96,125	10,948	4,861	50,869	2,258	27,189
(2,875)	-	(2,875)	-	-	-
1,572,172	165,780	22,426	292,840	64,899	1,026,227
409,200	78,396	1,502	212,680	28,036	88,586
53,812	7,420	4,529	24,030	2,933	14,900
(2,304)	-	(2,304)	-	-	-
460,708	85,816	3,727	236,710	30,969	103,486
1,111,464	79,964	18,699	56,130	33,930	922,741
1,069,722	76,436	18,938	29,291	34,605	910,452

עלות וערך הונן

ליום 1 בינואר 2020
תוספות השנה
גרועות השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
פחת שגובר

ליום 1 בינואר 2020
תוספות השנה
גרועות השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2020
עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2019

באורים לדוחות הכספיים

באור 10 – רכוש קבוע (המשך)

ב. הערכה מחדש של קרקע ומבנים

כאמור בבאור 2' לעיל, החל משנת 2012 מציג הביטוח הלאומי את הקרקע והמבנים לפי מודל הערכה מחדש, בהתאם לכך הביטוח הלאומי התקשר עם שמאיי מקרקעין שהינם מעריכי שווי מקצועיים בלתי תלויים, על מנת לקבוע את השווי ההוגן של הקרקע והמבנים שבבעלותו. השווי ההוגן נקבע בהתייחס לראיות מבוססות שוק. יום ההערכה מחדש הינו 31 בדצמבר 2012. במהלך שנת 2016 נערכה הערכת שווי לעדכון מבני הביטוח הלאומי אשר הסתכמה בכ-7 מיליוני ש"ח ונזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון.

ג. זכויות הביטוח הלאומי בקרקע ובניינים הינן כדלקמן:

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
731,213	722,910	רישום זכויות/בטאבו
179,239	199,831	ללא רישום ע"ש הביטוח הלאומי (ד. להלן)
910,452	922,741	

ד. הזכויות במקרקעין טרם נרשמו על שם הביטוח הלאומי והן רשומות על שם צד ג', אולם כלולה בהן הערת אזהרה לטובת הביטוח הלאומי, זאת מאחר וטרם הוסדרו הליכי הרישום בין הביטוח הלאומי, צד ג' ולשכת רישום המקרקעין.

ה. שיפורים במושכר, מחשבים וציוד היקפי, כלי רכב, רהוט וציוד משרדי מוצגים בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותו המופחתת מסתכמת בכ-43 מיליוני ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים

באור 11 – נכסים בלתי מוחשיים – עלויות פיתוח תוכנה

			א.	הרכב
סך הכל	נכסים בהקמה - פרויקט תבל (ב')	תוכנה ופרויקטי מחשוב		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
עלות				
1,366,080	521,032	845,048	ליום 1 בינואר 2020	
-	(181,201)	181,201	נכסים בהקמה שהחלו לפעול	
96,229	51,478	44,751	השנה	
			תוספות	
1,462,309	391,309	1,071,000	ליום 31 בדצמבר 2020	
הפחתות				
671,206	-	671,206	ליום 1 בינואר 2020	
75,017	-	75,017	הפחתה לשנה	
746,223	-	746,223	ליום 31 בדצמבר 2020	
716,086	391,309	324,777	נכסים בלתי מוחשיים, נטו	
			ליום 31 בדצמבר 2020	
694,874	521,032	173,842	נכסים בלתי מוחשיים, נטו	
			ליום 31 בדצמבר 2019	

ב. פרויקט תבל

המוסד לביטוח לאומי אישר ומממש את פרויקט תבל, פרויקט לחידוש מערכות המידע של הביטוח הלאומי אשר מטרתו להסיר חסמים טכנולוגיים ותהליכיים ולאפשר לביטוח הלאומי לממש את ייעודו בצורה מיטבית לרווחת מבוטחיו.

הפרויקט החל בשנת 2010. הפרויקט כולל הקמה של תשתיות טכנולוגיות ויישומיות חדשות, אשר תשמנה את דור העתיד של כלל מערכות הביטוח הלאומי. מערך תבל מיועד לשרת את תהליכי העבודה הרבים והמגוונים המתבצעים במוסד ואת כלל עובדי הביטוח הלאומי, תוך דגש על שיפור משמעותי בחוויית הלקוח הפונה לקבלת שירותים במוסד.

לאור ההיקפים הכספיים המשמעותיים שהושקעו בפרויקט ודחייה במועדי העלייה לאוויר של חלק מהמודלים, בשנת 2017 נעשתה בחינה מקיפה של העקרונות ושל הכלים שפותחו. לאחר בחינה זו נתקבלו החלטות לעניין המשך הפרויקט ומימוש ההשקעות שנעשו ועוד יעשו, כל זאת תוך חיזוק ושיפור הבקורות והפיקוח השוטף על התכולות שמתקבלות, על לוחות הזמנים שנקבעו ועל ההוצאה התקציבית שאושרה.

במהלך 2018-2020 נפרסה מערכת נכות כללית ושירותים מיוחדים ב-15 סניפים ו-2 מכוונים, עבור תביעות חדשות בענף. צוות ההדרכה וההטמעה של המערכת מלווה את תהליך הפריסה. כמו כן, רוב החסמים הטכנולוגיים הוסרו והישימות הטכנית להשלמת הפיתוח של המערכת היא גבוהה. הפרויקט מתקצב עד סוף שנת 2021.

הביטוח הלאומי החל להפחית בתקופת הדוח את המערכות הזמינות לשימוש. אומדן אורך החיים השימושיים נקבע ל-15 שנים בהתאם להערכות מנהלת הביטוח הלאומי.

ג. העלויות מוצגות בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותן המופחתת מסתכמת בכ- 175 מיליוני ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים

באור 12 – זכאים לגמלה

		א.	הרכב
31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
19,260	25,621		גמלאות עומדות לפירעון
			זכאויות לגמלה לפי ענפים
1,209,300	1,312,000		נפגעי עבודה
1,048,800	1,015,600		נכות כללית
933,100	1,227,900		פשיטת רגל
773,200	942,900		סיעוד
487,100	468,600		אמהות
401,400	576,000		אבטלה
394,600	402,300		אזרח ותיק ושארים
11,700	11,700		ילדים
11,000	9,000		נפגעי תאונות
5,270,200	5,966,000		
5,289,460	5,991,621		

ב. הזכאויות לגמלה מחושבות עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח והשנים הקודמות לה, אשר טרם שולמו עד לתאריך הדוח על המצב הכספי, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגין זכאות לתקופה שלפני תאריך הדוח על המצב הכספי.

ג. החישובים והאומדנים נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר הביטוח הלאומי, על בסיס הנחות יסוד כפי שנקבעו על ידי מינהלת הביטוח הלאומי.

ד. הזכאויות חושבו לקצבאות המשולמות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממומנות על ידי משרד האוצר על פי סעיף 9 וסעיף 284 לחוק ועל פי חוקים אחרים.

הזכאויות מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר להלן:

ה. בסיסים לעריכת הנתונים

נתונים על תשלומי הגמלאות - בעיקר תשלומי גמלאות אשר שולמו בשנת הדוח עבור זכאות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.

ו. השיטה

הזכאויות חושבו בהתאם לשיטת "המשולש" לפיה מחשבים משקלים לשעורי התשלומים הרטרואקטיביים, למעט גמלת האבטלה בתקופת הדוח, אשר חושבה על בסיס זכאות דצמבר 2020 ששולמה בינואר 2021 בהתאם לנתוני מחלקת המחקר.

ז. הנחות יסוד

(1) הערכת ההתחייבות מבוססת על נתונים וחישובים סטטיסטיים של שיעור התשלומים הרטרואקטיביים שיהיו אחרי תאריך הדוח עבור זכאויות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.

(2) ההתחייבויות כוללות אומדן של תביעות שטרם הוגשו לביטוח הלאומי אך מתייחסות לשנת הדוח או לשנים שקדמו לה.

ח. שינויי חקיקה

בקשר לשינויי החקיקה המשפיעים על הגמלאות ראה באור 23 ג'.

באורים לדוחות הכספיים

באור 13 – זכאים אחרים

הרכב

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
78,547	76,558
76,810	82,471
54,595	48,632
189	189
56,125	39,273
266,266	247,123

הפרשה לחופשה
עובדים בגין שכר
ספקים ונותני שירותים
מוסדות אשפוז
שונים

באור 14 – התחייבות בגין קרנות מיועדות

א. הרכב

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
210,353	220,339
83,452	85,178
52,789	51,366
50,459	45,380
15,720	18,889
412,773	421,152
(190,363)	(163,814)
222,410	257,338

קרן פתוח שירותים לנכים
קרן קידום תוכניות סיעוד
קרן פתוח שירותים לילדים בסיכון
קרן מפעלים מיוחדים
קרן מנוף לנפגעי עבודה

בניכוי התחייבויות שוטפות

ב. על פי חוק הביטוח הלאומי, מחויב הביטוח הלאומי לממן באמצעות קרנות פעולות מיוחדות בתחומים: שירותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה, פעולות מיוחדות ופיתוח שירותים לילדים בסיכון. במסגרת החוק הוגדרו הסכומים המירביים שהביטוח הלאומי יכול להתחייב בהם מדי שנה בגין הפעילות בכל אחת מהקרנות.

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבויות בגין זכויות עובדים

א. הרכב

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
175,300	175,400
6,965,800	7,269,400
7,141,100	7,444,800

התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד (1)
התחייבות בגין פנסיה תקציבית (2)

(1) התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד :

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
79,300	86,400
96,000	89,000
175,300	175,400

בשל פיצויי פיטורים
בשל ימי מחלה

בהתאם לחוקי העבודה וההסכמים הקיימים, מכוסות רוב התחייבויות הביטוח הלאומי בגין פיצויי פיטורים, על ידי הפקדות שוטפות לקופות הגמל (כהגדרתן בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005, הכוללות את קרנות הפנסיה, קופות הביטוח וקופות הגמל לתגמולים ולפיצויים, להלן "קופות גמל"), מתוקף סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963.

סכומי הצבירה בקופות הגמל הינם על שם העובד. קופות הגמל מקבלות על עצמן את חבות הביטוח הלאומי הנובעת מהסכמי העבודה ומשחררות את הביטוח הלאומי מתשלומים נוספים, על החלק הרלוונטי של ההתחייבויות.

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבויות בגין זכויות עובדים (המשך)

31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2020		הרכב (המשך) (2) התחייבות בגין פנסיה תקציבית:
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
3,513,700	3,467,900	3,452,100	3,801,500	עובדים פעילים גמלאים מקבלי קצבה
6,965,800	7,269,400			
31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2020		עובדים פעילים גמלאים מקבלי קצבה
מספר זכאים	מספר זכאים	מספר זכאים	מספר זכאים	
1,294	1,176	1,895	1,989	
3,189	3,165			
				(3) התנועה בהתחייבויות:
פנסיה צוברת		פנסיה תקציבית		יתרה ליום 1 בינואר 2020
ומחלה סה"כ אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,141,100	175,300	6,965,800	-	שינוי בגין פיצויי פיטורין, נטו שינוי בגין הפרשה לפדיון ימי מחלה, נטו עלות שירות שוטף:
7,100	7,100	-	-	בגין פנסיה עלות ריבית הפסדים אקטואריים תשלום הטבות לגמלאים
(7,000)	(7,000)	-	-	
62,700	-	62,700	-	
(52,300)	-	(52,300)	-	
491,200	-	491,200	-	
(198,000)	-	(198,000)	-	
7,444,800	175,400	7,269,400		יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

ב. התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד ובגין פנסיה תקציבית

התחייבויות הביטוח הלאומי כוללות את ההתחייבויות הבאות:

- (1) התחייבויות בגין השלמת פיצויי פיטורין לעובדי הביטוח הלאומי שהסדר הפנסיה החל לגביהם אינו הסדר פנסיה תקציבית.
- (2) התחייבויות לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב), תש"ל-1970 (להלן "חוק הגמלאות"), מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמבואר בסעיף ג' להלן.
ההתחייבויות שחושבו הן לקבוצות הבאות:
  - (א) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד פעיל וכן ההתחייבות לקצבת שארים וקצבה בשל מצב בריאות לקוי בשל עובד כאמור.
  - (ב) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד אשר פרש לקצבה בשל מצב בריאות לקוי וכן התחייבויות לקצבת שארים בשל עובד כאמור.
  - (ג) ההתחייבויות לקצבה בשל גמלאי אשר זכאי לקצבת פרישה לפי חוק הגמלאות ופרש מעבודתו עד ליום 31 בדצמבר 2020 וכן ההתחייבויות לקצבת שארים בשל גמלאי כאמור.
  - (ד) ההתחייבויות לקצבות שארים של עובד או גמלאי שנפטר עד ליום 31 בדצמבר 2020.

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבויות בגין זכויות עובדים (המשך)

ג. בסיסים לעריכת נתונים

- (1) נתונים -
- (א) נתוני שכר ופנסיה - נתוני השכר והפנסיה אשר שימשו להערכת ההתחייבויות לעובדים הם בעיקר נתוני המשכורת והקצבאות של חודש דצמבר 2020, בתוספת החלק היחסי של התשלומים השנתיים.
- (ב) עובדים שאינם בפנסיה תקציבית - חושבה ההתחייבות להשלמת פיצויים בשיעור של 2.33% מהשכר החודשי לכל שנת עבודה, עבור כל העובדים שאינם בפנסיה תקציבית לכל תקופת העבודה. חישוב ההתחייבות האמורה נעשה מטעמי שמרנות, שכן אין מחויבות להשלמה כאמור בשל נסיבות שונות של סיום עבודה.
- (ג) חקיקה בנושא ניכוי תשלומים משכרו של עובד וגיל פרישה - בפרק ט"ז בחוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), תשס"ג-2003, נקבע כי לגבי מעביד אשר הסדר הפנסיה החל לגבי עובדים, או חלק מהם, הוא במסלול פנסיה תקציבית, ינכה המעביד תשלומים בשיעור של 2% מהמשכורת הקובעת המשולמת לעובד או לנושא משרה. בחוק גיל פרישה תשס"ד - 2004, נקבע כי גיל פרישת חובה יועלה בהדרגה מגיל 65 לגיל 67 לגברים ולנשים. בהתאם לכך, תוקן חוק הגמלאות, כך שגיל פרישת חובה לעובד מדינה שונה בהתאם לאמור.
- (ד) שינוי מנגנון עדכון המשכורת הקובעת - ביום 14 ביולי 2009 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), תשס"ט-2009, אשר כולל תיקוני חקיקה לחוק הגמלאות (להלן: תיקון לחוק הגמלאות). עיקרו של תיקון החקיקה הינו שינוי שיטת עדכון המשכורת הקובעת, כך שהמשכורת כאמור תעודכן אחת לשנה, בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- (2) שיטה - ההערכות נעשו לפי שווי הוגן וביטוי Projected Unit Credit.
- (3) הנחות היסוד - הביטוח הלאומי משתמש באותן הנחות הנלקחות על ידי משרד האוצר בחישוב ההתחייבויות ממשלת ישראל בגין זכויות עובדים של עובדי המדינה, בדוחותיה הכספיים, כמפורט להלן:
- (א) כללי - החישוב נערך בהנחה שהעובדים ימשיכו בעבודתם עד למועד פרישתם לפי ניסיון העבר. חישוב ההתחייבויות נערך על פי הוותק הפנסיוני שצבר הזכאי עד למועד הדוח הכספי ולפי שכר עתידי צפוי ובהנחה שהעובד יפרוש לפנסיה זקנה, במועד בו יתמלאו תנאי זכאותו על בסיס שיעורים של פרישות מוקדמות לפנסיה לפי גיל ומין. שיעורים אלה מבוססים על המספר היחסי של עובדים שפרשו לפנסיה בעבר.
- (ב) ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Coupon - Zero) חסרות סיכון וצמודות למדד). וקטור ריביות האמור התקבל מחברת מרווח הוגן בע"מ.
- (ג) לוחות חיים וגריעה - נעשה שימוש בלוחות חיים וגריעה, בהתאם לחוזר פנסיה של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון שמספרו 2017-3-6.
- (ד) מודל שיפורי תמותה - בהתאם לחוזר של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון 2019-1-10.
- (ה) שיעור גידול השכר הכללי:
- * עובדים פעילים - נעשה שימוש בגורמי התקדמות השכר במודל האוצר. הגורמים נוצרו בהתאם למחקר שכר שביצע האוצר על פי נתוני השכר של אוכלוסיית עובדי המדינה בשנים 2016-2011.
- * גמלאים מקבלי קצבה - גידול של 0% לשנה בפנסיה הגמלאי (וזאת בהתאם להסכם שנחתם באפריל 2008 ואושר בחוק ביולי 2009, כאמור לעיל).

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבויות בגין זכויות עובדים (המשך)

ג. בסיסים לעריכת נתונים (המשך)

(3) המשך

- ו) ההתחייבויות המדויקות של הביטוח הלאומי לקצבה יודעו רק במועד פטירת העובד והגמלאי אשר יהיו המבוטחים האחרונים או שאריהם. עד לאותו מועד ניתן רק להעריך את ההתחייבויות באמצעות הנחות יסוד לגבי אירועים עתידיים שאינם וודאיים והמשפיעים על רמת הקצבאות שישולמו, מועד תחילת התשלום של כל קצבה עתידית ואורך תקופת התשלום של כל קצבה. הנחות אלו נבחנות מעת לעת ומעודכנות על בסיס נתונים עדכניים.
- ז) חלקו של משרד האוצר במימון ההתחייבויות: חלקו של משרד האוצר במימון התחייבויות הביטוח הלאומי לפנסיה, פיצויי פיטורין ומחלה חושב על פי השיעור של השתתפותו בהוצאות הנהלה וכלליות ונרשם במסגרת נכסי הביטוח

באור 16 – קרנות הביטוח

א. הרכב

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
491,330,000	527,002,500	אזרח ותיק ושארים
271,673,000	264,491,000	נכות כללית
66,606,000	75,109,400	נפגעי עבודה
57,413,000	79,072,600	סיעוד
887,022,000	945,675,500	

- ב. קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי אלה מהמבוטחים או התלויים של המבוטחים, שלגביהם נוצרה עילה לזכאות עד לתאריך הדוח על המצב הכספי.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות הביטוח הלאומי הנובעות מהגמלאות אשר הביטוח הלאומי יהיה חייב לשלם למבוטחים אשר הינם "בתהליך הרכישה" של הגמלאות. מאידך, אין הדוח כולל בצד הנכסים את ההכנסות מדמי ביטוח אשר המבוטחים יהיו חייבים לשלם בעד השנים שלאחר תאריך הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי הביטוח הלאומי כענפים ארוכי מועד. הביטוח הלאומי אינו נוהג לחשב קרנות בענפים אחרים.

- ג. קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית על ידי אקטואר הביטוח הלאומי, כאשר הנחות היסוד נקבעו על ידי מינהלת הביטוח הלאומי. קרנות הביטוח מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר בסעיפים ד-ח להלן.

ד. בסיסים לעריכת הנתונים

בענפים מסוימים, החישובים נעשו על בסיס נתונים פרטניים (SERIATIM) עבור כל מבוטח ובענפים אחרים על בסיס נתונים מקובצים. נערך חישוב לגבי מבוטחים או תלויים של מבוטחים שזכאים לקצבה בתאריך הדוח על המצב הכספי, אף אם טרם הגישו בקשה לקצבה (I.B.N.R - Incurred but not reported).

החישוב נערך על פי סכום הקצבה העומד לזכות המבוטח או התלוי במועד החישוב, תוך התאמה לשינויים בסכום הקצבה הצפויים לפי החוק במועד החישוב, כגון פעימות הרשומות בחוק שיגדילו את הקצבה בעתיד.

- ה. השיטה - קרנות הביטוח חושבו לפי שיטת השווי ההוגן.

באורים לדוחות הכספיים

באור 16 – קרנות הביטוח (המשך)

1. ההנחות האקטואריות העיקריות אשר היוו את הבסיס לחישוב קרנות הביטוח:

(1) ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריביות של אגרות חוב תלוש אפס (Zero Coupon) חסרות סיכון וצמודות למדד). וקטור ריביות עדכני מתקבל במוסד כל שנה ממרווח הוגן בע"מ. השימוש בווקטור הריביות העדכני לעומת הווקטור משנה קודמת הביא לגידול בקרנות הביטוח הנאמד בכ- 28 מיליארד ש"ח בשנת 2020 (בשנת 2019 - שימוש בווקטור עדכני הביא לגידול הנאמד בכ- 98 מיליארד ש"ח).

(2) לוחות התמותה והגריעה ששימשו בבסיס החישוב הינם:

(א) בענף אזרח ותיק ושארם ובתת ענף תלויים של ענף נפגעי עבודה - מאז הדוח הכספי לשנת 2017 נעשה שימוש בשיעורי התמותה שהיוו את הבסיס לחלופה הבינונית מתוך שלוש החלופות "בתחזית אוכלוסיית ישראל עד שנת 2065" שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה במאי 2017. שיעורי תמותה אלו כוללים שיפורים עתידיים בתוחלת החיים.

(ב) בתתי ענפים נכות נפגעי עבודה וקצבה מיוחדת - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2012.

(ג) בתת ענף נכות כללית מבוגרים - נעשה שימוש בלוחות תמותה של מקבלי קצבת נכות כללית, המבוססים על מחקר שנערך בלשכת האקטואר בשנת 2011.

בתת ענף שירותים מיוחדים - בשנה הנוכחית נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2019. בשנים קודמות, נעשה שימוש בלוחות תמותה המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2001. השימוש בלוחות גריעה עדכניים הביא לקיטון בקרנות הביטוח הנאמד בכ- 13 מיליארד ש"ח.

בתת ענף ילד נכה - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2019. בשנים קודמות, נעשה שימוש בשיעורי גריעה של 0%. השימוש בלוחות גריעה עדכניים הביא לקיטון בקרנות הביטוח הנאמד בכ- 4 מיליארד ש"ח.

(ד) בענף סיעוד - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2012.

2. שינויים בהנחות ושינויים נוספים

(1) ענפים נכות כללית ואזרח ותיק:

• במרץ 2018 הוכנס תיקון לפרק ההגדרות של חוק הביטוח הלאומי, לפיו הסכום הבסיסי יעודכן באופן הבא: "לעניין קצבת נכות המשתלמת לפי הוראות סימן ג' בפרק ט' וכל קצבה ששיעורה נגזר ממנה משנת 2022 ואילך ב- 1 בינואר של כל שנה לפי שיעור עליית השכר הממוצע, המעודכן באותו יום, לעומת השכר הממוצע המעודכן ב- 1 בינואר של השנה הקודמת" (סעיף משנה (4)).

בהתאם להגדרה הנ"ל, הנחת גידול ריאלי בשכר משפיעה על חישוב קרן הביטוח בענף נכות כללית. ההנחה נלקחה מהדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, והיא משתנה לאורך שנות התחזית בטווח של [1.1%, 0.9%].

• בנוסף, במסגרת החקיקה בנכות כללית הוכנסה תוספת עתידית לקצבת הנכות, כך שהקצבה החודשית המלאה לא תפחת מ-3,700 ש"ח לחודש לאחר פעימה עתידית שתכנס לתוקף לא יאוחר מיום 1 בינואר 2022. מכוח החקיקה, התוספת לקצבה החודשית שיקבל נכה שלא עבר את גיל הפרישה לפני 2022 עומד כיום על 379 ש"ח, וסכום זה נוסף לקצבה החודשית החל משנת 2022 לצורך חישוב קרן הביטוח בענף נכות כללית.

באורים לדוחות הכספיים

באור 16 – קרנות הביטוח (המשך)

ז. שינויים בהנחות ושינויים נוספים (המשך)

(1) ענפים נכות כללית ואזרח ותיק:

הונח שנכה שעבר את גיל הפרישה לפני הפעימה העתידית יקבל מחצית מהסכום שיקבל נכה שטרם עבר את גיל הפרישה (ההנחה מבוססת על העובדה שנכה שעבר את גיל הפרישה לפני הפעימה הראשונה (במרץ 2018) קיבל מחצית מהסכום שקיבל נכה שטרם עבר את גיל הפרישה). התוספת לקצבה שיקבל נכה שעבר את גיל הפרישה לפני 2022 עומד כיום על 190 ש"ח, וסכום זה נוסף לקצבה החודשית החל משנת 2022 לצורך חישוב קרן הביטוח בענף אזרח ותיק בגין המבוטחים הזכאים להשלמה לנכות.

(2) ענף סיעוד:

- בחישוב קרן הביטוח בענף סיעוד, הונח גידול ריאלי בשכר אחיד של 1% לשנה. הנחה זו מתאימה להנחת גידול ריאלי בשכר בדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016 (שבממוצע הינה 1% לאורך שנות התחזית).

- בשנה הנוכחית הוכנסה הנחה של החמרת המצב לגבי הזכאים לסיעוד למודל האקטוארי המחשב את קרן הביטוח בענף הסיעוד. המודל מניח בין היתר, שהזכאים יעלו מרמות סיעוד נמוכות לרמות סיעוד גבוהות יותר, בהתאם למשך התקופה שהם נמצאים במצב סיעודי (קרי בהתאם לוותק בסיעוד). נעשה שימוש בהנחת החמרת המצב ששימשה לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016. השימוש בהנחת החמרת המצב הביא לגידול בקרן הביטוח בענף סיעוד הנאמד בכ-7 מיליארד ש"ח.

ח. לעניין בחינה מחדש של מדיניות הביטוח הלאומי באשר לאופן חישוב הקרנות בכלל ענפי הביטוח ראה באור 2'גי'.

באור 17 – הפרשה לתביעות משפטיות

הביטוח הלאומי מהווה צד בתביעות אזרחיות שונות המוגשות נגדו, אשר בחלקן עשויות להסתיים בפשרות או בפסקי דין נגד הביטוח הלאומי. ההליך השיפוטי עשוי לעיתים להימשך על פני מספר תקופות חשבונאיות, כאשר לאורך התקופה, אומדן ההוצאות בגין התביעות יכול להשתנות. מינהלת הביטוח הלאומי ויועציה המשפטיים, העריכו כי צפוי שחלק מתביעות אלה יגרמו למחויבות במוסד וכי קיים אומדן מהימן של סכום המחויבות.

להערכת מינהלת הביטוח הלאומי בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, הסיכון הקיים, בגין תביעות ליום 31 בדצמבר 2020, מסתכם לכ- 149 מיליוני ש"ח, לעומת כ-97 מיליוני ש"ח בשנה קודמת.

הפרשה לתביעות, הנכללת במסגרת סעיף זה, אינה כוללת התייחסות לתביעות מתחום הגמלאות, הגבייה או בגין תיקי שיבוב, שאינן נוגעות לבסיס הנתונים הנכללים בחישוב השוטף. תביעות בגין גמלאות ותיקי שיבוב נכללות במסגרת באורים 12 (זכאים לגמלה) ו-5 (חובות הציבור), בהתאמה.

באור 18 – התחייבויות תלויות

הביטוח הלאומי מהווה צד בתביעות רבות המוגשות נגדו, מודגש כי סכומי התביעות התלויות אינם מהווים אומדן לתוצאות התביעות בפועל, אלא להיקף החשיפה הנובעת מהסעד הנתבע.

מבין התביעות הנ"ל קיימת תביעה תלויה מהותית אחת בשנת 2020, כמפורט להלן:

תביעה ייצוגית שעניינה תיקון גיל בחישוב גמלה המבוצע בדרך של עדכון מעתה ואילך ולא רטרואקטיבית. להערכת מינהלת הביטוח הלאומי, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים לעניין הסיכון המשפטי והערכה שבוצעה לחשיפה המקסימלית בגין תביעה זו, לא נכללה הפרשה בגין תביעה זו.

באורים לדוחות הכספיים

באור 19 – הכנסות מעסקאות שאינן חליפין

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		א. דמי ביטוח מעסיקים
44,810,842	43,716,175	הכנסות דמי ביטוח ממעסיקים
3,149,983	3,077,686	שיפוי האוצר
47,960,825	46,793,861	
(196,277)	(338,104)	עדכון הפרשה לחובות מסופקים
47,764,548	46,455,757	
		ב. דמי ביטוח לא שכירים
4,617,844	4,530,459	הכנסות דמי ביטוח מלא שכירים
248,359	239,764	שיפוי האוצר
4,866,203	4,770,223	
4,431	(23,600)	עדכון הפרשה לחובות מסופקים
4,870,634	4,746,623	

ג. דמי ביטוח בריאות

על פי סעיף 15 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994 גובה הביטוח הלאומי מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי, ומעבירם לקופות החולים.

(1) דמי ביטוח בריאות על פי דיווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
19,397,271	20,187,019	דמי ביטוח בריאות ממעסיקים
2,582,911	2,583,955	דמי ביטוח בריאות מלא שכירים
21,980,182	22,770,974	
(82,484)	(169,588)	עדכון הפרשה לחובות מסופקים
21,897,698	22,601,386	

באורים לדוחות הכספיים

באור 19 – הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך)

ג. דמי ביטוח בריאות (המשך)

(2) גביית דמי ביטוח בריאות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
20,571,202	20,014,616
2,699,524	2,521,303
2,189,342	2,737,592
4,375	5,895
25,464,443	25,279,406

דמי ביטוח בריאות ממעסיקים
דמי ביטוח בריאות מלא שכירים
דמי ביטוח בריאות מתשלומי גמלאות
דמי ביטוח בריאות לפי סעיף 58

(3) הקצבה לסל הבריאות לקופות החולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
25,464,443	25,279,406
2,648,285	2,747,630
1,454,238	1,501,000
651,524	673,000
127,322	126,375
17,893	18,173
11,500	11,500
4,910,762	5,077,678
20,553,681	20,201,728

גביית דמי ביטוח בריאות

ניכויים על פי חוק :
עלות מחלות קשות
פסיכיאטריה
נפגעי עבודה
השתתפות בהוצאות מינהל
מד"א בגין שירותי נט"ן
מימון מועצת הבריאות

(4) השלמת סל וקרן לפצועי נפגעי תאונות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
26,580,600	28,924,400
502,049	497,876
27,082,649	29,422,276

השלמת סל בריאות - משרד הבריאות
קרן לפיצוי נפגעי תאונות

על פי סעיף 13(א)5 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994 מימון עלות סל הבריאות לקופות החולים מושלם מתקציב המדינה כפי שיקבע מידי שנה בחוק התקציב השנתי. ההקצבה כאמור מועברת על ידי משרד הבריאות באמצעות המוסד לביטוח לאומי, המקצה את ההקצבה לקופות החולים.

באורים לדוחות הכספיים

באור 20 – הכנסות מהעברות

השתתפות תקציב המדינה

א. מהקצבות משרד האוצר על פי סעיף 32 לחוק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
11,782,333	11,460,085	אזרח ותיק ושארים
7,132,983	6,927,245	אימהות
4,425,794	4,296,199	נכות כללית
3,535,581	3,432,044	ילדים
2,396,383	2,329,062	אבטלה
1,335,591	1,296,494	נכות מעבודה
946,858	920,958	סיעוד
890,484	864,416	תאונות
798,795	776,354	פשיטת רגל
9,978	9,694	הענקות מטעמי צדק
33,254,780	32,312,551	

ב. אודות אופן חישוב הקצבת האוצר בהתאם לתיקון 168 לחוק, ראה באור 2. טו' (ב).

באור 21 – הכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
8,192,851	7,909,997	מריבית על השקעות באיגרות חוב
660,194	(1,174,916)	מהפרשי הצמדה על השקעות באיגרות חוב
25,240,527	(6,216,932)	שערוך איגרות חוב לפי שווי הוגן
33,225	54,739	מריבית בנק, עמלות וריבית מוסדות, נטו
34,126,797	572,888	

באור 22 – הכנסות אחרות

א. הרכב

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
668,949	862,722	פיצוי צד שלישי (ב. להלן)
46,906	11,011	תאגיד בפרוק (ג. להלן)
1,082	951	רווח הון
716,937	874,684	

באורים לדוחות הכספיים

באור 22 – הכנסות אחרות (המשך)

- ב. (1) פיצוי צד שלישי - הכנסות, לפי סעיף 328 לחוק, מחברות ביטוח ואחרים, בגין פיצוי על גמלה ששולמה למבוטח. ראה גם באור 25.
- (2) במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2008 אושר תיקון מספר 102 לחוק הקובע כי המוסד לביטוח לאומי לא יהיה רשאי לתבוע לפי סעיף 328 את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית ומנגד יעביר משרד האוצר לביטוח הלאומי מידי שנה סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק. הסכומים הנקובים בלוח טז' יעודכנו ב-1 בינואר מדי שנה לפי השינוי במדד. בשנת הדוח כלולה הכנסה ממשרד האוצר בגין סעיף 328 בסך של כ- 171 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 171 מיליוני ש"ח).
- ג. תאגיד בפרוק - הכנסות לפי סעיף 192 לחוק, ממעסיקים בגין תשלומים ששולמו על ידי הביטוח הלאומי לעובדיהם, או בגינם, לאחר פשיטת רגל של המעביד, בניכוי הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ- 521 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 354 מיליוני ש"ח).

באור 23 – גמלאות ותשלומים אחרים

א. הרכב

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
70,392,897	85,914,246
13,193,980	14,768,616
175,704	343,275
83,762,581	101,026,137

גמלאות
תשלומים בעין
תשלומים אחרים על פי חוק

ב. פיצול לפי ענפים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
31,296,895	32,630,722
16,860,465	17,787,243
8,791,167	8,128,478
8,547,562	11,245,225
8,047,034	7,967,502
5,759,322	6,388,215
3,872,253	16,014,220
524,517	811,738
42,800	35,562
20,566	17,232
83,762,581	101,026,137

אזרח ותיק ושארים
נכות כללית
ילדים
סיעוד (ג.1.)
אמהות
נפגעי עבודה
אבטלה (ג.2.)
פשיטת רגל ופרוק תאגיד (ג.3.)
נפגעי תאונות
הענקות מטעמי צדק

באורים לדוחות הכספיים

באור 23 – גמלאות ותשלומים אחרים (המשך)

ג. שינויי חקיקה ואחרים

1. בענף הסיעוד, נכנסה בנובמבר 2018 לתוקף הרפורמה בביטוח סיעוד, עיקריה: מעבר מ-3 רמות גמלה ל-6 רמות גמלה, הרחבת השימוש בגמלה בכסף ועיגון רמות הגמלה לפי טווח הניקוד בהערכת תלות. מספר יחידות השירות ברמות 3-6 תוגדלנה בשלוש פעימות. בינואר 2020 בוצעה הפעימה השנייה (מתוך שלוש) להגדלת מספר יחידות השרות וכן הורחב השימוש בגמלה בכסף בין השאר בשל העדר שירותים זמינים בתקופת הקורונה. במהלך השנה גדל אחוז התביעות המאושרות בין היתר עקב שינויים במבחני הערכת התלות ובאופן ביצועם, כגון: הרחבת ההגדרה לסכנת נפילות (לפי הגדרה של משרד הבריאות), מעבר להערכת תלות על בסיס מסמכים רפואיים וצמצום החלטות המבוססות על ביקור בבתי התובעים.
2. בענף אבטלה, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה והוצאתם לחופשה ללא תשלום של מאות אלפי עובדים, חלה עליה משמעותית בתביעות האבטלה בהתאם לחוק גמלת אבטלה. בנוסף לכך במסגרת תיקוני חקיקה ניתנו הקלות משמעותיות בנושא האבטלה מעבר לחוק על חשבון משרד האוצר, לפרטים ראה באור 8 ד'.
3. פשיטות רגל ופירוק תאגידים, בספטמבר 2019 נכנס לתוקף חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (התשע"ח-2018), אשר ערך שינויים בדיני חדלות הפירעון הקיימים. בהתאם לכך הביטוח הלאומי ערך שינויים והתאמות בתנאי הזכאות, באופן הגשת התביעה ובתשלום הגמלה, הדבר קיבל ביטוי בהוראת שעה שיצאה בנושא. החל מיום 15.9.19 ואילך עובד שכיר שנגד מעסיקו ניתן צו לפתיחת הליכים יגיש את התביעה ישירות לביטוח הלאומי. לפני כן הגשת התביעה הייתה מתבצעת לאחר שניתן צו פירוק והייתה מוגשת לבעל התפקיד הקבוע שמונה בהליך על ידי בית המשפט והוא נדרש להכינה ולהגישה לביטוח הלאומי. התפרצות נגיף הקורונה צפויה להגדיל את מספר פשיטות הרגל והתביעות לתשלום גמלה זו.

באור 24 – תמיכות

א. הוצאות בגין תמיכות על פי הקרנות המיועדות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2020	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
96,036	99,704
32,991	41,580
20,821	18,851
22,479	16,687
5,813	6,752
178,140	183,574

פיתוח שירותים לנכים
קידום תוכניות סיעוד
פיתוח שירותים לילדים בסיכון
מפעלים מיוחדים
מנוף לנפגעי עבודה

ב. פיצול לפי ענפים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2020	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
101,717	107,089
32,991	42,524
25,755	21,775
5,813	6,752
11,142	3,113
345	1,961
377	360
178,140	183,574

נכות כללית
סיעוד
ילדים
נפגעי עבודה
אמהות
אזרח ותיק ושארים
אבטלה

באורים לדוחות הכספיים

באור 25 – גידול בקרנות הביטוח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
77,614,400	35,672,500
60,082,200	(7,182,000)
11,776,300	8,503,400
14,937,500	21,659,600
164,410,400	58,653,500

אזרח ותיק ושארים
נכות כללית
נפגעי עבודה
סיעוד

באור 26 – שכר עבודה והטבות לעובדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,224,414	1,312,904
(7,722)	(187,500)
1,216,692	1,125,404
(360,430)	(299,357)
856,262	826,047

שכר ונלוות
עדכון הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה (א)

בניכוי - השתתפות גורמי חוץ

(א) החל משנת 2019 רווחים (הפסדים) אקטואריים נרשמים ישירות להון. ראה גם באור 15 והדוח על השינויים בגרעון בהון.

באור 27 – הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
146,741	225,381
194,179	196,264
116,663	152,266
31,023	34,940
(20,917)	52,058
130,738	132,512
598,427	793,421
(177,277)	(211,050)
421,150	582,371

אחזקת מחשב
שכר דירה ואחזקת מבנים
פחת
משרדיות
עדכון הפרשה לתביעות משפטיות
אחרות

בניכוי - השתתפות גורמי חוץ

באורים לדוחות הכספיים

באור 28 – צדדים קשורים

א. ממשלת ישראל

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 6 - "דוחות כספיים מאוחדים והטיפול החשבונאי בישויות נשלטות" מגדיר את המושג שליטה וקובע את המבחנים הנדרשים על מנת להגדיר שליטה בין ישויות. החל משנת 2007 יושמו מבחנים אלו ועל פיהם הוגדר הביטוח הלאומי כ"ישות נשלטת" למטרת דיווח כספי בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל.

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 20 - "גילוי בדבר צדדים קשורים" קובע את דרישת הגילוי בקשר לקיומם של יחסים עם צדדים קשורים כאשר קיימת שליטה, וכן גילוי של מידע בדבר עסקאות בין הישות לבין צדדים קשורים לה.

1. מהות יחסים

א. תשלומי גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים:

החזר תשלומי גמלאות -

הביטוח הלאומי מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי משרד האוצר ומשרד הבטחון. גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן לא מופיעות בדוחות על הביצוע הכספי.

השתתפות בהוצאות הנהלה וכלליות -

על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות שהיו בפועל, כאשר סכום זה נאמד על יסוד חלוקת ההוצאות המנהליות לכל ענפי הביטוח, על פי שיעור השתתפות מחוייבת הממשלה בהוצאות שיש לביטוח הלאומי על בסיס מצטבר.

תביעות שיבוב על פי סעיף 328 -

תיקון 102 לחוק הביטוח הלאומי קובע כי החל משנת 2008 הביטוח הלאומי לא יהיה רשאי לתבוע את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית לפי סעיף 328 ומנגד יעביר משרד האוצר לביטוח הלאומי, מידי שנה, סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק.

ב. השתתפות תקציב המדינה

סעיף 32 לחוק מחייב את משרד האוצר להשתתף בתקציב המוסד לביטוח לאומי בכל ענפי הביטוח.

ג. דמי ביטוח הכנסות משיפוי

על פי הוראות סעיף 32(ג1) לחוק משפה משרד האוצר את הביטוח הלאומי בגין הפחתת דמי ביטוח, כפי שנקבעה בסעיף 338 לחוק, בשיעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה הביטוח הלאומי ממעסיקים ומלא שכירים.

ד. איגרות חוב של ממשלת ישראל

הביטוח הלאומי משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו על ידי ממשלת ישראל. האיגרות המונפקות הן משני סוגים: האחת בריבית קבועה והשנייה בריבית משתנה.

באורים לדוחות הכספיים

באור 28 - צדדים קשורים (המשך)

א. ממשלת ישראל (המשך)

2. יתרות עם ממשלת ישראל

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(362,377)	(623,526)
45,619	119,171
1,266,119	1,513,786
949,361	1,009,431
172,771	(83,385)
-	39,266
172,771	(44,119)
4,153	(990)
303,448,081	283,567,231

תשלומים מכח סעיף 9 והסכמים שונים:
משרד האוצר
משרד הביטחון ואחרים
סכומים לקבל

השתתפות תקציב המדינה:
משרד האוצר - בגין הקצבות אוצר
מענק לכל אזרח

משרד האוצר - בגין שיפוי האוצר

איגרות חוב של ממשלת ישראל

3. עסקאות עם ממשלת ישראל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
33,254,780	32,312,551
3,149,984	3,077,686
248,359	239,764
36,653,123	35,630,001
34,093,572	518,149
170,892	171,420
34,264,464	689,569
212,435	223,843
104,485	157,811
316,920	381,654

הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:
הכנסות מהעברות
מדמי ביטוח מעסיקים
מדמי ביטוח לא שכירים

הכנסות מעסקאות חליפין:
הכנסות מימון
הכנסות אחרות

השתתפות בהוצאות:
שכר עבודה ונלוות
הנהלה וכלליות

באורים לדוחות הכספיים

באור 28 – צדדים קשורים (המשך)

ב. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6,919	6,270
11	10

שכר ונלוות לאנשי מפתח ניהוליים

מספר האנשים אליהם מתייחסים השכר והנלוות

באור 29 – מגזרים

הביטוח הלאומי פועל ומדווח למינהלת הביטוח הלאומי על בסיס ענפי ביטוח הנכללים בחוק הביטוח הלאומי: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, סיעוד, נפגעי עבודה, אמהות, ילדים, אבטלה, אחרים - נפגעי תאונות, פשיטת רגל ופירוק תאגיד והענקות מטעמי צדק.

בראש כל ענף (לעניין תשלומי הגמלאות) כאמור לעיל, עומד מנהל אשר אחראי על התפעול השוטף. האחריות הכוללת (לעניין תשלומי הגמלאות) על הענפים הנ"ל הינה של סמנכ"ל גמלאות.

גביית ההכנסות של הביטוח הלאומי מדמי ביטוח הינה באחריות סמנכ"ל גבייה וביטוח.

מידע אודות מגזרים אלה משמש את הגוף מקבל החלטות ומינהלת הביטוח הלאומי, כבסיס להערכת ביצועי העבר של הביטוח הלאומי בהשגת מטרותיו ולצורך קבלת החלטות בדבר הקצאות עתידיות של משאבים.

באורים לדוחות הכספיים

באור 29 – מוזרים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח

1. הכנסות לפי ענפי ביטוח

סה"כ הכנסות אלפי ש"ח	הכנסות אחרות, נטו אלפי ש"ח	הפד"ש הנמדה אלפי ש"ח	ריבית אלפי ש"ח	השתתפות תקני המדינה אלפי ש"ח	דמי ביטוח אלפי ש"ח	הענף
32,462,009	(29,280)	(385,408)	573,365	11,460,085	20,843,247	אזרח ותיק ושאר
12,143,264	263,212	30,027	(44,963)	4,296,199	7,598,789	נכות כללית
1,940,541	3,876	41,380	(61,592)	920,958	1,035,919	סיעוד
8,355,134	625,736	(36,511)	54,087	1,296,494	6,415,328	נפגעי עבודה
1,321,194	-	(58,802)	87,653	864,416	427,927	נפגעי תאונות
11,442,795	-	(60,806)	90,665	6,927,245	4,485,691	אמהות
12,772,813	129	(715,117)	1,063,945	3,432,044	8,991,812	ילדים
3,471,049	-	22,666	(33,619)	2,329,062	1,152,940	אבטלה
1,032,630	11,011	(12,668)	18,711	776,354	239,222	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
21,074	-	(86)	(39)	9,694	11,505	הענקות מטעמי צדק
84,962,503	874,684	(1,175,325)	1,748,213	32,312,551	51,202,380	

באורים לדוחות הכספיים

באור 29 – ממוזרים (המשך)

- א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח (המשך)
 2. הוצאות לפי ענפי ביטוח (לפני עדכון קרנות הביטוח)

הוצאות לפי ענפי ביטוח (לפני עדכון קרנות הביטוח)	תשלומים בעין ועפ"י חוק אלפי ש"ח	חובות אבודים אלפי ש"ח	הוצאות שכר, הנהלה וכלליות אלפי ש"ח	סה"כ הוצאות אלפי ש"ח	תגליות ותמיכות אלפי ש"ח	הענף
32,906,114	402,424	(2,611)	268,157	32,906,114	32,238,144	אזרח ותיק ושארים
18,228,799	2,172,078	(30,796)	342,553	18,228,799	15,744,964	נכות כללית
11,459,315	9,102,267	4,150	177,267	11,459,315	2,175,631	סיעוד
6,677,644	386,072	12,542	299,094	6,677,644	5,979,936	נפגעי עבודה
39,551	(2,005)	-	3,871	39,551	37,685	נפגעי תאונות
8,031,893	3,063,523	1,061	51,596	8,031,893	4,915,713	אמהות
8,254,728	883	(4,736)	97,766	8,254,728	8,160,815	ילדים
16,176,007	186,015	328,720	158,759	16,176,007	15,502,513	אבטלה
820,842	294,819	57	8,804	820,842	517,162	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
17,802	1	-	551	17,802	17,250	הענקות מטעמי צדק
102,612,695	15,606,077	308,387	1,408,418	102,612,695	85,289,813	

באורים לדוחות הכספיים

באור 29 - ממוזים (תמשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח (המשך)

3. עודף/גרעון לפי ענפי הביטוח

הפסדים אקטואריים ממדידה עוקבת של ההתייבויות בגין זכויות עובדים	גרעון מטעבר ליום 31 בדצמבר 2020	גרעון מטעבר ליום 31 בדצמבר 2019	גרעון שוטף לשנת 2020	קישון בזכויות עובדים	תנועה בקרנות הביטוח	עודף לשנת 2020 לפני ערדון קרנות הביטוח וזכויות עובדים	הענף
(44,589)	(429,876,349)	(393,715,151)	(36,116,609)	32,348	(35,672,500)	(476,457)	אזרח ותיק ושארים
(56,810)	(277,318,350)	(278,358,007)	1,096,467	41,214	7,182,000	(6,126,747)	נכרת כללית
(29,519)	(96,094,349)	(64,886,456)	(31,178,374)	21,415	(21,659,600)	(9,540,189)	סיעוד
(45,438)	(66,032,167)	(59,160,818)	(6,825,911)	32,964	(8,503,400)	1,644,525	נפגעי עבודה
(643)	15,668,956	14,387,956	1,281,643	467	-	1,281,176	נפגעי תאונות
(8,591)	17,074,397	13,672,086	3,410,902	6,233	-	3,404,669	אמהות
(16,264)	184,212,752	179,710,930	4,518,086	11,799	-	4,506,287	ילדים
(26,303)	(13,348,060)	(616,801)	(12,704,956)	19,082	-	(12,724,038)	אבטלה
(1,470)	3,191,583	2,981,265	211,788	1,067	-	210,721	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
(92)	19,866	16,686	3,272	67	-	3,205	הענקות מטעמי עדק
(229,719)	(662,501,721)	(585,968,310)	(76,303,692)	166,656	(58,653,500)	(17,816,848)	

באורים לדוחות הכספיים

באור 29 – מגזרים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח (המשך)

(4) פירוט התנועה ביתרות הענפים ליום 31 בדצמבר 2020

יתרת נכסי הענף ליום 31 בדצמבר 2020	גרעון מצטבר ליום 31 בדצמבר 2020	הפרשה לזכויות עובדים		הענף
		קרנות הביטוח אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
98,376,509	(429,876,349)	527,002,500	1,250,358	אזרח ותיק ושארים
(11,036,426)	(277,318,350)	264,491,000	1,790,924	נכות כללית
(16,617,803)	(96,094,349)	79,072,600	403,946	סיעוד
10,225,117	(66,032,167)	75,109,400	1,147,884	נפגעי עבודה
15,689,722	15,668,956	-	20,766	נפגעי תאונות
17,385,951	17,074,397	-	311,554	אמהות
185,093,742	184,212,752	-	880,990	ילדים
(13,240,664)	(13,348,060)	-	107,396	אבטלה
				פשיטת רגל ופירוק
3,232,740	3,191,583	-	41,157	תאגיד
22,218	19,866	-	2,352	הענקות מטעמי צדק
289,131,106	(662,501,721)	945,675,500	5,957,327	

יתרת נכסי הענף ליום 31 בדצמבר 2020	עודף לשנת 2020 לפני עדכון זכויות עובדים אלפי ש"ח	יתרת נכסי הענף ליום 31 בדצמבר 2019	הענף
98,376,509	(476,457)	98,852,966	אזרח ותיק ושארים
(11,036,426)	(6,126,747)	(4,909,679)	נכות כללית
(16,617,803)	(9,540,189)	(7,077,614)	סיעוד
10,225,117	1,644,525	8,580,592	נפגעי עבודה
15,689,722	1,281,176	14,408,546	נפגעי תאונות
17,385,951	3,404,669	13,981,282	אמהות
185,093,742	4,506,287	180,587,455	ילדים
(13,240,664)	(12,724,038)	(516,626)	אבטלה
			פשיטת רגל ופירוק
3,232,740	210,721	3,022,019	תאגיד
22,218	3,205	19,013	הענקות מטעמי צדק
289,131,106	(17,816,848)	306,947,954	

באורים לדוחות הכספיים

באור 29 – מוזרים (המשך)

ב. תקבולים ותשלומים לפי ענפי הביטוח

1) תקבולים לפי ענפי הביטוח

סה"כ תקבולים כולל הפנשי הצמודה אלפי ש"ח		סה"כ תקבולים לפי הפנשי הצמודה אלפי ש"ח		סה"כ תקבולים לפי הפנשי הצמודה אלפי ש"ח		סה"כ תקבולים לפי הפנשי הצמודה אלפי ש"ח		סה"כ תקבולים לפי הפנשי הצמודה אלפי ש"ח		סה"כ תקבולים לפי הפנשי הצמודה אלפי ש"ח		סה"כ תקבולים לפי הפנשי הצמודה אלפי ש"ח		סה"כ תקבולים לפי הפנשי הצמודה אלפי ש"ח		סה"כ תקבולים לפי הפנשי הצמודה אלפי ש"ח	
הצמודה אלפי ש"ח	הפנשי הצמודה אלפי ש"ח	הצמודה אלפי ש"ח	הפנשי הצמודה אלפי ש"ח	הצמודה אלפי ש"ח	הפנשי הצמודה אלפי ש"ח	הצמודה אלפי ש"ח	הפנשי הצמודה אלפי ש"ח	הצמודה אלפי ש"ח	הפנשי הצמודה אלפי ש"ח	הצמודה אלפי ש"ח	הפנשי הצמודה אלפי ש"ח	הצמודה אלפי ש"ח	הפנשי הצמודה אלפי ש"ח	הצמודה אלפי ש"ח	הפנשי הצמודה אלפי ש"ח	הצמודה אלפי ש"ח	הפנשי הצמודה אלפי ש"ח
35,495,039	582,825	34,912,214	6,207	2,649,039	11,463,480	20,793,488	אזרח ותיק ושארים										
11,842,492	(45,408)	11,887,900	223,934	(206,389)	4,289,270	7,581,085	נכות כללית										
1,644,009	(62,575)	1,706,584	4,446	(284,416)	915,388	1,071,166	סיעוד										
8,369,094	55,213	8,313,881	403,240	250,952	1,267,058	6,392,631	נפגעי עבודה										
1,835,509	88,922	1,746,587	-	404,167	860,914	481,506	נפגעי תאונות										
11,942,687	91,953	11,850,734	-	417,941	6,976,755	4,456,038	אמהות										
18,352,724	1,081,421	17,271,303	-	4,915,242	3,442,283	8,913,778	ילדים										
3,277,431	(34,276)	3,311,707	-	(155,790)	2,316,403	1,151,094	אבטלה										
1,115,703	19,158	1,096,545	-	87,075	772,753	236,717	פשיטת רגל ופירוק תאגיד										
24,178	130	24,048	-	591	8,129	15,328	הענקות מטעמי צדק										
93,898,866	1,777,363	92,121,503	637,827	8,078,412	32,312,433	51,092,831	סה"כ										

באורים לדוחות הכספיים

באור 29 – מגזרים (המשך)

ב. תקבולים ותשלומים לפי ענפי הביטוח (המשך)

(2) תשלומים לפי ענפי הביטוח

סה"כ תשלומים אלפי ש"ח	תשלומי מנהל אלפי ש"ח	חובות אבודים אלפי ש"ח	תשלומים בעין ועל פי חוק אלפי ש"ח	גמלאות ותמיכות אלפי ש"ח	
32,930,502	298,946	6,226	395,009	32,230,321	אזרח ותיק ושארים
18,304,705	380,883	935	2,205,256	15,717,631	נכות כללית
11,300,876	197,911	-	8,932,624	2,170,341	סיעוד
6,563,713	304,645	905	290,089	5,968,074	נפגעי עבודה
41,874	4,312	-	-	37,562	נפגעי תאונות
8,060,065	57,602	145	3,082,011	4,920,307	אמהות
8,271,361	109,044	1,033	926	8,160,358	ילדים
15,687,716	176,349	663	11,924	15,498,780	אבטלה
526,795	9,857	57	-	516,881	פשיטת רגל ופירוק
17,849	616	-	-	17,233	תאגיד
					הענקות מטעמי צדק
<u>101,705,456</u>	<u>1,540,165</u>	<u>9,964</u>	<u>14,917,839</u>	<u>85,237,488</u>	סה"כ

(3) עודף תקבולים על תשלומים לפי ענפי הביטוח

עודף (גרעון) תקבולים על תשלומים אלפי ש"ח	עודף (גרעון) לפני תקבולים מהצמדה אלפי ש"ח	הענף
2,564,537	1,981,712	אזרח ותיק ושארים
(6,462,213)	(6,416,805)	נכות כללית
(9,656,867)	(9,594,292)	סיעוד
1,805,381	1,750,168	נפגעי עבודה
1,793,635	1,704,713	נפגעי תאונות
3,882,622	3,790,669	אמהות
10,081,363	8,999,942	ילדים
(12,410,285)	(12,376,009)	אבטלה
588,908	569,750	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
6,329	6,199	הענקות מטעמי צדק
<u>(7,806,590)</u>	<u>(9,583,953)</u>	סה"כ

באורים לדוחות הכספיים

באור 30 – אירועים לאחר תאריך הדיווח

א. בעקבות התפרצות נגיף הקורונה נקבעו מספר הוראות לשעת חירום העשויות להשפיע על פעילות הביטוח הלאומי בשנים הבאות. להלן פרוט עיקרי הוראות השעה וההסכמים שנחתמו עם משרד האוצר שפורסמו עד למועד אישור הדוח הכספי והשפעתם:

1. אבטלה

מענק עידוד חזרה לעבודה משולם למי שחזר לעבודה בשכר הנמוך משכרו טרם האבטלה כך שההכנסה מעבודה וממענק גבוהה יותר מדמי האבטלה. המענק משולם בעד 4 חודשי עבודה לכל היותר. הביטוח הלאומי ישופה על ידי האוצר בגין סכום המענק. עלות המענק מינואר עד מאי 2021: כ- 13 מיליוני ש"ח.

2. אזרח ותיק

הוארך תשלום מענק הסתגלות מיוחד לבני 67 ויותר שעבודתם הופסקה ואין להם פנסיה או שסכום הפנסיה קטן מ- 5,000 ש"ח. בגין סכומים אלו הביטוח הלאומי יקבל שיפוי מהאוצר. אומדן עלות המענק מינואר עד יוני 2021: כ- 550 מיליוני ש"ח.

3. אמהות

א. דמי לידה ליולדת שהיתה זכאית לדמי אבטלה עד ליום הלידה ואינה זכאית לדמי לידה.
ב. תשלום מיוחד ליולדת - תשלום ליולדת שקיבלה דמי אבטלה לפני הלידה ואינה זכאית לדמי לידה מלאים כיוון שלא צברה תקופת אכשרה או שצברה תקופת אכשרה חלקית.
עלות מינואר עד אפריל 2021: כ- 52 מיליוני ש"ח (כולל תשלומים עבור תקופות ב-2020).

4. דמי בידוד

בתאריך 19.1.21 אושרה הצעת חוק אשר הגדירה את החזרי התשלום למעסיקים עבור עובדים שנעדרו מעבודתם בשל שהיה בבידוד, וקבעה כי על המעסיקים להגיש תביעה מקוונת לביטוח הלאומי לקבלת שיפוי דמי הבידוד עבור השכר ששילמו לעובדיהם הנמצאים בבידוד. על פי החוק המעסיקים ישופו עבור תקופות בידוד החל מתאריך 1.10.2020 ועד ה- 31.3.2021 עם אופציה להארכת התקופה (בהוראת שר האוצר). בשל הבחירות האחרונות לכנסת הוארכה תקופת השיפוי באופן אוטומטי עד 30.6.2021.
החל מה- 07.02.2021 ניתן היה להגיש בקשה לשיפוי דמי הבידוד על ידי המעסיק או המייצג. משרד האוצר ישפה את הביטוח הלאומי בגין כל הוצאה שהוציא לצורך ביצוע חוק זה. אומדן עלות במיצוי מלא (מינואר 2021): כ- 720 מיליוני ש"ח.

5. המשך הקלות בתנאי הזכאות בגמלאות

הארכה אוטומטית של זכויות זמניות שהסתיימו בגמלאות שונות, הקלות במבחני הכנסות, הקלות בהתייצבות בשרות התעסוקה, קבלת גמלת סיעוד בכסף בהיעדר שירותים זמינים, שינוי חישוב דמי לידה לעובדת עצמאית.
לא ניתן להעריך את העלות הנובעת משינויים אלה.

6. נכויות

הוחלט להמשיך את תשלום המענקים של חלף קצבת נכות ששולמו בשנת 2020 גם בשני הרבעונים הראשונים של שנת 2021 ולפי אותם תנאים. התשלומים הם עבור זכאי קצבאות נכות כללית, השלמה לנכות בקצבת אזרח ותיק, שר"מ וילד נכה. הביטוח הלאומי יקבל שיפוי ממשרד האוצר עד לסך של 1,569 מיליוני ש"ח עבור המענקים.
אומדן יתרת העלות למחצית הראשונה של שנת 2021: כ- 562 מיליוני ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים

באור 30 – אירועים לאחר תאריך הדיווח (המשך)

ב. קיימים מספר תיקוני חקיקה שנחקקו בשנים קודמות, ביניהם חוק ההסדרים לשנת 2019, העשויים להשפיע על תקציב הביטוח הלאומי, בשנת הכספים 2021 ובשנים הבאות. להלן פרוט תיקוני החקיקה ואירועים העיקריים לאחר תאריך המאזן ואומדן מנהלת הביטוח הלאומי על פעילותו:

אומדן השינוי במונחים שנתיים והשפעה צפויה על הדוחות

1. **גבייה ודמי ביטוח**
תיקון שיעור השתתפות אוצר בסעיף 32(א):
במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2019 תוקן סעיף 32 לחוק הביטוח הלאומי, כך ששיעור הקצבת משרד האוצר באחוזים מתקבולי הביטוח הלאומי בכל שנת כספים, לפי ענפי ביטוח (הקבועים בלוח י' לחוק), יהיה כדלהלן:

שנים 2021-2023 - תוספת של 40 מיליוני ש"ח לכל שנה	56.04% - 2023 - 2021
שנת 2024 ואילך - תוספת של 515 מיליוני ש"ח לכל שנה	57.04% - 2024 ואילך
2. **פטור מתשלום דמי ביטוח בגין עובד בחל"ת**
בתאריך 16.3.21 תוקן חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 224 והוראת שעה) ונקבע כי מעסיק יהא פטור מתשלום דמי ביטוח לאומי (ודמי ביטוח בריאות) בחודשים בהם שהה עובדו בחל"ת וזאת בתקופה הקובעת (בין חודשים 4.2020-4.2021). שר האוצר רשאי להאריך בצו את התקופה הקובעת עד לחודש 6.2021.
משרד האוצר ישפה את הביטוח הלאומי בעבור אי גביית דמי הביטוח כאמור.
3. **הסדרת השיבוב בפיצויי תאונות דרכים בחוק**
נקבע בחוק כי בכל הקשור לתביעות לפי חוק הפיצויים יחול הסדר התחשבות כולל שבמסגרתו יועבר מידי שנה מחברות הביטוח סכום קבוע שייקבע בתקנות על ידי שר האוצר. כמו כן, נקבע כי לגבי תאונות דרכים שהתרחשו לאחר 1 בינואר 2014 ועד 31 בדצמבר 2018 ואשר טרם הוגשה לגביהן תביעה או דרישה לביטוח הלאומי, יקבע סכום כולל חד פעמי שיש להעביר לביטוח הלאומי שיוסדר בתקנות. עד לפרסום הדוח הכספי לא חוקקו התקנות הנדרשות ליישום חוק זה. לאור זאת, ועל מנת שלא להיכנס להתיישנות ובהסכמה עם משרד האוצר וחברות הביטוח, החל משנת 2020 הוצאו חיובים פרטניים על שנים 2014 ו-2015 והוסכם כי ככל ויקבע סכום גלובלי כאמור בחוק, יקוזזו ממנו הסכומים ששולמו על ידי חברות הביטוח בגין שנים אלו.
4. **גמלאות גמלת סיעוד**
שינוי ברמות גמלת הסיעוד - קביעת 6 רמות סיעוד במקום 3 רמות הקיימות כיום, שיוחלו בשלוש פעימות: נובמבר 2018, ינואר 2020 וינואר 2021.

תוספת העלות המשוערת בשנת 2021 - 2.2 מיליארדי ש"ח	תוספת גמלת סיעוד
--	------------------

באורים לדוחות הכספיים

באור 30 – אירועים לאחר תאריך הדיווח (המשך)

ג. מבצע "שומר החומות"

בעקבות ההסלמה במצב הביטחוני, שכללה הפרות סדר ברחבי הארץ וירי רקטות מרצועת עזה לאזור הדרום, ביום 10 במאי 2021, פתח צה"ל במבצע "שומר החומות". בעקבות זאת הוכרז מצב מיוחד בעורף ונקבעו מגבלות התקהלות של עד 10 אנשים בשטח פתוח ועד 100 אנשים במרחב סגור באזורים הנמצאים בטווח של עד 80 קילומטר מרצועת עזה.

לאירועים הנ"ל, תהיה השפעה בשנת 2021 על תשלומי קצבאות בעיקר בגין נפגעי פעולות איבה, הממומנות במלואן על ידי משרד האוצר. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, אין ביכולת הביטוח הלאומי להעריך ולכמת באופן מהימן את ההשפעה הכספית על תשלומי קצבאות אלו.

הדו"ח של האקטואר

ליום 31 בדצמבר 2020

המוסד לביטוח לאומי

דין וחשבון של אקטואר המוסד לביטוח לאומי ליום 31 בדצמבר 2020

בהתאם לסעיף 31 (א) בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, אני מגיש את הדין וחשבון של אקטואר המוסד, לשם צירופו למאזן ודין וחשבון הכספי לשנת 2020 המוגש על ידי מינהלת המוסד למועצה ולשר. אני מודה לכל צוות לשכת האקטואר, רמי דניאל שלום, מיכאל טסיס, יפעת סנדרוב, יעקב גזית ונחמה מושניק על עבודתם המסורה שאפשרה את הכנת הדו"ח.

מוטי פרנקל
אקטואר המוסד

ירושלים, ד' תמוז תשפ"א, 14 ביוני 2021

המוסד לביטוח לאומי
לשכת האקטואר

הדו"ח האקטוארי השנתי לשנת 2020

התוכן

<u>עמוד</u>	<u>פרק</u>
2	1- הקדמה
3	2- זכאים לגמלה
4	3- התחייבויות בגין זכויות עובדים
7	4- התחייבויות בגין זכויות עובדים : הערות נוספות
8	5- קרנות הביטוח
11	6- הערות לגבי התרשימים
12	7- הסבר ללוחות
14	8- הערות לסיום
15	9- תרשימים
16	10- לוחות

המוסד לביטוח לאומי לשכת האקטואר

הז"ח האקטוארי השנתי לשנת 2020

1 – הקדמה

- א.** הדין וחשבון של אקטואר המוסד (להלן "הז"ח האקטוארי השנתי") המצורף לז"ח הכספי של המוסד (להלן "הז"ח הכספי") כולל בין היתר, תיאור של הנחות היסוד, השיטות האקטואריות והבסיסים שעל פיהם חושבו סעיפי הדיווח האקטואריים שבז"ח הכספי: זכאים לגמלא, התחייבויות בגין זכויות עובדים וקרנות הביטוח.
- ב.** המידע מופיע גם בז"ח הכספי והעתקתי את הביאורים הרלוונטיים לז"ח האקטוארי השנתי. זאת על מנת לשמור על עקביות התיאור מחד, ומאידך להקל על קוראי הז"ח על ידי ריכוז כל המידע האקטוארי למקום אחד בלי להפנות אותם לז"ח הכספי. בנושאים מסוימים הוספתי הערות שלא הובאו בביאורים.
- ג.** הז"ח האקטוארי השנתי מציג מספר תרשימים המבהירים נקודות מסוימות שבז"ח הכספי.
- ד.** בנוסף, הז"ח האקטוארי השנתי כולל לוחות המספקים נתונים של פעילות המוסד ב-10 השנים האחרונות, הן ברמת הסה"כ והן ברמה הענפית, המאפשרים לראות מגמות והתפתחות על פני השנים. מעבר לסכומים (תקבולים, תשלומים וכו') הלוחות גם כוללים יחסים (כגון עודף התקבולים על התשלומים כאחוז מהתשלומים), שניתן להיעזר בהם בהבנת המגמות.
- ה.** בשלב זה תוכן הז"ח האקטוארי השנתי נגזר במידה רבה מהז"ח הכספי ואינו מביא תיאור מלא של מצבו האקטוארי של המוסד. למרות שמבט אחורה והתבוננות במגמות היסטוריות מרחיבה את התמונה מעבר להסתכלות על המצב של המוסד נכון להיום בלבד, עדיין יש תמונה רחבה יותר של צופה פני עתיד שאינה באה לידי ביטוי בז"ח האקטוארי השנתי.
- ו.** המקום המשקף ביותר את התמונה הכוללת על מצבו האקטוארי של המוסד הוא הדין וחשבון האקטוארי המלא (להלן "הז"ח האקטוארי המלא") המפורסם על ידי המוסד כל שלוש שנים, והאחרון פורסם ביוני 2020. הז"ח האקטוארי המלא מתייחס לכל התשלומים, התקבולים ומצב הנכסים של המוסד בעתיד למשך עשרות שנים, ומתחשב בין היתר בתחזיות כלכליות ודמוגרפיות של אוכלוסיית מדינת ישראל – דברים שאינם באים לידי ביטוי במלואם בז"ח האקטוארי השנתי.

2 – זכאים לגמלה, ללא גמלאות עומדות לפירעון (ביאור 12 בדו"ח הכספי)

		א. הרכב
31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
זכאויות לגמלה לפי ענפים		
1,209,300	1,312,000	נפגעי עבודה
1,048,800	1,015,600	נכות כללית
933,100	1,227,900	פשיטת רגל
773,200	942,900	סיעוד
487,100	468,600	אמהות
401,400	576,000	אבטלה
394,600	402,300	אזרח ותיק ושארים
11,700	11,700	ילדים
11,000	9,000	נפגעי תאונות
5,270,200	5,966,000	

ב. הזכאויות לגמלה מחושבות עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח והשנים הקודמות לה, אשר טרם שולמו עד לתאריך הדוח על המצב הכספי, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגינן זכאות לתקופה שלפני תאריך הדוח על המצב הכספי.

ג. החישובים והאומדנים נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר הביטוח הלאומי, על בסיס הנחות יסוד כפי שנקבעו על ידי מינהלת הביטוח הלאומי.

ד. הזכאויות חושבו לקצבאות המשולמות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממומנות על ידי משרד האוצר על פי סעיף 9 וסעיף 284 לחוק ועל פי חוקים אחרים.

הזכאויות מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר להלן:

ה. בסיסים לעריכת הנתונים

נתונים על תשלומי הגמלאות - בעיקר תשלומי גמלאות אשר שולמו בשנת הדוח עבור זכאות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.

ו. השיטה

הזכאויות חושבו בהתאם לשיטת "המשולש" לפיה מחשבים משקלים לשעורי התשלומים הרטרואקטיביים, למעט גמלת האבטלה בתקופת הדוח, אשר חושבה על בסיס זכאות דצמבר 2020 ששולמה בינואר 2021 בהתאם לנתוני מחלקת המחקר.

ז. הנחות יסוד

(1) הערכת ההתחייבות מבוססת על נתונים וחישובים סטטיסטיים של שיעור התשלומים הרטרואקטיביים שיהיו אחרי תאריך הדוח עבור זכאויות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.

(2) ההתחייבויות כוללות אומדן של תביעות שטרם הוגשו לביטוח הלאומי אך מתייחסות לשנת הדוח או לשנים שקדמו לה.

ח. שינויי חקיקה

בקשר לשינויי החקיקה המשפיעים על הגמלאות ראה באור 23 ג'.

3 - התחייבויות בגין זכויות עובדים (ביאור 15 בדו"ח הכספי)

א. הרכב

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
175,300	175,400	התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד (1)
6,965,800	7,269,400	התחייבות בגין פנסיה תקציבית (2)
7,141,100	7,444,800	

(1) התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד :

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
79,300	86,400	בשל פיצויי פיטורים
96,000	89,000	בשל ימי מחלה
175,300	175,400	

בהתאם לחוקי העבודה וההסכמים הקיימים, מכוסות רוב התחייבויות הביטוח הלאומי בגין פיצויי פיטורים, על ידי הפקדות שוטפות לקופות הגמל (כהגדרתן בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005, הכוללות את קרנות הפנסיה, קופות הביטוח וקופות הגמל לתגמולים ולפיצויים, להלן "קופות גמל"), מתוקף סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963.

סכומי הצבירה בקופות הגמל הינם על שם העובד. קופות הגמל מקבלות על עצמן את חבות הביטוח הלאומי הנובעת מהסכמי העבודה ומשחררות את הביטוח הלאומי מתשלומים נוספים, על החלק הרלוונטי של ההתחייבויות.

(2) התחייבות בגין פנסיה תקציבית :

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
3,513,700	3,467,900	עובדים פעילים
3,452,100	3,801,500	גמלאים מקבלי קצבה
6,965,800	7,269,400	
31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
מספר זכאים	מספר זכאים	
1,294	1,176	עובדים פעילים
1,895	1,989	גמלאים מקבלי קצבה
3,189	3,165	

(3) התנועה בהתחייבויות :

סה"כ	פנסיה צוברת ומחלה	פנסיה תקציבית	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,141,100	175,300	6,965,800	יתרה ליום 1 בינואר 2020
7,100	7,100	-	שינוי בגין פיצויי פיטורים, נטו
(7,000)	(7,000)	-	שינוי בגין הפרשה לפדיון ימי מחלה, נטו עלות שירות שוטף:
62,700	-	62,700	בגין פנסיה
(52,300)	-	(52,300)	עלות ריבית
491,200	-	491,200	הפסדים אקטואריים
(198,000)	-	(198,000)	תשלום הטבות לגמלאים
7,444,800	175,400	7,269,400	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

ב. התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד ובגין פנסיה תקציבית

- התחייבויות הביטוח הלאומי כוללות את ההתחייבויות הבאות:
- (1) התחייבויות בגין השלמת פיצויי פיטורין לעובדי הביטוח הלאומי שהסדר הפנסיה החל לגביהם אינו הסדר פנסיה תקציבית.
  - (2) התחייבויות לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב), תשי"ל-1970 (להלן "חוק הגמלאות"), מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמבואר בסעיף ג' להלן. ההתחייבויות שחושבו הן לקבוצות הבאות:
    - (א) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד פעיל וכן ההתחייבות לקצבת שארים וקצבה בשל מצב בריאות לקוי בשל עובד כאמור.
    - (ב) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד אשר פרש לקצבה בשל מצב בריאות לקוי וכן ההתחייבויות לקצבת שארים בשל עובד כאמור.
    - (ג) ההתחייבויות לקצבה בשל גמלאי אשר זכאי לקצבת פרישה לפי חוק הגמלאות ופרש מעבודתו עד ליום 31 בדצמבר 2020 וכן ההתחייבויות לקצבת שארים בשל גמלאי כאמור.
    - (ד) ההתחייבויות לקצבאות שארים של עובד או גמלאי שנפטר עד ליום 31 בדצמבר 2020.

ג. בסיסים לעריכת נתונים

- (1) נתונים -
  - (א) נתוני שכר ופנסיה - נתוני השכר והפנסיה אשר שימשו להערכת ההתחייבויות לעובדים הם בעיקר נתוני המשכורת והקצבאות של חודש דצמבר 2020, בתוספת החלק היחסי של התשלומים השנתיים.
  - (ב) עובדים שאינם בפנסיה תקציבית - חושבה ההתחייבות להשלמת פיצויים בשיעור של 2.33% מהשכר החודשי לכל שנת עבודה, עבור כל העובדים שאינם בפנסיה תקציבית לכל תקופת העבודה. חישוב ההתחייבות האמורה נעשה מטעמי שמרנות, שכן אין מחויבות להשלמה כאמור בשל נסיבות שונות של סיום עבודה.
  - (ג) חקיקה בנושא ניכוי תשלומים משכרו של עובד וגיל פרישה - בפרק ט"ז בחוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), תשס"ג-2003, נקבע כי לגבי מעביד אשר הסדר הפנסיה החל לגבי עובדים, או חלק מהם, הוא במסלול פנסיה תקציבית, ינכה המעביד תשלומים בשיעור של 2% מהמשכורת הקובעת המשולמת לעובד או לנושא משרה.
  - בחוק גיל פרישה תשס"ד - 2004, נקבע כי גיל פרישת חובה יועלה בהדרגה מגיל 65 לגיל 67 לגברים ולנשים. בהתאם לכך, תוקן חוק הגמלאות, כך שגיל פרישת חובה לעובד מדינה שונה בהתאם לאמור.
  - (ד) שינוי מנגנון עדכון המשכורת הקובעת - ביום 14 ביולי 2009 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), תשס"ט-2009, אשר כולל תיקוני חקיקה לחוק הגמלאות (להלן: תיקון לחוק הגמלאות). עיקרו של תיקון החקיקה הינו שינוי שיטת עדכון המשכורת הקובעת, כך שהמשכורת כאמור תעודכן אחת לשנה, בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- (2) שיטה - ההערכות נעשו לפי שווי הוגן ובשיטת Projected Unit Credit.

(3) הנחות היסוד - הביטוח הלאומי משתמש באותן הנחות הנלקחות על ידי משרד האוצר בחישוב ההתחייבויות ממשלת ישראל בגין זכויות עובדים של עובדי המדינה, בדוחותיה הכספיים, כמפורט להלן:

(א) כללי - החישוב נערך בהנחה שהעובדים ימשיכו בעבודתם עד למועד פרישתם לפי ניסיון העבר. חישוב ההתחייבויות נערך על פי הוותק הפנסיוני שצבר הזכאי עד למועד הדוח הכספי ולפי שכר עתידי צפוי ובהנחה שהעובד יפרוש לפנסיית זקנה, במועד בו יתמלאו תנאי זכאותו על בסיס שיעורים של פרישות מוקדמות לפנסיה לפי גיל ומין. שיעורים אלה מבוססים על המספר היחסי של עובדים שפרשו לפנסיה בעבר.

(ב) ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon - חסרות סיכון וצמודות למדד). וקטור ריביות האמור התקבל מחברת מרווח הוגן בע"מ.

(ג) לוחות חיים וגריעה - נעשה שימוש בלוחות חיים וגריעה, בהתאם לחוזר פנסיה של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון שמספרו 2017-3-6.

(ד) מודל שיפורי תמותה - בהתאם לחוזר של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון 2019-1-10.

(ה) שיעור גידול השכר הכללי:

* עובדים פעילים - נעשה שימוש בגורמי התקדמות השכר במודל האוצר. הגורמים נוצרו בהתאם למחקר שכר שביצע האוצר על פי נתוני השכר של אוכלוסיית עובדי המדינה בשנים 2011-2016.

* גמלאים מקבלי קצבה - גידול של 0% לשנה בפנסיית הגמלאי (וזאת בהתאם להסכם שנחתם באפריל 2008 ואושר בחוק ביולי 2009, כאמור לעיל).

(ו) ההתחייבויות המדויקות של הביטוח הלאומי לקצבה יודעו רק במועד פטירת העובד והגמלאי אשר יהיו המבוטחים האחרונים או שאריהם. עד לאותו מועד ניתן רק להעריך את ההתחייבויות באמצעות הנחות יסוד לגבי אירועים עתידיים שאינם וודאיים והמשפיעים על רמת הקצבאות שישולמו, מועד תחילת התשלום של כל קצבה עתידית ואורך תקופת התשלום של כל קצבה. הנחות אלו נבחנות מעת לעת ומעודכנות על בסיס נתונים עדכניים.

(ז) חלקו של משרד האוצר במימון ההתחייבויות: חלקו של משרד האוצר במימון התחייבויות הביטוח הלאומי לפנסיה, פיצויי פיטורין ומחלה חושב על פי השיעור של השתתפותו בהוצאות הנהלה וכלליות ונרשם במסגרת נכסי הביטוח הלאומי.

4 – התחייבויות בגין זכויות עובדים: הערות נוספות (שלא מופיעות בביאור 15 בדו"ח הכספי)

- א. ההתחייבויות עבור זכויות עובדים חושבו על ידי משרד האוצר (להלן "האוצר") בעזרת המודל האקטוארי שברשותו. האוצר העביר את הנתונים והחישובים ללשכת האקטואר של הביטוח הלאומי (להלן "הלשכה") כדי שהלשכה תבדוק ותבצע התאמות לפי הצורך. הנתונים שהתקבלו בלשכה מהאוצר נשלחו לאגף החשבונות ומחלקת השכר של הביטוח הלאומי, נבדקו על ידם ונמצאו תקינים.
- ב. ההתחייבויות חושבו לפי הנחות האוצר המעודכנות של עובדי המדינה, בין היתר לגבי השיעורים: התקדמות שכר העובד, שיעורי פרישה מוקדמת ושיעורי עזיבה של העובד. הנחות אלו חושבו באוצר לפי מין, גיל וותק והתבססו על ניסיון העבר של כלל עובדי מדינה (ולא רק עובדי הביטוח הלאומי).
- ג. הלשכה בדקה את החישובים של האוצר וכן ביצעה התאמות מסוימות. ההתאמות יוצרות הפרשים בין ההתחייבויות המופיעות בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל בגין זכויות עובדים של הביטוח הלאומי, לעומת ההתחייבויות המופיעות בדו"ח הכספי של הביטוח הלאומי. לדוגמה, החישובים של האוצר כוללים 1% דמי ניהול המבטאים הוצאות מנהליות, ובהתאם למדיניות של מינהלת הביטוח הלאומי לא לכלול הוצאות מנהליות בהתחייבויות, הלשכה ניכתה אותן מההתחייבות שהתקבלה מהאוצר. בסופו של דבר, ההתחייבות אחרי ההתאמות היא זו שמופיעה בדו"ח הכספי של הביטוח הלאומי.
- ד. השנה, הריביות המשיכו לרדת וגרמו לגידול של כ-400 מיליון ש"ח בהתחייבויות. גידול בהתחייבויות זה כלול לעיל בסעיף א.3) "התנועה בהתחייבויות" בשורה "הפסדים אקטואריים".
- ה. ההתחייבות בגין זכויות עובדים אינה כוללת התחייבות לזכאים לגמלא ("רטרו") ו-IBNR.
- ו. ההתחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד בסעיף א.1) אינה מבוססת על חישוב אקטוארי.
- 1) ההתחייבות בשל פיצויי פיטורים חושבה על ידי אקטואר הביטוח הלאומי בהתאם לנוהל חישוב הפרשות בגין זכויות עובדים 2020, שהופץ על ידי היחידה לחשבונאות ודיווח במשרד האוצר.
- 2) ההתחייבות בשל ימי מחלה חושבה באגף החשבונות ומחלקת השכר של הביטוח הלאומי.
- ז. יש להדגיש שהתחייבות עבור זכויות עובדים כוללת התחייבות גם עבור פעילים ולא רק עבור מקבלי גמלאות. לעומת זאת מדיניות הביטוח הלאומי לגבי חישוב קרנות הביטוח היא לכלול התחייבות רק עבור המבוטחים או תלויים של המבוטחים, שלגביהם נוצרה עד יום הדוח על המצב הכספי עילה לזכאות.

5 – קרנות הביטוח (ביאור 16 בדו"ח הכספי)

		א. הרכב
31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
491,330,000	527,002,500	אזרח ותיק ושארים
271,673,000	264,491,000	נכות כללית
66,606,000	75,109,400	נפגעי עבודה
57,413,000	79,072,600	סיעוד
887,022,000	945,675,500	

ב. קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי אלה מהמבוטחים או התלויים של המבוטחים, שלגביהם נוצרה עילה לזכאות עד לתאריך הדוח על המצב הכספי.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות הביטוח הלאומי הנובעות מהגמלאות אשר הביטוח הלאומי יהיה חייב לשלם למבוטחים אשר הינם "בתהליך הרכישה" של הגמלאות. מאידך, אין הדוח כולל בצד הנכסים את ההכנסות מדמי ביטוח אשר המבוטחים יהיו חייבים לשלם בעד השנים שלאחר תאריך הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי הביטוח הלאומי כענפים ארוכי מועד. הביטוח הלאומי אינו נוהג לחשב קרנות בענפים אחרים.

ג. קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית על ידי אקטואר הביטוח הלאומי, כאשר הנחות היסוד נקבעו על ידי מינהלת הביטוח הלאומי. קרנות הביטוח מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר בסעיפים ד-ח להלן.

ד. בסיסים לעריכת הנתונים

בענפים מסוימים, החישובים נעשו על בסיס נתונים פרטניים (SERIATIM) עבור כל מבוטח ובענפים אחרים על בסיס נתונים מקובצים. נערך חישוב לגבי מבוטחים או תלויים של מבוטחים שזכאים לקצבה בתאריך הדוח על המצב הכספי, אף אם טרם הגישו בקשה לקצבה (I.B.N.R - Incurred but not reported).

החישוב נערך על פי סכום הקצבה העומד לזכות המבוטח או התלוי במועד החישוב, תוך התאמה לשינויים בסכומי הקצבה הצפויים לפי החוק במועד החישוב, כגון פעימות הרשומות בחוק שיגדילו את הקצבה בעתיד.

ה. השיטה - קרנות הביטוח חושבו לפי שיטת השווי ההוגן.

ו. ההנחות האקטואריות העיקריות אשר היוו את הבסיס לחישוב קרנות הביטוח:

1) ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריביות של אגרות חוב תלוש אפס (Zero Coupon חסרות סיכון וצמודות למדד). וקטור ריביות עדכני מתקבל במוסד כל שנה ממרווח הוגן בע"מ. השימוש בווקטור הריביות העדכני לעומת הווקטור משנה קודמת הביא לגידול בקרנות הביטוח הנאמד בכ- 28 מיליארד ש"ח בשנת 2020 (בשנת 2019 - שימוש בווקטור עדכני הביא לגידול הנאמד בכ- 98 מיליארד ש"ח).

2) לוחות התמותה והגרעה ששימשו בבסיס החישוב הינם:

א) בענף אזרח ותיק ושארים ובתת ענף תלויים של ענף נפגעי עבודה - מאז הדוח הכספי לשנת 2017 נעשה שימוש בשיעורי התמותה שהיוו את הבסיס לחלופה הבינונית מתוך שלוש החלופות "בתחזית אוכלוסיית ישראל עד שנת 2065" שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה במאי 2017. שיעורי תמותה אלו כוללים שיפורים עתידיים בתוחלת החיים.

- (ב) בתתי ענפים נכות נפגעי עבודה וקצבה מיוחדת - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2012.
- (ג) בתת ענף נכות כללית מבוגרים - נעשה שימוש בלוחות תמותה של מקבלי קצבת נכות כללית, המבוססים על מחקר שנערך בלשכת האקטואר בשנת 2011.
- בתת ענף שירותים מיוחדים- בשנה הנוכחית נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2019. בשנים קודמות, נעשה שימוש בלוחות תמותה המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2001. השימוש בלוחות גריעה עדכניים הביא לקיטון בקרנות הביטוח הנאמד בכ-13 מיליארד ש"ח.
- בתת ענף ילד נכה- נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2019. בשנים קודמות, נעשה שימוש בשיעורי גריעה של 0%. השימוש בלוחות גריעה עדכניים הביא לקיטון בקרנות הביטוח הנאמד בכ-4 מיליארד ש"ח.
- (ד) בענף סיעוד - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, המבוססים על מחקר שנערך בשנת 2012.

ז. שינויים בהנחות ושינויים נוספים

- (1) ענפים נכות כללית ואזרח ותיק:
- במרץ 2018 הוכנס תיקון לפרק ההגדרות של חוק הביטוח הלאומי, לפיו הסכום הבסיסי יעודכן באופן הבא: "לעניין קצבת נכות המשתלמת לפי הוראות סימן ג' בפרק ט' וכל קצבה ששיעורה נגזר ממנה משנת - 2022 ואילך ב- 1 בינואר של כל שנה לפי שיעור עליית השכר הממוצע, המעודכן באותו יום, לעומת השכר הממוצע המעודכן ב- 1 בינואר של השנה הקודמת" (סעיף משנה (4)).
  - בהתאם להגדרה הנ"ל, הנחת גידול ריאלי בשכר משפיעה על חישוב קרן הביטוח בענף נכות כללית. ההנחה נלקחה מהדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016, והיא משתנה לאורך שנות התחזית בטווח של [1.1%, 0.9%].
  - בנוסף, במסגרת החקיקה בנכות כללית הוכנסה תוספת עתידית לקצבת הנכות, כך שהקצבה החודשית המלאה לא תפחת מ-3,700 ש"ח לחודש לאחר פעימה עתידית שתכנס לתוקף לא יאוחר מיום 1 בינואר 2022. מכוח החקיקה, התוספת לקצבה החודשית שיקבל נכה שלא עבר את גיל הפרישה לפני 2022 עומד כיום על 379 ש"ח, וסכום זה נוסף לקצבה החודשית החל משנת 2022 לצורך חישוב קרן הביטוח בענף נכות כללית.
  - הונח שנכה שעבר את גיל הפרישה לפני הפעימה העתידית יקבל מחצית מהסכום שיקבל נכה שטרם עבר את גיל הפרישה (ההנחה מבוססת על העובדה שנכה שעבר את גיל הפרישה לפני הפעימה הראשונה (במרץ 2018) קיבל מחצית מהסכום שקיבל נכה שטרם עבר את גיל הפרישה). התוספת לקצבה שיקבל נכה שעבר את גיל הפרישה לפני 2022 עומד כיום על 190 ש"ח, וסכום זה נוסף לקצבה החודשית החל משנת 2022 לצורך חישוב קרן הביטוח בענף אזרח ותיק בגין המבטחים הזכאים להשלמה לנכות.
- (2) ענף סיעוד:
- בחישוב קרן הביטוח בענף סיעוד, הונח גידול ריאלי בשכר אחיד של 1% לשנה. הנחה זו מתאימה להנחת גידול ריאלי בשכר בדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016 (שבממוצע הינה 1% לאורך שנות התחזית).
  - בשנה הנוכחית הוכנסה הנחה של החמרת המצב לגבי הזכאים לסיעוד למודל האקטוארי המחשב את קרן הביטוח בענף הסיעוד. המודל מניח בין היתר, שהזכאים יעלו מרמות סיעוד נמוכות לרמות סיעוד גבוהות יותר, בהתאם למשך התקופה שהם נמצאים במצב סיעודי (קרי בהתאם לוותק בסיעוד). נעשה שימוש בהנחת החמרת המצב ששימשה לדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2016. השימוש בהנחת החמרת המצב הביא לגידול בקרן הביטוח בענף סיעוד הנאמד בכ-7 מיליארד ש"ח.

ח. תקן דיווח כספי למגזר הציבורי מספר 42 - הטבות סוציאליות (מביאור 2 יג. בדו"ח הכספי)

בחדש ינואר 2019, פרסם המוסד הבינלאומי לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB) את תקן דיווח כספי למגזר הציבורי מספר 42 בדבר הטבות סוציאליות - (Social Benefits) (להלן - IPSAS 42 או התקן).

התקן קובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי של התחייבויות בגין קרנות הביטוח בגופים של ביטוח סוציאלי.

התקן כולל שתי גישות להכרה ולמדידה של הטבות סוציאליות:

1. גישת האירוע המחייב (Obligating event approach)

בהתאם לגישה זו, שהינה הגישה הכללית בתקן, ישות תכיר בהתחייבות ובהוצאה בגין תכניות להטבות סוציאליות כאשר:

- א. ליישום קיימת מחויבות נוכחית שנובעת מאירוע מהעבר ליציאת משאבים.
- ב. המחויבות יכולה להימדד בדרך שמקיימת את המאפיינים האיכותיים.

בהתאם לגישה זו ההתחייבות וההוצאה יוכרו בגין הזכאות לקבלת התשלום הבא בלבד. כך למשל, בתכניות בהן משולם סכום חודשי על בסיס עמידה בתנאי הזכאות במועד שחלף, ההתחייבות תייצג את התשלום שהישות צופה לשלם בחודש העוקב בלבד.

הוראות מעבר - על פי גישה זו יישום התקן ייעשה באופן רטרואספקטיבי.

2. גישת חוזה הביטוח (Insurance approach)

בהתאם לגישה זו ישות מכירה בנכסים, התחייבות, הכנסות והוצאות המתייחסים לתכניות להטבות סוציאליות, בדרך של הקשה לדרישות של תקנים בינלאומיים ואחרים הדנים בחוזה ביטוח.

ישות רשאית ליישם גישה זו, אך אינה מחויבת, רק כאשר:

- א. התכנית מיועדת להיות ממומנת במלוואה באמצעות הפקדות.
- ב. קיימות ראיות לכך שהישות מנהלת את התכנית באופן זהה למנפיק של חוזה ביטוח, לרבות הערכה של הביצוע הכספי ושל המצב הכספי של התכנית על בסיס מתמשך.

הוראות מעבר - על פי גישה זו על הישות ליישם את הוראות המעבר בתקנים הבינלאומיים הדנים בחוזה ביטוח.

התקן מונה את דרישות הגילוי לכל אחת מהגישות.

התקן ייושם בתקופות שנתיות המתחילות ב-1 בינואר 2022. בעקבות התפרצות נגיף הקורונה נדחה יישום התקן על ידי המוסד הבינלאומי לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB), לשנת הכספים 2023. אימוץ מוקדם אפשרי.

הביטוח הלאומי בוחן את השלכות התקן על הדוחות הכספיים. במסגרת הבחינה כאמור, שוקלת מנהלת הביטוח הלאומי את מדיניותה באשר לאופן חישוב הקרנות בכל אחד מענפי הביטוח. נעשה מיפוי של הגמלאות השונות והטיפול הנדרש לכל אחת מהן במסגרת תחולת התקן. ליישום התקן צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים ועל סעיף קרנות הביטוח העומד כיום על סך של כ-945 מיליארדי ש"ח. לעניין לוחות הזמנים ליישום התקן יש כוונה לעמוד בלוחות הזמנים שנקבעו בתקינה, ככל ויהיה ניתן לעשות אימוץ מוקדם הנושא יובא לדיון והחלטה במינהלת הביטוח הלאומי.

6 – הערות לגבי התרשימים

א. תרשים 1 מציג את הנתונים המאזניים, יתרת הנכסים הקיימים וקרנות הביטוח בצורה של תזרימים עתידיים.

(1) התרשים מציג הערכה של התשלומים העתידיים במונחים ריאליים, בגין ארבעת הענפים - אזרח ותיק ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד - עבור אוכלוסיית מקבלי קצבאות הקיימת ליום המאזן. הערך המהווה של התשלומים מהווה את קרנות הביטוח המוצגות בדו"ח הכספי. בנוסף, התרשים מציג את התקבולים העתידיים במונחים ריאליים, הנובעים מהאג"חים הקיימות ליום המאזן, (הפירעונות לפי לוח הסילוקין ותקבולי הריבית לפי שיעור ריבית המובטח). הערך המהווה של תקבולי הפירעונות מהווה את יתרת הנכסים המוצגת בדו"ח הכספי (לפי השווי ההוגן). הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שבתהליך הרכישה. וכמו כן יתרת הנכסים לא מתייחסת לתקבולים (פירעונות וריבית) של הנכסים שהמוסד ירכוש בעתיד.

(2) ניתן לראות בתרשים שהתשלומים העתידיים גבוהים בהרבה מהתקבולים העתידיים מהנכסים כבר מתחילת התחזית. אך צריך לזכור שההצגה בדו"ח הכספי של קרנות הביטוח ויתרת הנכסים, שנעשה ע"פ כללי חשבונאות מקובלים, משקפת רק חלק מתמונת מצבו הפיננסי של המוסד. זאת מכיוון שיהיו תקבולים ממקורות אחרים (כגון דמי ביטוח, השתתפות האוצר, וריבית מהשקעות חדשות במידה ויהיה עודף תזרימי להשקיע מחדש). מצד שני יהיו תשלומים עתידיים למקבלי גמלאות בענפים שבגינם לא מחשבים קרנות ביטוח, ואף בענפים שבגינם מחשבים קרנות ביטוח יהיו תשלומים עתידיים למקבלי גמלאות חדשים. דברים אלה ישפיעו על תזרים הנטו העתידי של המוסד ואינם מוצגים בדו"ח הכספי. הדו"ח האקטוארי המלא מציג תמונה יותר מקיפה כי הוא מתייחס לכל התקבולים והתשלומים הצפויים בעתיד.

ב. בהתאם למדיניות המוסד, יתרת הנכסים וקרנות הביטוח מוחשבות לפי שיטת שווי הוגן, כלומר חישוב הערך המהווה של התזרימים העתידיים (המוצגים בתרשים 1) על פי ווקטור ריביות. תרשימים 2 ו-3 מציגים את ווקטורי הריביות שהיו בשימוש בשנים האחרונות. להלן הסבר להבדל בין ווקטורי הריביות המוצגים בתרשים 2 לעומת אלה בתרשים 3.

(1) **תרשים 2** מציג את הווקטורים השונים לפי שנים לפירעון של אג"חים תלוש אפס, חסרות סיכון וצמודות מדד לסוף שנות הדיווח האחרונות, אותם קבל המוסד מהספק מרווח הוגן בע"מ. כל ווקטור בתרשים מייצג את הריבית השנתית הריאלית של האג"חים לפי שנים לפירעון (Spot Rates) עבור כל התקופה של האג"ח. לדוגמה, הקו בתרשים של סוף 2020 (האדום) מציג נכון ליום 31.12.2020 את הריבית השנתית הריאלית של אג"ח לתקופת השקעה של שנה אחת, הריבית השנתית הריאלית של אג"ח לתקופת השקעה של שנתיים, הריבית השנתית הריאלית של אג"ח לתקופת השקעה של שלוש שנים וכן הלאה.

(2) **תרשים 3** מציג את הווקטורים של הריביות העתידיות (Forward Rates) לסוף שנת הדיווח האחרונות לכל שנת השקעה עתידית בנפרד (אותן חישה לשכת האקטואר באמצעות ה-Spot Rates הני"ל). לדוגמה, הקו בתרשים של סוף 2020 (האדום) מציג את הריבית השנתית הריאלית של האג"חים לתקופת השקעה של שנה אחת נכון ליום 31.12.2020, הריבית הריאלית הצפויה לתקופת השקעה של שנה אחת כעבור שנה (קרי בסוף 2021), הריבית הריאלית הצפויה לתקופת השקעה של שנה אחת כעבור שנתיים (קרי בסוף 2022), וכן הלאה. הערכים המהווים של התזרימים העתידיים בקרנות הביטוח ויתרת הנכסים חושבו בהתבסס על ריביות עתידיות אלה. בנוסף, התרשים מציג את הפער בריביות העתידיות בין הווקטור לסוף 2020 והווקטור לסוף 2019.

(3) מתרשים 3 ניתן לראות שהריביות בשנת 2020 ירדו לעומת 2019 בכמעט כל תקופות הווקטור, בדומה לשנה הקודמת. הירידה בריביות בשנת 2020 גרמה לתופעות שלהלן:

- הגדלת ההתחייבויות בגין זכויות עובדים של כ 0.4 מיליארד ₪ (בשנת 2019 – ירידת הריביות גרמה לגידול בהתחייבויות בגין זכויות עובדים של כ 1.3 מיליארד ש"ח).
- גידול בקרנות הביטוח של כ 28 מיליארד ש"ח (בשנת 2019 – ירידת הריביות גרמה לגידול בקרנות הביטוח של כ 98 מיליארד ש"ח).

7 – הסבר ללוחות 0 – 8 בדו"ח האקטוארי השנתי (ובמיוחד ללוח מס' 0 = סיכום של כל הענפים)

- א. מומלץ לקרוא פרק זה בד בבד עם לוח מס' 0 בחלק האחרון של דו"ח זה.
- ב. הנתונים בשורות א'-ד' מייצגים את מצבו הכספי של המוסד בסוף השנה, והנם "מאזניים". הנתונים בשורות ה'-י"ג מייצגים את מצבו הכספי של המוסד במשך השנה ומתייחסים לתזרים המזומנים לתקופת שנה, והנם "תזרימיים".
- ג. מדיניות לשכת האקטואר היא להציג את הנתונים התזרימיים על בסיס מזומן ולא על בסיס מצטבר (במילים אחרות, לפי נתוני "תקבולים" ו"תשלומים" בביאור מגזרים (ביאור 29) בדו"ח הכספי ולא לפי נתוני "הכנסות" ו"הוצאות" (ביאור).
- ד. התוצאות הן מתמטיות ומבוססות על הסכומים בדוחות הכספיים כפי שנמסרו ללשכת האקטואר. יודגש כי אין לייחס חשיבות יתר לערך המוחלט של הנתונים והיחסים בלוחות, אלא לבחון את השינויים בהם משנה לשנה, קרי לבחון את המגמות במהלך הזמן, אשר יכולות לתת אינדיקציה לגבי ההתפתחות העתידית.
- ה. לוח 0 מסכם את סה"כ ענפי הביטוח של המוסד על ציר הזמן ומטרתו היא הצגת התמונה הכוללת. אך יש להיזהר מלייחס חשיבות לתמונה הכוללת בלבד. גם יש לשים לב לעובדה שקיימים ענפי ביטוח ספציפיים עם בעיות במצב הכספי ובאיזון שלהם.
- ו. להלן תיאור לוח 0 (תיאור יתר הלוחות זהה לתיאור לוח 0, אך כל לוח מתייחס לענף נפרד):
- בשורה א' מוצגות יתרות נכסי הענף (מביאור 29 א.4 בדו"ח הכספי) שהן אג"חים מסדרות מיוחדות המונפקות עבור המוסד על ידי משרד האוצר.
  - בשורה ב' בלוחות 0-4 מוצגות קרנות הביטוח (מביאור 29 א.4 בדו"ח הכספי) - כלומר ההתחייבויות לתשלומים עבור אוכלוסיית מקבלי קצבאות הקיימת בענף ליום המאזן. בלוחות 5-8 מופיע אפס מכיוון שאין קרנות ביטוח בענפים שלוחות אלו משקפים.
  - כאמור, הערכת יתרת הנכסים וקרנות הביטוח בוצעו לפי שיטת שווי הוגן. כאשר מתבוננים בשינויים בין שנה אחת לאחרת יש לזכור שאלה מושפעים בין היתר מהשינויים בווקטור הריביות.
  - בדרך כלל, השפעת ווקטור הריביות על קרנות הביטוח תהיה יותר מהותית מאשר השפעתו על יתרת הנכסים מאחר ותקופת התזרימים העתידיים של קרנות הביטוח (תשלומי הקצבאות) ארוכה מזו של האג"חים (פירעונות ותשלומי ריבית).
  - בשורה ג' מוצגים הגירעונות האקטואריים. הגירעון האקטוארי מוגדר בדו"ח האקטוארי השנתי כהפרש בין קרן הביטוח ויתרת נכסי הענף (יכולות להיות הגדרות אחרות למונח גירעון האקטוארי).
  - בשורה ד' מוצגים שיעורי הכיסוי האקטוארי. שיעור הכיסוי האקטוארי מוגדר בדו"ח האקטוארי השנתי כיחס בין יתרת נכסי הענף לקרן הביטוח (יכולות להיות הגדרות אחרות למונח שיעור הכיסוי האקטוארי).
  - בשורה ה' מוצגים התשלומים כולל מינהל וחובות אבודים (מביאור 29 ב.2).
  - בשורה ו' מוצגים עודפי התקבולים (ללא הפרשי הצמדה) על התשלומים.
  - בשורה ז' מוצגים היחסים בין עודפי התקבולים לתשלומים.
  - בשורה ח' מוצגים תקבולי דמי ביטוח (מביאור 29 ב.1 בדו"ח הכספי). החלק מדמי ביטוח הממומן ע"י האוצר ("השיפוי") לפי סעיף 32(ג) לחוק הביטוח הלאומי נכלל.
  - בשורה ט' מוצגים היחסים בין תקבולי דמי הביטוח לתשלומים.
  - בשורה י' מוצגת השתתפות תקציב המדינה (מביאור 29 ב.1 בדו"ח הכספי). הנתון מבטא את הכנסות המוסד מתקצוב המדינה (ללא "השיפוי" הנכלל בתקבולי דמי הביטוח).

(13) בשורה י"א מוצגים היחסים בין השתתפות תקציב המדינה לתשלומים. נתון זה בא לבטא את רמת ההשתתפות של האוצר ביחס לתשלומים.

(14) בשורה י"ב מוצגים היחסים בין השתתפות תקציב המדינה לדמי הביטוח. הנתון מבטא את רמת ההשתתפות של האוצר ביחס לתקבולי דמי ביטוח.

(15) בשורה י"ג מוצגים תקבולים מריבית (מביאור 29 ב.1 בדו"ח הכספי).

(16) בשורות י"ד-ט"ו מוצגות ההעברות הבין-ענפיות (שהופיעו בביאור 29 א.4 בדו"ח הכספי בשנים שהיו העברות בין הענפים. בשנים 2019 ו-2020 לא היו העברות בין הענפים). בסה"כ ענפי המוסד (לוח 0) הנתון הוא אפס.

(17) בשורה ט"ז מופיעים שיעורי הגידול הריאלי של מספר נתונים משנה לשנה:

א) עבור יתרת נכסי הענף, קרנות הביטוח והגירעון האקטוארי - הנתונים מבטאים באופן מתמטי את השינוי הריאלי מדצמבר של השנה הקודמת עד דצמבר של שנת הדו"ח.

ב) עבור תשלומים ותקבולי דמי ביטוח - הנתונים מבטאים את השינויים הריאליים המחושבים לפי המדדים הממוצעים של השנה שקדמה לשנת הדו"ח ושל שנת הדו"ח.

ז. לוח 0.2020 מרכז את הנתונים עבור שנת הדו"ח לפי ענף. נתוני הענפים הענקות מטעמי צדק ונפגעי תאונות לשנת 2020 מופיעים בלוח 0.2020 וגם כלולים בסה"כ של כל הענפים בלוח 0, אולם לא מוצגים לוחות נפרדים בגינם.

8 - הערות לסיום

א. בסוף שנת 2019 התפרץ נגיף הקורונה (COVID-19) בסין והחל להתפשט למדינות נוספות רבות בעולם, כולל ישראל. ביום 11 במרץ 2020 ארגון הבריאות העולמי הכריז על התפרצות נגיף הקורונה כמגיפה עולמית. מגיפה זו הביאה, בשנת 2020 ועד למועד אישור הדוחות הכספיים, לירידה בהיקפי הפעילות הכלכלית באזורים רבים בעולם, כולל בישראל. המדינה והביטוח הלאומי ממשיכים לעקוב באופן שוטף אחר ההתפתחויות בארץ ובעולם בהקשר זה, בשים לב להנחיות הממשלה המתפרסמות מעת לעת, ובוחנים את השפעות התפשטות הנגיף במישורים שונים מעבר למישור הבריאותי, לרבות במישור הכלכלי, החברתי והארגוני.

בחודש דצמבר 2020 החל במדינת ישראל מבצע חיסונים הדרגתי שנמשך בשנת 2021 ומטרתו חיסון אוכלוסיית ישראל ברת החיסון לצורך בלימת המגיפה בישראל. להתפשטות נגיף הקורונה בישראל ישנן השלכות רוחביות על פעילותה הכלכלית של המדינה ושל הביטוח הלאומי, המשפיעות על התקציב ופעילות כלל משרדי הממשלה והביטוח הלאומי.

בהיבט הפעילות של הביטוח הלאומי, להתפשטות נגיף הקורונה ישנה השפעה על יכולת הביטוח הלאומי לעמוד ביעדים שהוגדרו עבורו ועל הקצאת המשאבים לפעילויות השונות של הביטוח הלאומי.

בבאור 4.ג.1. בדו"ח הכספי ניתן לראות את הנושאים העיקריים שהביטוח הלאומי הושפע מהם במהלך ההתמודדות עם מגפת הקורונה, כולל פעילויות שבוצעו שהשפיעו על הדוחות הכספיים של הביטוח הלאומי לשנת 2020.

מבחינת ההתחייבויות האקטואריות בדוח הכספי לשנת 2020, ניתן לראות את עיקר ההשפעות של התפרצות נגיף הקורונה בגידול בזכאים לגמלה, בענפים: אבטלה, פשיטת רגל וסיעוד, ובגידול בקרן ביטוח סיעוד¹.

ב. ניתן למצוא ניתוח אקטוארי מקיף בנושא מצבו הכספי והקיימות הפיננסית של המוסד בדו"ח האקטוארי המלא, המספק בין היתר תחזית ארוכת טווח בגין המבוטחים הקיימים היום והמבוטחים הצפויים לאורך תקופת התחזית. כמו כן, הדו"ח האקטוארי המלא נותן ביטוי לתשלומי קצבאות בכל הענפים של המוסד ולתקבולים שהמוסד צפוי לקבל לאורך תקופת התחזית.

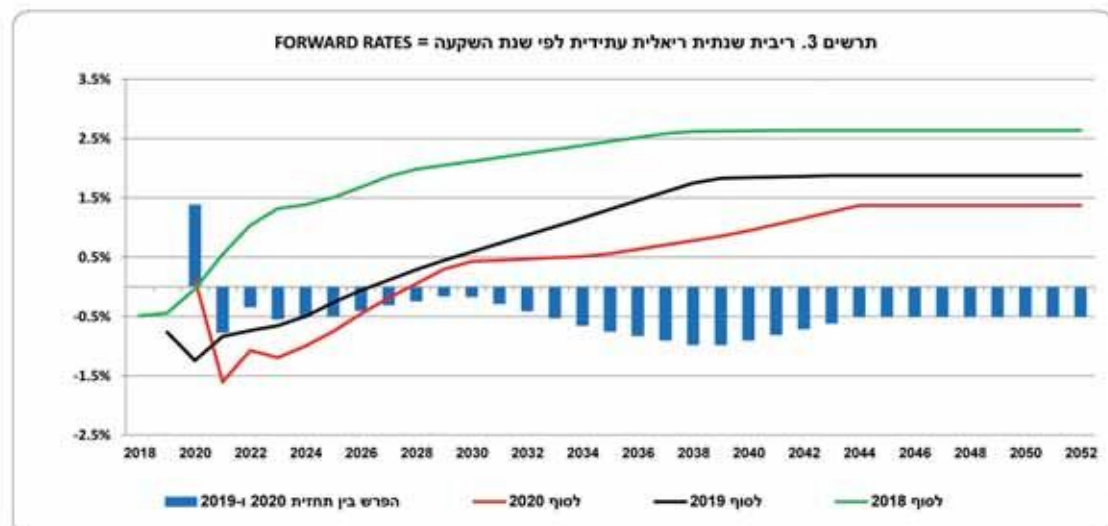
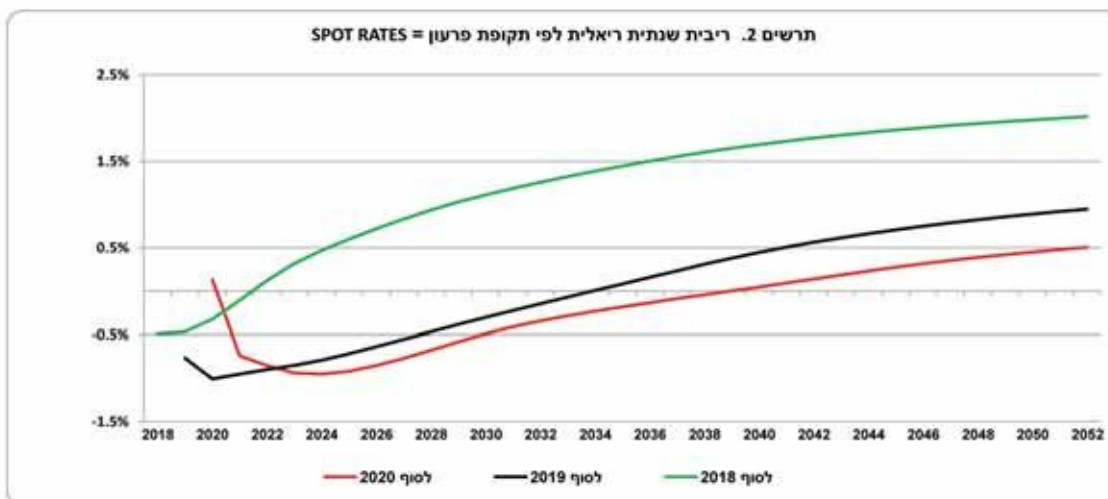
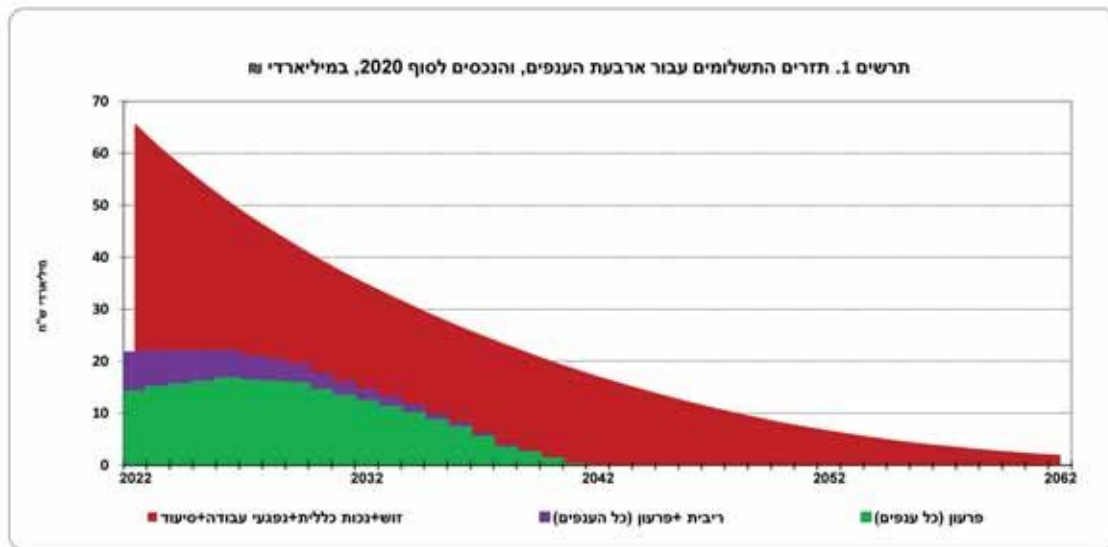
ג. הדו"ח האקטוארי המלא האחרון² פורסם ביוני 2020³. ניתן להתרשם ממנו כי ישנם הרבה אתגרים פיננסיים העומדים בפני המוסד. בסופו של דבר יהיה אפשר להתמודד מול אתגרים אלו, אם המוסד והמחוקק יהיו נחושים למצוא פתרונות ראויים וליישם.

מוטי פרנקל FSA, F.I.L.A.A
אקטואר הביטוח הלאומי
חבר מלא באגודת האקטוארים בישראל ובאגודת האקטוארים בארה"ב

¹ לא בוצע אומדן לכימות השפעת התפרצות נגיף הקורונה בסעיפי דיווח הללו.

² http://www.btl.gov.il/Publications/aktuarial/Documents/2016_Triennial_Report_Final_Pagination---.pdf

³ נכון למועד פרסום הדו"ח המלא הייתה אי וודאות רבה לגבי השלכות התפרצות נגיף הקורונה על מצבו האקטוארי של הביטוח הלאומי. התקבלה החלטה לא לרז לכולל אומדן לגבי השלכות הנגיף על תוצאות התחזית האקטוארית בדו"ח שעמד להתפרסם, אלא לחכות עד שהתמונה תתבהר יותר ויהיה אפשר לכלול את הנושא בצורה סבירה בדו"ח המלא הבא.

סיעוד : רק חלק מלייל

המספרים באלפי ש"ח נומינלי

לוח מס' 0

התמחות ענף הביטוח : סה"כ הענפים

שנת מסכים	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
נתונים לסוף השנה:										
א. יחידת נכסי הענף	289,131,106	306,947,954	271,536,259	263,907,685	244,503,870	233,051,447	229,697,640	218,627,187	212,843,217	194,467,730
ב. קרן הביטוח-התחייבויות פליט מובילי גמלאות בסופו של	945,675,500	887,022,000	722,611,600	698,876,300	652,202,300	551,810,900	518,116,100	461,018,900	435,745,200	378,774,100
ג. גביעון אקטוארי-קרן הביטוח בניכוי יחידת נכסי הענף	656,544,394	580,074,046	451,075,341	434,968,615	407,698,430	318,759,453	288,418,460	242,391,713	222,901,983	184,306,370
ד. ניכוי אקטוארי-יחידת נכסי הענף ביחס לקרן הביטוח	31%	35%	38%	38%	37%	42%	44%	47%	49%	51%

נתונים במשך השנה:

ה. השלימים (כולל מנהל)	101,705,456	84,858,571	77,937,514	73,420,278	66,111,856	62,857,114	59,696,243	57,809,723	55,463,234	51,581,549
ו. ענף התקבולים (ללא המשיח הצמוד) על התשלומים	-9,583,953	9,599,832	11,130,051	9,543,966	10,238,255	5,466,382	3,636,900	4,694,910	4,548,098	6,314,003
ז. ענף התקבולים על התשלומים ב-% מסה"כ התשלומים	-9%	11%	14%	13%	15%	9%	6%	8%	8%	12%
ח. התבולי דמי ביטוח	51,092,831	52,393,793	49,564,140	46,850,774	44,415,176	41,490,830	38,929,538	36,969,279	34,568,629	33,735,488
ט. התבולי דמי ביטוח ב-% מסה"כ התשלומים	50%	62%	64%	64%	67%	66%	65%	64%	62%	65%
י. השתתפות תקציב המדינה	32,312,433	33,275,395	30,816,236	27,392,157	23,586,254	18,462,430	16,026,474	17,140,914	17,274,077	16,426,907
יא. השתתפות תקציב המדינה ב-% מסה"כ התשלומים	32%	39%	40%	37%	36%	29%	27%	30%	31%	32%
יב. השתתפות תקציב המדינה ב-% מדמי הביטוח	63%	64%	62%	58%	53%	44%	41%	46%	50%	49%
יג. התבולים מריבית	8,078,412	8,207,695	7,996,729	7,895,825	7,608,919	7,680,742	7,812,470	7,748,010	7,692,908	7,304,114

יד. העברה בין-ענפית במישור השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
טו. העברה בין-ענפית בסוף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ט"ו. גידולים ריאליים שנתונים של :

יחידת נכסי הענף, בלי השפעת העברה בינענפית	-5.1%	12.4%	2.1%	7.5%	5.1%	2.5%	5.3%	0.9%	7.7%	3.7%
קרן הביטוח	7.4%	22.0%	2.6%	6.7%	18.4%	7.6%	12.6%	3.9%	13.2%	5.6%
גביעון אקטוארי	14.0%	27.8%	2.9%	6.3%	28.2%	11.6%	19.2%	6.8%	19.0%	7.7%
תשלומים	20.6%	8.0%	5.3%	10.8%	5.8%	6.0%	2.8%	2.7%	5.7%	3.1%
התבולי דמי ביטוח	-1.9%	4.8%	4.9%	5.2%	7.6%	7.3%	4.8%	5.3%	0.7%	4.1%

הערות: התוצאות נמוך מתקציבת-מבוססת על המספרים המודווחים בדוחות הכספיים.

מחצב ענפי הביטוח לשנת 2020	המכונים באלפי ש"ח נומרלי											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ענף	סו"כ הענפים	אזור וריק שאר"ם	פועד	נכות פוליסות	נמנע עבודה	אמורה	ילדים	אמטלה	פס"ר	העמקת מעטפי צדק	העמקת ראויות	נמנע ראויות

א. יתרת נכסי הענף	289,131,106	98,376,509	-16,617,803	-11,036,426	10,225,117	17,385,951	185,093,742	-13,240,664	3,232,740	22,218	15,689,722	
ב. קרן הביטוח=החזרבותות פלש מקבלי גמולאות בסופו	945,675,500	527,002,500	79,072,600	264,401,000	75,109,400	0	0	0	0	0	0	0
ג. גיבוע אקטוארי=קצו הביטוח בפועל בתור נכסי הענף	656,544,394	428,625,991	956,090,403	275,527,426	64,884,283	-17,385,951	-185,093,742	13,240,664	-3,232,740	-22,218	-15,689,722	
ד. פס"ר אקטוארי=יתרת נכסי הענף בתום לקרן הביטוח	31%	19%	-21%	-4%	14%	-	-	-	-	-	-	-

ה. תנאים במשך השנה:	101,705,456	32,920,502	11,300,876	18,304,705	6,563,713	8,060,065	8,271,361	15,687,716	526,795	17,849	41,874	
ו. ג. ענף המבטלים (ללא תרישי המגדל) על המשלוחים	-9,583,953	1,981,712	-9,594,292	-6,416,805	1,750,168	3,790,669	8,999,942	-12,376,009	569,750	6,199	1,704,713	
ז. ענף המבטלים על המשלוחים ב-% נסו"כ המשלוחים	-9%	6%	-85%	-35%	27%	47%	109%	-79%	108%	35%	4071%	
ח. תנאים דפי ביטוח	51,092,831	20,793,488	1,071,166	7,281,085	6,392,631	4,456,038	8,913,778	1,151,094	236,717	15,328	481,506	
ט. תנאים זפי ביטוח ב-% נסו"כ המשלוחים	50%	63%	9%	41%	97%	55%	108%	7%	45%	86%	1150%	
י. התרחקות הקצו המגדל ב-% נסו"כ המשלוחים	32,312,433	11,463,480	915,388	4,289,270	1,267,058	6,976,755	3,442,283	2,316,403	772,753	8,129	860,914	
יא. השתקפות הקצו המגדל ב-% נסו"כ המשלוחים	63%	55%	85%	23%	20%	157%	39%	201%	326%	53%	2056%	
י"ב. השתקפות הקצו המגדל ב-% נסו"כ המשלוחים	8,078,412	2,649,039	-284,416	-206,389	250,952	417,941	4,915,242	-155,790	87,075	391	404,167	
י"ג. המבטלים נתיבות	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
י"ד. הענף ביד-ענפי במשך השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
י"ה. הענף ביד-ענפי בסוף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

סו"כ גיבועים וראויות שנתיים של:	-5.1%	0.2%	136.4%	126.4%	20.0%	25.2%	3.2%	2480.8%	7.7%	17.7%	9.7%	
יתרת נכסי הענף בלי השפעת הענף בנתיבות	7.4%	8.0%	38.7%	-2.0%	13.6%	-	-	-	-	-	-	
קרן הביטוח	14.0%	10.0%	49.4%	0.3%	12.6%	25.2%	3.2%	2480.8%	7.7%	17.7%	9.7%	
גיבוע אקטוארי	20.6%	5.2%	31.5%	6.0%	10.1%	0.0%	-6.0%	302.8%	30.7%	-15.1%	-8.9%	
משלוחים	-1.9%	-1.9%	-1.5%	-1.8%	-1.6%	-1.6%	-2.4%	-1.7%	-3.6%	-1.9%	-0.9%	
מסביל דפי ביטוח												

הערות: היתואות הנו מתמנעות מביטוח על המספרים המודווחים בדוחות המספרים.

שנת בסיס	הסכומים באילני שם הנוכח									
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011

98,376,509	98,852,966	86,294,626	83,164,086	76,519,995	73,840,365	75,952,464	74,992,550	75,208,875	70,481,634	
527,002,500	491,330,000	413,715,600	405,986,700	415,254,800	336,595,900	319,224,000	282,023,000	265,664,900	228,059,700	
428,625,991	392,477,034	327,420,974	322,822,614	338,734,805	262,755,535	243,271,536	207,030,450	190,456,025	157,578,066	
19%	20%	21%	20%	18%	22%	24%	27%	28%	31%	

נתונים במיליון השקלים:

32,930,502	31,485,281	29,333,399	27,195,335	25,852,437	24,804,936	23,699,315	22,138,227	20,908,042	19,598,096	
1,981,712	4,263,997	4,351,300	4,074,612	2,621,660	-2,031,066	-1,583,363	-692,146	-108,816	717,346	
6%	14%	15%	15%	10%	-8%	-7%	-3%	-1%	4%	
20,793,488	21,328,585	20,345,815	19,257,196	18,279,696	17,307,147	16,601,560	15,989,918	15,344,642	15,082,092	
63%	68%	69%	71%	71%	70%	70%	72%	73%	77%	
11,463,480	11,789,488	10,795,811	9,504,195	7,785,191	2,955,177	2,831,317	2,720,521	2,674,646	2,522,457	
35%	37%	37%	35%	30%	12%	12%	12%	13%	13%	
55%	55%	53%	49%	43%	17%	17%	17%	17%	17%	
2,649,039	2,618,201	2,524,480	2,489,349	2,383,577	2,488,857	2,649,765	2,682,331	2,754,253	2,697,010	

י"א. העברה בין-ענפית בתוך השנה

ט"ו. העברה בין-ענפית בסוף השנה

ט"ז. גדולים הראליים שנתונים של:

0.2%	13.9%	2.9%	8.2%	3.8%	-1.8%	1.5%	-2.1%	5.0%	1.3%	
8.0%	18.1%	1.1%	-2.6%	23.6%	6.5%	13.4%	4.3%	14.6%	4.6%	
10.0%	19.2%	0.6%	-5.1%	29.2%	9.1%	17.7%	6.8%	18.9%	6.2%	
5.2%	6.4%	7.0%	4.9%	4.8%	5.3%	6.5%	4.3%	4.9%	4.4%	
-1.9%	4.0%	4.8%	5.1%	6.2%	4.9%	3.3%	2.6%	0.0%	2.7%	

הערה: הנתונים חג מקומות נבחרים על המספרים המודווחים בדוחות הכספים.

רק חלק מלייל

המכונים באלפי ש"ח נומינלי

2 לוח נסי' לוחות ענף הביטוח : טיעוד

שנת מסכים

שנת מסכים	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
מכונים לוחות השנה:	-16,617,803	-7,077,614	-44,104	320,284	82,840	10,773	5,337	0	0	0
א. ירידה נכסי הענף										
ב. קידום הביטוח-החומרה/ביטוחי כליש מקבילי מולאות בעתל	79,072,600	57,413,000	42,475,500	30,638,300	22,611,500	17,434,500	16,915,300	16,435,800	14,259,300	13,107,000
ג. גביעון אקטוארי-סידור הביטוח בנכסי ירידת נכסי הענף	95,690,403	64,490,614	42,519,604	30,218,016	22,528,660	17,423,727	16,909,963	16,435,800	14,259,300	13,107,000
ד. כיסוי אקטוארי-התרת נכסי הענף בנכסי ליקוד הביטוח	-21%	-12%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

מכונים במשטר השנה:

ה. השלימים (כולל נכסה)	11,300,876	8,645,241	7,117,364	5,894,386	4,667,295	4,355,308	4,134,500	3,798,294	3,301,394	3,254,667
ו. עידוד ההקבילים (ללא הפרשי הצטנוד) על ההשלימים	-9,594,292	-6,676,525	-5,069,781	-4,185,543	-3,749,432	-3,529,087	-3,360,370	-3,100,157	-2,731,119	-2,813,311
ז. עידוד ההקבילים על ההשלימים ב-% נכס'ה ההשלימים	-85%	-77%	-71%	-71%	-80%	-81%	-81%	-82%	-81%	-86%
ח. הקבילי דמי ביטוח	1,071,166	1,093,408	1,043,498	931,747	835,368	756,277	701,444	614,813	591,154	529,385
ט. השתתפות הקצוב המודעה	9%	13%	15%	16%	18%	17%	17%	16%	17%	16%
י. השתתפות הקצוב המודעה ב-% נכס'ה השלימים	915,388	941,858	899,408	679,534	0	0	0	0	0	0
יא. השתתפות הקצוב המודעה ב-% מלני הביטוח	8%	11%	13%	12%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
יב. השתתפות הקצוב המודעה ב-% מלני הביטוח	85%	86%	86%	73%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
יג. הקבילים בריבית	-284,416	-73,004	100,409	88,982	73,473	65,657	68,449	81,424	66,537	-93,777

יד. העברה בוד-ענפית במשטר השנה	0	0	5,327,000	4,576,000	3,861,000	3,527,000	3,371,112	2,954,298	2,673,242	0
טו. העברה בוד-ענפית בסוף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,976,952

ט"ו. גידולים ריאליים שנתיים של:

הרת נכסי הענף, בלי השפעת העברה באתנפית	136.4%	15851.7%	-100.8%	-93.1%	-97.8%	-99.7%	-	-	-	254.6%
קידום הביטוח	38.7%	34.4%	37.5%	35.8%	31.0%	3.3%	1.1%	13.4%	6.5%	2.2%
גביעון אקטוארי	49.4%	50.8%	39.1%	34.8%	30.6%	3.2%	1.0%	13.4%	6.3%	-6.0%
השלימים	31.5%	20.5%	19.8%	27.0%	7.8%	4.8%	7.2%	10.1%	0.7%	10.1%
הקבילי דמי ביטוח	-1.5%	3.9%	11.1%	12.1%	11.2%	7.3%	12.4%	2.3%	7.9%	4.0%

הערות: התיאור נתן מנתונים מפורסות על המספרים המודעים בודות המספרים.

שנת בסיס	המספרים באליף טו נומרילי									
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011

11,036,426	-4,909,679	174,424	160,123	310,309	435,912	161,326	-8,503	0	3,432,332	
264,491,000	271,673,000	211,590,800	200,506,400	154,855,300	145,560,300	136,351,700	122,070,100	116,128,200	103,520,700	100,088,368
275,527,426	276,582,679	211,416,376	200,346,277	154,544,991	144,924,388	136,190,374	122,078,603	116,128,200	100,088,368	100,088,368
-4%	-2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%

נתונים במשרד הבריאות

18,304,705	17,377,937	16,016,919	14,010,608	13,127,511	12,666,417	12,122,774	11,347,689	10,769,985	10,086,940	
-6,416,805	-5,022,236	-4,249,220	-3,140,724	-3,312,330	-5,187,375	-4,955,815	-4,348,652	-4,070,639	-3,411,159	
-35%	-29%	-27%	-22%	-25%	-41%	-41%	-38%	-38%	-34%	
7,581,085	7,764,313	7,406,471	7,020,503	6,653,022	6,305,627	6,055,242	5,835,808	5,604,272	5,518,416	
41%	45%	40%	50%	51%	50%	50%	51%	52%	55%	
4,289,270	4,421,359	4,091,750	3,591,483	2,861,176	814,366	803,157	778,365	770,991	735,411	
23%	25%	26%	26%	22%	6%	7%	7%	7%	7%	
57%	57%	55%	51%	43%	13%	13%	13%	14%	13%	
-206,389	-63,156	76,775	58,398	66,604	107,285	85,494	95,166	97,634	199,366	

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

פ"ר: צדדים ריאליים שנתיים של:

126.4%	-2898.0%	-96.1%	-95.2%	-91.6%	-92.2%	-96.7%	-100.1%	-100.0%	-49.5%	
-2.0%	27.6%	4.7%	29.0%	6.7%	7.7%	11.9%	15.8%	21.5%	7.7%	
0.3%	30.0%	4.7%	29.1%	6.9%	7.5%	11.8%	19.8%	30.8%	12.1%	
6.0%	7.6%	13.4%	6.5%	4.2%	5.1%	6.3%	10.8%	9.7%	1.0%	
-1.8%	4.0%	4.7%	5.3%	6.1%	4.8%	3.3%	4.2%	6.4%	3.0%	

הערות: הוצאות הנן מתמטות מוספות על המספרים המודווחים בדוחות המספרים.

שנת הכספים	הכנסות האלפי רח נומינלי									
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011

10,225,117	8,580,592	5,618,754	3,486,330	1,395,317	-191,581	36,260	200,456	1,079,970	2,362,728	2,362,728
75,109,400	66,606,000	54,829,700	55,181,700	51,453,900	47,243,200	45,105,900	40,010,500	37,516,300	32,934,400	32,934,400
64,884,283	58,025,408	49,210,946	51,695,370	50,058,583	47,434,781	45,069,640	39,810,044	36,436,330	30,571,672	30,571,672
14%	13%	10%	6%	3%	0%	0%	1%	3%	7%	7%

מכרזים במשיר השבת:

6,563,713	5,998,941	5,518,368	5,219,293	4,952,279	4,943,291	4,702,961	4,421,905	4,074,901	3,739,030	3,739,030
1,750,168	2,373,412	2,137,049	1,992,020	1,513,974	-22,586	-640,867	-835,884	-1,263,754	-1,139,584	-1,139,584
27%	40%	39%	38%	31%	0%	-14%	-19%	-31%	-30%	-30%
6,392,631	6,533,584	5,826,908	5,472,544	5,152,848	4,514,539	3,758,182	3,265,792	2,514,206	2,297,233	2,297,233
97%	109%	106%	105%	104%	91%	80%	74%	62%	61%	61%
1,267,058	1,311,337	1,220,583	1,063,560	826,112	0	0	0	0	0	0
19%	22%	22%	20%	17%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
20%	20%	21%	19%	16%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
250,952	198,555	132,030	72,723	15,960	0	0	21,222	75,312	112,234	112,234

0	0	0	0	0	67,000	454,000	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

י"א. העברת כ"ח-ענפיית בנישור השנה

ט"ו. העברת כ"ח-ענפיית כסוף השנה

20.0%	51.8%	59.9%	148.9%	-829.8%	-287.4%	294.4%	-81.8%	-55.0%	-33.7%	5.5%
13.6%	20.8%	-1.4%	6.8%	9.1%	5.8%	13.0%	4.7%	12.1%	5.9%	5.9%
12.6%	17.2%	-5.6%	2.9%	5.7%	6.3%	13.4%	-7.3%	17.3%	10.5%	10.5%
10.1%	7.8%	4.9%	5.1%	0.7%	5.8%	5.9%	6.9%	7.2%	2.1%	2.1%
-1.6%	11.2%	5.6%	5.9%	14.8%	20.9%	14.5%	27.9%	7.6%	19.7%	19.7%

הערות: התוצאות נתן מתמשכות מפורסות על המספרים המודווחים בדוחות הכספיים.

שנת כספים	הכנסות ענף הביטוח : אגרות S									
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011

17,385,951	13,981,282	9,028,313	5,642,588	2,557,187	144,278	75,149	-103,834	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-17,385,951	-13,981,282	-9,028,313	-5,642,588	-2,557,187	-144,278	-75,149	103,834	0	0	0
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

נתונים במשך השנה:

8,060,065	8,108,461	7,897,196	7,504,335	6,831,432	6,605,019	6,315,830	5,920,595	5,544,036	5,106,242
3,790,669	3,962,796	3,397,583	3,013,618	2,473,182	-2,683,983	-2,725,256	-2,548,747	-2,509,165	-2,173,236
47%	49%	43%	40%	36%	-41%	-43%	-43%	-45%	-43%
4,456,038	4,554,632	4,343,427	4,094,268	3,869,167	3,575,771	3,273,731	3,054,618	2,761,741	2,686,798
55%	56%	55%	55%	57%	54%	52%	52%	50%	53%
6,976,755	7,192,584	6,736,009	6,297,009	5,394,816	293,117	269,836	261,753	202,974	190,828
87%	89%	85%	84%	79%	4%	4%	4%	4%	4%
157%	158%	155%	154%	139%	8%	8%	9%	7%	7%
417,941	324,041	215,343	126,676	40,631	52,148	47,008	55,477	70,156	55,090

0	0	0	0	0	2,680,000	2,829,000	2,574,002	2,375,986	2,123,322
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

י"ג. העברה בין-ענפית במשך השנה

פ"ג. העברה בין-ענפית בסוף השנה

25.2%	53.9%	58.7%	119.8%	1676.0%	-94.7%	-97.2%	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25.2%	53.9%	58.7%	119.8%	1676.0%	93.9%	-172.5%	-	-	-
0.0%	1.8%	4.4%	9.6%	4.0%	5.2%	6.2%	6.8%	3.3%	3.3%
-1.6%	4.0%	5.2%	5.6%	8.8%	9.9%	6.7%	8.9%	1.1%	7.0%

הערות: ההוצאות הן מומחשבות מבוססות על המספרים המודווחים בדוחות הכספיים.

שנת כספים	הכנסות ענף הביטוח – ילדים						לוח מס' 6					
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011		

185,003,742	180,587,455	156,844,547	160,292,224	152,958,607	151,378,222	146,309,636	136,989,751	130,529,454	112,988,261	0	0
-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-185,003,742	-180,587,455	-156,844,547	-160,292,224	-152,958,607	-151,378,222	-146,309,636	-136,989,751	-130,529,454	-112,988,261	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

הכנסות ענף הביטוח – ילדים

8,271,361	8,852,692	8,148,215	9,439,018	5,862,281	5,462,435	4,786,397	6,271,223	7,130,185	6,797,480		
8,999,942	8,652,061	8,475,403	6,493,987	9,965,178	20,244,461	19,204,310	18,579,150	17,481,393	16,623,918		
109%	98%	104%	69%	170%	371%	401%	296%	245%	245%		
8,913,778	9,189,036	8,770,774	8,291,516	7,899,283	7,476,282	7,148,708	6,872,682	6,585,421	6,458,444		
108%	104%	108%	88%	135%	137%	149%	110%	92%	95%		
3,442,283	3,545,447	3,276,599	2,880,691	3,229,086	13,513,980	12,117,059	13,374,839	13,620,004	12,973,023		
42%	40%	40%	31%	55%	247%	253%	213%	191%	191%		
39%	39%	37%	35%	41%	181%	169%	195%	207%	201%		
4,915,242	4,770,270	4,576,245	4,760,777	4,699,060	4,716,594	4,724,856	4,602,673	4,406,098	3,989,920		
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		

י"ד. העברה בין-ענפית במשך השנה
 ט"ו. העברת בין-ענפית בסוף השנה

ט"ז. צדדים רואלים שגורים של :

3.2%	14.5%	3.4%	8.4%	8.4%	15.0%	19.5%	14.4%	22.2%	17.7%		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
3.2%	14.5%	-2.9%	4.4%	1.2%	-4.5%	7.0%	3.1%	13.2%	9.8%		
-6.0%	7.7%	-14.4%	60.6%	7.9%	14.9%	-24.0%	-13.4%	3.1%	7.8%		
-2.4%	3.9%	4.9%	4.7%	6.2%	5.2%	3.5%	2.8%	0.3%	1.1%		

הערות: התוצאות הן מומחשבות ומבוססות על ההכנסות המודווחות בדוחות הכספיים.

		המספרים באלפי ש"ח נומינלי									
		7 לוח מס' 7									
		התפתחות ענף הביטוח : אגטלה									
		שנת מספרים									
2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011		

	-13,240,664	-516,626	-102,163	-115,436	1,461,472	0	0	0	0	0	0
א. יתרת נכסי הענף	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ב. קיזז הביטוח=החזריביטוח פלנט מובילי מגולמות בסת"ל	13,240,664	516,626	102,163	115,436	-1,461,472	0	0	0	0	0	0
ג. מנעור אקטוארי=קיזז הביטוח נכסי יתרת נכסי הענף	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ד. נכסי אקטוארי=יתרת נכסי הענף ביחס לקיזז הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

נתונים במשך השנה:

	15,687,716	3,917,255	3,560,425	3,278,964	3,199,365	3,284,686	3,328,171	3,223,444	2,889,016	2,556,093
ה. השוויים (כולל נכדל)	-12,376,009	-362,663	-222,650	-277,464	-405,985	-1,490,194	-2,498,636	-2,455,613	-2,187,505	-1,878,880
ו. ענף המבטלים (ללא המשיך הנמדה) על המטולונים	-79%	-9%	-6%	-8%	-13%	-45%	-75%	-76%	-76%	-73%
ז. ענף המבטלים על המטולונים ב-6% נכדל"פ המטולונים	1,151,094	1,178,467	1,115,838	1,054,404	990,901	914,278	829,535	767,831	701,511	677,513
ח. המבילי דמי ביטוח	7%	30%	31%	32%	31%	28%	25%	24%	24%	27%
ט. הוצאותמקום הקצב המגדל	2,316,403	2,383,507	2,221,736	1,947,119	1,745,735	880,215	0	0	0	0
י. א.א. השקמות הקצב המגדל ב-6% נכדל"פ המטולונים	15%	61%	62%	59%	55%	27%	0%	0%	0%	0%
יא. השקמות הקצב המגדל ב-6% נכדל"פ המטולונים	201%	202%	199%	185%	176%	96%	0%	0%	0%	0%
יב. המבטלים נכדל"פ	-155,790	-7,382	201	-24	56,745	0	0	0	0	0

י"ד. הענדה ביד-ענדה בסת"ל השנה	0	0	196,000	-1,344,000	2,090,000	1,226,421	2,543,063	2,551,470	2,247,224	1,890,188
י"ו. הענדה ביד-ענדה בסת"ל השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

י"ז. גידולים וראגליים שנתיים של :

יתרת נכסי הענף, בלי השקמת הענדה בענדה	2480,89%	402,7%	-225,8%	-197,9%	-	-	-	-	-	-
קיזז הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מנעור אקטוארי	2480,8%	402,7%	-12,2%	-107,9%	-	-	-	-	-	-
השוויים	302,8%	9,1%	7,7%	2,2%	-2,1%	-0,7%	2,8%	9,9%	11,1%	-2,7%
המבטלים דמי ביטוח	-1,7%	4,7%	5,0%	6,2%	9,0%	10,9%	7,5%	7,8%	1,8%	10,1%

הערות: הוצאות הענף מתמשכות מביטוח על המספרים המגדל בידות המספרים.

המספרים האלפי הם נומינלי

8 לוח גסי' לוחות

התפתחות ענף הביטוח : פסי'ר

שנת מספרים	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
מספרים לסוף השנה:										
א. יתרת גבסי הענף	3,232,740	3,022,019	2,157,896	1,314,796	532,652	126,276	452,154	591,663	593,478	575,735
ב. קוד הביטוח=החידושיים כפסי מוקפלי מלאות פסיעל	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ג. גרעון אקטוארי=שיר הביטוח כפסי יתרת גבסי הענף	-2,232,740	-3,022,019	-2,157,896	-1,314,796	-532,652	-126,276	-452,154	-591,663	-593,478	-575,735
ד. פסי אקטוארי=יתרת גבסי הענף כפסי ליקוד הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

מספרים במלש השנה:

ה. משלמים (פועל פנתי)	526,795	405,374	283,183	283,370	334,664	370,683	334,924	301,044	300,841	263,149
ו. עידוד התקבלים (ללא הפרשי האגרות) על המשלמים	569,750	710,477	736,266	609,193	380,548	-182,614	-164,900	-137,932	-152,382	-125,640
ז. עידוד התקבלים על המשלמים ב-% מס'ר'ס המשלמים	108%	175%	260%	215%	114%	-49%	-49%	-46%	-51%	-48%
ח. תקבולי דמי ביטוח	236,717	247,098	229,467	217,711	205,431	176,836	151,787	144,178	128,402	122,074
ט. תקבולי דמי ביטוח ב-% מס'ר'ס המשלמים	45%	61%	81%	77%	61%	48%	45%	48%	43%	46%
י. השתמשת המצב המודעה	772,753	794,978	741,028	649,467	500,199	0	0	0	0	0
יא. השתמשת הקצוב המודעה ב-% מס'ר'ס המשלמים	147%	196%	262%	229%	149%	0%	0%	0%	0%	0%
יב. השתמשת הקצוב המודעה ב-% מלדמי הביטוח	326%	322%	323%	298%	243%	0%	0%	0%	0%	0%
יג. התקבלים מריבית	87,075	73,775	48,954	25,385	9,582	11,233	18,236	18,934	20,057	15,435

יד. העברה בין-ענפים מנשד השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
טו. העברה בין-ענפים מנשד השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

פ"ר, גרעון ריאליים שנתיים של :

יתרת גבסי הענף, כלי השקעה העברה בינענפים	7.7%	39.2%	62.8%	145.9%	322.7%	-71.8%	-23.4%	-2.1%	1.4%	21.1%
ליד הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
גרעון אקטוארי	7.7%	39.2%	62.8%	145.9%	322.7%	-71.8%	-23.4%	-2.1%	1.4%	21.1%
משלמים	30.7%	42.0%	-0.9%	-15.5%	-9.2%	11.4%	10.7%	-1.4%	12.4%	-15.2%
תקבולי דמי ביטוח	-3.6%	6.8%	4.6%	5.7%	16.8%	17.2%	4.8%	10.6%	3.4%	16.2%

הערה: הנתונים הנון מומננטים מביטוח על המספרים המודעים בדוחות המספרים.